

ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

นางสาว นางลักษณ ยิ้มศรวล

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0784-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SEXUAL SYMBOLIC SYSTEM IN TELEVISION DRAMA INFLUENCING HIV/AIDS-RISK BEHAVIORS

Miss Nongluk Yimsuan

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0784-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรม
เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี
โดย นางสาว นงลักษณ์ ยิ้มสรวล
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติ ก้านภัย

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติ ก้านภัย)

..... กรรมการ
(นาง นันทวัน ยันตะดิกลง)

สภามหาวิทยาลัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นงลักษณ์ ยิ้มศรวล : ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี. (SEXUAL SYMBOLIC SYSTEM IN TELEVISION DRAMA INFLUENCING HIV/AIDS-RISK BEHAVIORS) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกันภัย หน้า. ISBN

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ และ เพื่อวิเคราะห์ระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี โดยมีทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism), แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคม , แนวคิดเรื่องสื่อยอดนิยม (Popular media), แนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับเพศ , แนวคิดในเรื่องการสรุปเหมารวม (Stereotype) , แนวคิดในเรื่องการหล่อหลอมทางวัฒนธรรม, ความรู้เรื่องโรคเอดส์ เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างละครโทรทัศน์ที่แพร่ภาพในปี พ.ศ. 2543 - 2544 จำนวน 5 เรื่อง มาวิเคราะห์ลักษณะของระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ และ ระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี เป็นลักษณะของสัญลักษณ์ทางเพศที่เกิดจาก แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior), สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation), และค่านิยมทางสังคม (Societal values) อันได้แก่ การร่วมเพศอย่างไม่ปลอดภัย การสำส่อนทางเพศ พฤติกรรมมากผิดหลายเมีย พฤติกรรมที่มีความวิปริตทางกามารมณ์ การใช้ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศของผู้ชาย การข่มขืน การเที่ยวกลางคืนของวัยรุ่น ความเจ้าชู้ การเที่ยวหญิงบริการ เป็นต้น

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อผู้พิมพ์ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4185253728 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: SEXUAL SYMBOLIC SYSTEM / TELEVISION DRAMA / HIV/AIDS-RISK BEHAVIORS

NONGLUK YIMSUAN : SEXUAL SYMBOLIC SYSTEM IN TELEVISION DRAMA INFLUENCING HIV/AIDS-RISK BEHAVIORS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. DR. KITTI KUNPAI, pp. ISBN

The study aims to analyse the sexual symbolic system in television drama and influencing HIV/AIDS risk behaviors. The five television drama shown from 2000 to 2001 were selected for textual analysis and employing the symbolic interactionism, the concept of social and media relations, popular media, sexual concepts, stereotype, culture concepts and AIDS knowledge as a conceptual framework.

The results of this study reveal that norm of behavior, environmental interpretation and societal values influences HIV/AIDS behaviors. The sexual symbolic system includes non-safe sexual intercourse, rape, polygamy, beau, having sexual intercourse with prostitutes, women as men's sexual object, men's night life culture, etc.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department Mass Communication Student's signature.....

Field of study Mass Communication Advisor's signature.....

Academic year 2001

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ลงได้ ด้วยความช่วยเหลือดูแล เอาใจใส่ ติดตาม อย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ กันภัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ กันภัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ที่ให้ความรู้ความเข้าใจ กรณาสัปดาห์เวลาความคิด สติปัญญาให้กับผู้วิจัย รวมถึงคำแนะนำ แก้ไข ตรวจสอบงานวิจัยชิ้นนี้มาโดยตลอด คุณนันทวัน ยันตะดิลก กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดและคำแนะนำต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในงานวิจัยชิ้นนี้ และสละเวลามาเป็นกรรมการ ในการสอบวิทยานิพนธ์ รวมถึง รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกรุณาสละเวลามาเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่มอบความรัก และสิ่งดีๆ ให้กับลูกคนนี้ และ ฝ่าอดทนรอคอยความสำเร็จของลูกตลอดมา

ขอบคุณ เพื่อนๆ ร่วมรุ่น MC ที่คอยพูดคุย โทรศัพท์ ให้กำลังใจซึ่งกันและกันมาโดยตลอด

นางลักษณีย์ ยิ้มศรวล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ

บทที่

1	บทนำ	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์	6
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2	แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์	10
	แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคม	13
	แนวคิดเรื่องสื่อยอดนิยม	14
	แนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับเพศ	16
	แนวคิดเรื่องการสรุปเหมารวม	22
	แนวคิดเรื่องการหล่อหลอมทางวัฒนธรรม	24
	ความรู้เรื่องโรคเอดส์	30
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3	ระเบียบวิธีวิจัย	35
	หน่วยการวิเคราะห์	35
	ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	35
	กลุ่มตัวอย่าง	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา	36
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	36
การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล	36
4 ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์	39
การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องเพลิงรักไฟแค้น.....	39
การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องระเริงไฟ.....	53
การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องเมืองมายา.....	69
การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องประกาศิตเงินตรา.....	79
การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องอาญารัก.....	84
5 ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติด เชื้อเอชไอวี	88
6 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	94
รายการอ้างอิง	97
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	101

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องเพลิงรักไฟแค้น.....52
4.2	ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องระเริงไฟ.....63
4.3	ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องเมืองมายา.....73
4.4	ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องประกาศิตเงินตรา.....79
4.5	ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องอาญารัก.....86

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่โรคเอดส์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ที่ทำลายความสามารถของวงการแพทย์ทั่วโลกนั้น ชั่วเวลาเพียงไม่ถึง 2 ทศวรรษ จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวี(HIV) ก็ได้เพิ่มขึ้นทุกปี และขยายวงกว้างไปเรื่อยๆอย่างไม่หยุดยั้ง ประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ที่พบผู้ป่วยเอดส์เพียงรายเดียว จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2540 มีผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์รวมแล้ว 20,331 คน มีผู้ป่วยเอดส์ที่กำลังทุกข์ทรมานทั้งที่โรงพยาบาล บ้าน และที่สถานบำบัดต่างๆ ถึง 76,859 คน รวมแล้วประมาณว่ามีผู้ติดเชื้อเอชไอวีแล้ว 750,000-850,000 คน (วิพุธ พูลเจริญ และคณะ, 2541) ธนาคารโลกคาดว่าประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2543 จะมีผู้ติดเชื้อในกลุ่มผู้ใหญ่สูงถึง 1 ใน 50 คน ซึ่งชั่วเวลาเพียงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ถึงปัจจุบันผลกระทบของโรคเอดส์ได้แสดงให้เห็นว่า ไม่มีเส้นแบ่งพรมแดนใดที่กั้นขวางผลกระทบของโรคเอดส์ ทั้งพรมแดนทางภูมิศาสตร์ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม เพราะในขณะที่ยังไม่มีหนทางควบคุม ป้องกัน และรักษาอย่างได้ผล จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีก็ได้เพิ่มขึ้นทุกปี และขยายวงกว้างไปเรื่อยๆ อย่างไม่หยุดยั้ง ผลกระทบอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมก็ขยายตัวมากขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายที่ใช้เป็นค่ายา และค่าดูแลรักษาผู้ป่วยก็เพิ่มขึ้นเป็นลำดับเท่าตัวทุกปี เด็กที่จะติดเชื้อเอชไอวีจากมารดา และผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ที่จะเป็นภาระต่อการดูแลรักษาก็จะมากขึ้น ธนาคารโลกคาดว่าในปี พ.ศ. 2543 จะมีเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีมากถึงปีละ 7,000 คน โรคที่วงการสาธารณสุขคาดว่าจะได้ลดจำนวนไปแล้ว เช่น วัณโรค ก็กลับมากขึ้นเป็นทวีคูณ อันเนื่องมาจากผลของการทำลายภูมิคุ้มกันโรคในร่างกายของผู้ติดเชื้อเอชไอวี

เอดส์ได้ให้บทเรียน ให้คุณค่าแก่สังคมอย่างสำคัญ เมื่อเทียบกับโรคและปัญหาที่คุกคามชีวิตและสังคมอื่นๆ เอดส์ทำให้เกิดมิติของการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาระบบสังคม วัฒนธรรม ระบบสาธารณสุข รวมทั้งระบบการบริหารจัดการของทั้งภาครัฐและเอกชน ด้วยกระบวนการที่กว้างขวางก้าวหน้า เอดส์ได้เปิดโลกการทำงานสาธารณสุข ที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ทุกกระทรวง ทบวง กรม ต้องหันหน้ามาทำงานร่วมกัน มีนโยบายระดับชาติที่ชัดเจน มีงบประมาณอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาลไทย เอดส์เป็นตัวเร่งทำให้กระบวนการพัฒนาสาธารณสุข ซึ่งเปลี่ยนจากการเป็นภารกิจของภาคสาธารณสุข ที่มองประเด็นเน้นการเป็นโรค มาเป็นประเด็นทางด้านสังคมวัฒนธรรม และเป็นบทบาทของภาคประชาสังคม (civil society) รวมถึงภาคสื่อมวลชนด้วย

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า โรคเอดส์มิใช่โรคที่เกิดขึ้นได้เองจากความบกพร่องของอวัยวะในร่างกาย แต่เป็นโรคที่เกิดจากการรับเชื้อจากผู้ที่มีเชื้อนี้อยู่ และวิถีทางที่จะรับเชือนี้ก็มีเพียง 2 ช่องทางเท่านั้นคือ การได้รับโลหิตที่มีเชื้อเข้าสู่กระแสโลหิต โดยการรับบริจาคเลือด ทารกติดเชื้อจากมารดาในระหว่างคลอด หรือหลังคลอด หรือใช้อุปกรณ์การฉีดยาร่วมกัน และการติดเชื้อโดยการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยกับผู้ที่มีเชื้อ ซึ่งพฤติกรรมกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยนี้จัดเป็นพฤติกรรมเสี่ยง (พิมพ์วิทย์ บุญมงคล, เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และศันสนีย์ เรืองสอน, 2541)

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีนี้ หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆ มีโอกาสสูง ต่อการติดเชื้อเอชไอวี คำว่าพฤติกรรมเสี่ยงนี้ เป็นคำที่ได้ยินกันบ่อยนับตั้งแต่โรคเอดส์เข้ามาสู่ประเทศไทย เพราะด้วยคำนี้เพียงคำเดียวก็ทำให้จำนวนผู้ป่วยเอดส์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จากการที่เชื้อเอชไอวี แพร่ระบาดอย่างกว้างขวางนี้ ได้ทำให้พฤติกรรมเสี่ยง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการแพร่กระจายของโรคเอดส์เป็นอย่างมาก เพราะถ้าหากประชาชนไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงแล้วโรคเอดส์ก็จะไม่สามารถแพร่กระจายออกไปอีกได้

ปัจจัยกำหนดภาวะของปัญหาโรคเอดส์คือ จำนวนและลักษณะของประชากร ที่ติดเชื้อเอชไอวี รวมทั้งบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการกระจายตัวของประชากรที่ติดเชื้อ อาจพิจารณาได้ว่าสถานการณ์ในอนาคตขึ้นอยู่กับดุลยภาพระหว่างอัตราเพิ่ม และอัตราการลดปริมาณกลุ่มประชากรลักษณะต่างๆ ที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ทั่วประเทศเป็นอันดับแรก และมีปัจจัยอื่นๆ เช่น บริบททางสังคม และการกระจายตัวของประชากรผู้ติดเชื้อซึ่งเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญ อัตราการถ่ายทอดเชื้อในปัจจุบันพบว่าขึ้นอยู่กับพฤติกรรมกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นหลัก เนื่องจากเชื้อเอชไอวีในปัจจุบันได้แพร่ไปสู่ประชากรทั่วไปทุกกลุ่มอายุ และอาชีพในพื้นที่ทั่วประเทศ การถ่ายทอดเชื้อพิจารณาได้ว่ามีอยู่ในระหว่าง 2 กลุ่มหลักที่เป็นเป้าหมาย คือ การถ่ายทอดจากกลุ่มหญิงและชายขายบริการสู่ประชากรทั่วไปที่ยังคงนิยมมีเพศสัมพันธ์กับกลุ่มเสี่ยงนี้ และไม่ป้องกันตัวเอง และการถ่ายทอดเชื้อในระหว่างกลุ่มจำเพาะต่างๆ ในสังคมทั่วไป ซึ่งจะถ่ายทอดเชื้อกันเอง ในอนาคตความชุกและอัตราการถ่ายทอดเชื้อระหว่างกลุ่มที่ 2 จะทวีความสำคัญมากขึ้นด้วยปัจจัย 2 ด้านคือ 1. ปริมาณประชากรมาก แม้อัตราความชุกและอัตราการถ่ายทอดเชื้อจะต่ำ แต่ก็มีอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ประชากรที่ติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มมากขึ้น และไม่ยกเว้นกลุ่มประชากรในลักษณะใด เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว การป้องกันการติดเชื้อจากความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ของประชากรทั่วไปมีประสิทธิผลต่ำ จึงทำให้การแพร่กระจายเชื้อของกลุ่มนี้นับวันจะเพิ่มมากขึ้น 2. กระแสค่านิยมในสังคมวัยรุ่นมีแนวโน้มจะเพิ่มประสบการณ์เพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และอาจมีแรงกระตุ้นมาจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่นจากการพัฒนาทางสังคม และเศรษฐกิจที่นำไปสู่การแพร่กระจายของแหล่ง

บันเทิง สื่อต่างๆ ทำให้มีการเปลี่ยนจริยธรรมทางเพศสัมพันธ์ในอนาคตด้วย (พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และคันสนีย์ เรืองสอน, 2541)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่สำคัญที่เป็นปัจจัยหลักในการพิจารณาถึงเรื่องการแพร่ระบาดของเอดส์ รวมถึงการทำการสื่อสารเฉพาะกลุ่ม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงความสำคัญจากภาคเกษตรกรรมในอดีต สู่อำนาจของภาคอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ทำให้แรงงานจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชาชนในเขตชนบทของประเทศไทย เริ่มเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเมือง คนงานส่วนใหญ่จะเป็นคนหนุ่ม-สาว มีความคิดคะนองอยากลองหาประสบการณ์ทางเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสตามสมัยนิยม และมีการศึกษาในระดับต่ำ อาจจะมีความรู้ความเข้าใจผิด ๆ ในเรื่องของโรคเอดส์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การแพร่ระบาดของโรคเอดส์กระจายในกลุ่มนี้อย่างมากและรวดเร็ว

ด้วยกระแสแห่งวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ การรับพฤติกรรมบางอย่างจากตะวันตก โดยเฉพาะในหมู่เด็กวัยรุ่น ค่านิยมบางอย่างเกี่ยวกับเรื่องเพศกำลังถูกทำลาย ซึ่งสอดคล้องกับสาเหตุหลักของการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ คือ ทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ยังเป็นภาวะวิกฤติที่น่ากลัวในสังคม และเป็นภัยที่เกิดขึ้นได้ในทุกครอบครัว เพราะเป็นโรคติดต่อได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด คือ มากับเพศสัมพันธ์

พฤติกรรมทางเพศที่เกี่ยวกับโรคเอดส์นั้น เกิดขึ้นภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรมและแบบแผนทางสังคมต่าง ๆ เนื่องจากการศึกษาพฤติกรรมทางเพศเป็นสิ่งที่ทำได้ยากในสังคมไทย เพราะการพูดเรื่องเพศเป็นสิ่งต้องห้ามในสังคมไทย พฤติกรรมทางเพศเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เป็นเรื่องของคน 2 คน ที่อยู่ภายใต้บริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รูปแบบของการซื้อขาย รูปแบบของการเป็นคู่นอนชั่วคราว หรือเพื่อน และรูปแบบการเป็นคนรักเป็นต้น เรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศเป็นเรื่องของอารมณ์ ความปรารถนา ความต้องการ และเป็นเรื่องของอำนาจ (เพ็ญจันทร์ ประดับมุข อ่างไไว้ใน พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และคันสนีย์ เรืองสอน, 2541)

ความสัมพันธ์ทางเพศนั้น มนุษย์มีความสนใจมาตั้งแต่แรกเกิด เนื่องจากในทางชีววิทยานั้นถือว่ามนุษย์มีสัญชาติญาณอยู่ 2 ประการคือ สัญชาติญาณของความอยู่รอด และสัญชาติญาณของการสืบพันธุ์ โดยที่สัญชาติญาณของการสืบพันธุ์นั้น อาจแสดงออกมาในรูปของความรัก ความสนใจในเพศตรงข้าม ซึ่งฟรอยด์ได้กล่าวไว้ว่า สัญชาติญาณทางเพศนั้น ถือเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แทรกซึมอยู่ในความคิดของมนุษย์ ในรูปของต้นหาคะ (Libido) หรือความต้องการทางเพศ ที่แฝงออกมาในรูปของพฤติกรรม หรือการกระทำต่าง ๆ หากไม่มีสัญชาติ

ญาณทางเพศ มนุษย์คงไม่มีแรงผลักดันที่จะดำเนินชีวิตต่อไป และมีการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ทำให้เห็นว่าเรื่องเพศนั้น เป็นเรื่องของความจำเป็นของมนุษย์ (Freud , 1856-1939) Abraham Maslow เจ้าของทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs) ได้จัดความต้องการทางเพศไว้เป็นหนึ่งในความต้องการทางร่างกาย หรือสรีระ (Physiological Needs) ซึ่งความต้องการทางกายนี้ นับเป็นความต้องการพื้นฐานแรกของมนุษย์ (Maslow , 1954)

ความต้องการพื้นฐานในเรื่องเพศของมนุษย์นั้น มีการแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุดตลอดเวลา โดยเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่สอดคล้องกับลักษณะทางเพศอันพิเศษอื่น ๆ ของมนุษย์ด้วยเช่น คุณจะมีแต่มนุษย์เท่านั้นที่สามารถ “ร่วมเพศกัน” โดยไม่เกี่ยวกับการสืบพันธุ์ หากแต่เป็นความปรารถนาระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่จำเป็นต้องรอให้ฝ่ายหญิงอยู่ในช่วงภาวะไข่สุก เพื่อให้พร้อมต่อการสืบพันธุ์ เหมือนสัตว์โลกอื่น ๆ (นิตยา มาตะวิสุทธิ , รัตนทัย สัจจาพันธ์ และราวิต สุขพานิช , 2535)

ในเมื่อเรื่องเพศมีความสำคัญและเกี่ยวพันกับชีวิตมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นนี้แล้ว จึงไม่แปลกที่ภาพชีวิตความเป็นอยู่ และภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมจึงสะท้อนให้เห็นผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ ดังนั้นเมื่อเปิดโทรทัศน์ครั้งใด ก็สามารถเห็นภาพในละคร ในภาพยนตร์ ในเกมโชว์ ในโฆษณา และในรายการต่าง ๆ ที่เป็นประเภทรายการบันเทิง มีภาพที่เหมือนชีวิตจริง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับเรื่องทางเพศ หรือสื่อเองบางครั้งก็มีแต่สิ่งยั่วยุทางเพศแฝงอยู่ในรายการต่าง ๆ เหล่านั้นเสมอ หากไม่ใช้สิ่งยั่วยุทางเพศ ก็มักเป็นเรื่องราวที่เน้นเรื่องความสนใจของเพศตรงข้าม ในปัจจุบันมักใช้เรื่องราวทางเพศมาสร้างสรรค์เป็นจุดดึงดูดกันอย่างแพร่หลาย และถูกสร้างให้กลายเป็นภาพที่คุ้น ที่ชินในสายตาประชาชน ด้วยการนำเสนอ เรื่องราวที่มีเนื้อหาที่สะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับเพศทางสื่อมวลชนหลายประเภทด้วยรูปแบบ และ ความเข้มข้นที่แตกต่างกัน ทั้งที่สามารถเปิดเผยได้และไม่สามารถเปิดเผยได้มากขึ้นเรื่อยๆ

ด้วยเหตุที่ละครโทรทัศน์ (Television Drama) เป็นการสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่มียุติและพบเห็นได้ทั่วไป และเป็นสิ่งที่ซึมซับในชีวิตประจำวันของมนุษย์อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแพร่ละครโทรทัศน์เหล่านี้ด้วยสื่อมวลชนที่มีบทบาท และทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในการหล่อหลอมปทัสสถาน ค่านิยม ทศนคติ ของบุคคลในสังคม ดังเช่น โทรทัศน์ ทั้งยังมีคุณสมบัติที่ดีในการนำเสนอภาพและเสียงที่เหมือนจริง มีชั่วโมงการถ่ายทอดยาวนาน สะดวกต่อการเข้าถึง ซึ่งได้รับความนิยมและสามารถเข้าถึงมวลชนได้ทุกครัวเรือน (อรุณีประภา หอมเศรษฐี , 2531 อ้างใน สมควร เจริญสุข , 2539) ทำให้รายการบันเทิงต่าง ๆ กลายเป็นสื่อสาธารณะสำหรับมวลชนทั่วไป อันจำเป็นต้องมีลักษณะร่วม หรือมีการใช้สัญลักษณ์อย่างหนึ่งอย่างใดสื่อความหมายระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายนั้นเป็นสิ่งที่มียุติในทุกๆ

สังคม สัญลักษณ์ดังกล่าวใช้ในกระบวนการสื่อสาร โดยพิจารณาว่าการสื่อสารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของสังคมที่ต้องอาศัยกฎระเบียบข้อตกลง วัฒนธรรม หรือรหัสร่วมของสังคม จึงจะสามารถดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้ และการสื่อสารก็ยังเป็นหนึ่งในท่ามกลางกิจกรรมอย่างอื่น ๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารในทิศทางเดียว เช่น การโฆษณาสินค้าในโทรทัศน์ หรือการสื่อสาร 2 ทิศทาง เช่น การสนทนา ระหว่าง นาย ก กับ นาย ข มักจะมีการใช้สัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งสื่อความหมายระหว่างกัน เช่น การโฆษณาสินค้า จะใช้ภาษารูปภาพของสินค้า เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมาย ส่วนการสนทนา ระหว่าง นาย ก และ นาย ข ก็ใช้ภาษา ประกอบกับกิริยาท่าทาง สื่อความหมายกัน ดังนั้นสัญลักษณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับการสื่อสารในสังคม

สำหรับลักษณะร่วมหรือสัญลักษณ์ในเรื่องราวเกี่ยวกับทางเพศนั้น ก็มีการใช้ในสังคมไทยมานานแล้วเช่นกัน ทั้งในระดับบุคคลและในระดับสื่อมวลชน ซึ่งบางครั้งใช้กันอย่างเปิดเผย แต่บางครั้งก็แอบแฝงมา ในรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จาก รายการประเภทรายการบันเทิง (Entertainment) ต่าง ๆ เช่น ในโฆษณาที่มีการใช้ผู้แสดงแบบที่เผยให้เห็นอวัยวะทางเพศ บางส่วนที่ควรปกปิด หรือ การที่ผู้แสดงแบบไม่ว่าเพศหญิง หรือ เพศชายที่มีรูปร่างสวยงาม ซึ่งดูแล้วให้การดึงดูดทางเพศต่อผู้ชมบางคนที่มีโอกาสเปิดรับสารนั้น มาแสดงโดยไม่จำเป็นต้องเผยให้เห็นส่วนสัดส่วนต่าง ๆ เลย รวมไปถึงการแสดงออกทางความรู้สึกผ่านใบหน้า หรือ อากัปกริยาท่าทาง หรือถ้อยคำ ข้อความที่มีความหมายบ่งบอกถึงเรื่องเพศไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นรูปสัญลักษณ์ในการนำเสนอที่ผู้ผลิตมักนิยมนำมาใช้เป็นจุดจูงใจในเรื่องเพศ (sexual appeal) ได้ทั้งสิ้น

ภาพเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์ทางเพศที่เราพบเห็นจากสื่อที่สะท้อนความเป็นจริงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นในละคร ภาพยนตร์ เกมโชว์ หรือในโฆษณา เช่น พฤติกรรมการแต่งกายของวัยรุ่นสมัยนี้ จะพบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ทางเพศมาเป็นจุดดึงดูด โดยจะมีการแต่งกายที่โชว์สรีระบางส่วน เช่น การแต่งกายของนักแสดงหญิงด้วยเสื้อผ้าเดี่ยว เอวลอย โชว์อวัยวะบางส่วนที่ควรปกปิดเช่น สะตือ ซึ่งในความเป็นจริงวัยรุ่นไทยสมัยนี้ก็แต่งกายแบบนี้กันเป็นจำนวนมากเช่นกัน

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจจะศึกษาหาคำตอบ เกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏ และแฝงตัวอยู่ในละครโทรทัศน์ (Television Drama) ว่ามีลักษณะสัญลักษณ์ทางเพศอย่างไร และจากความรู้เรื่องโรคเอดส์ที่กล่าวมาข้างต้น “เพศสัมพันธ์” เป็นการติดต่อที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในสังคม จนทำให้โรคเอดส์กลายเป็นโรคทางสังคมนั้น สัญลักษณ์ทางเพศที่ค้นพบได้จากในละครโทรทัศน์เหล่านี้ น่าจะมีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ทางเพศสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น ในละครเรื่อง “เมียหลวง” ที่พระเอกของเรื่องมีพฤติกรรมที่เรียกได้ว่า “มากผิดหลายเมีย” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางเพศอย่างหนึ่ง ที่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี(HIV)ได้ ซึ่งในชีวิตจริง

อาจพบพฤติกรรมเหล่านี้อยู่แล้ว แล้วสะท้อนให้เห็นผ่านในละครทางโทรทัศน์ หรือจากในละครซึ่งผู้ชมได้ดูพฤติกรรมเหล่านี้หลายครั้งหลายหน จนทำให้นำไปใช้ในชีวิตจริงก็เป็นไปได้ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาการติดเชื้อเอชไอวี(HIV)ทางเพศสัมพันธ์ตามมาได้ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความน่าสนใจที่จะทำการศึกษาและวิเคราะห์กันอย่างถ่องแท้ เพื่อจะนำไปสู่ความเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจนว่าระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี(HIV) นั้นเป็นอย่างไร

ปัญหานำการวิจัย

1. ระบบสัญลักษณ์ทางเพศ ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์มีลักษณะอย่างไร
2. ระบบสัญลักษณ์ทางเพศ ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของ ระบบสัญลักษณ์ทางเพศ ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาโดยอาศัยกระบวนการขั้นต้นหลัก คือ
  - 1.1 แนวคิดและทฤษฎีที่จะใช้ศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่องระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์อันได้แก่ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคม แนวคิดสื่อยอดนิยม (Popular media) แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ แนวคิดเรื่องการสรุปเหมารวม (Stereotype) และแนวคิดเรื่องการหล่อหลอมทางวัฒนธรรม
  - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่จะใช้ศึกษาและวิเคราะห์ เรื่องระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี โดยจะนำผลการศึกษาที่ได้จากข้อ 1.1 มาวิเคราะห์ร่วมกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
2. สื่อมวลชนในงานวิจัยนี้จะใช้สื่อที่คาดว่าผู้ชมเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้แก่ สื่อโทรทัศน์ที่เป็นฟรีทีวี (Free TV) ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, และ 7 ที่แพร่ภาพละครโทรทัศน์ ที่มีผู้ชมเป็นจำนวนมาก

3. ระยะเวลาที่ทำการศึกษา จะเลือกเฉพาะละครโทรทัศน์ที่แพร่ภาพในช่วงปี พ.ศ 2543 - 2544 หนึ่งด้วยผู้วิจัย จะใช้วิธีศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Study) โดยอาศัยข้อสันนิษฐานที่ว่าสื่อทุกประเภทมีลักษณะ เช่นเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ในช่วงเวลาใด

ข้อสันนิษฐานของการวิจัย

1. ระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่พบในละครโทรทัศน์น่าจะมีลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วมในสังคม (shared meaning) ในเรื่องทางเพศ ที่มีองค์ประกอบในมิติแบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior), สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation), และค่านิยมทางสังคม (Societal values) ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกในทางวิทยาศาสตร์ เช่น ข้อความ บทสนทนา ถ้อยคำที่สื่อมาจากคำร้องของเพลง ประกอบ หรือการแสดงออกทาง อวัจนภาษา เช่น ลักษณะที่ปรากฏทางสรีระ อากัปกริยาหรืออิริยาบถ อย่างไรก็ตาม อาจพบลักษณะของสัญลักษณ์ทางเพศในลักษณะอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น
2. ระบบสัญลักษณ์ทางเพศ ในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี น่าจะเป็นลักษณะของสัญลักษณ์ทางเพศที่มาจาก แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior), สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation), และค่านิยมทางสังคม (Societal values) เช่น สัญลักษณ์ทางเพศที่ทำให้เกิดพฤติกรรมร่วมเพศอย่างไม่ปลอดภัย การสำส่อนทางเพศ พฤติกรรมมากผิดหลายเมีย พฤติกรรมที่มีความวิปริตทางกามารมณ์ การใช้ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศของผู้ชาย การข่มขืน การเที่ยวกลางคืนของวัยรุ่น การขึ้นครุ อย่างไรก็ตาม อาจพบลักษณะของสัญลักษณ์ทางเพศ ในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการติดเชื้อเอชไอวี นอกเหนือจากนี้ก็ไม่ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

สัญลักษณ์ทางเพศ หมายถึง สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ให้ความหมายเกี่ยวพันกับเรื่องเพศ ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ทั้งในส่วนของ เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก และบทสนทนา โดยสื่อออกมาทั้งทางวิทยาศาสตร์ (Verbal) และทางอวัจนภาษา (Non – Verbal)

ระบบสัญลักษณ์ทางเพศ หมายถึง การรวบรวม และจัด สัญลักษณ์ทางเพศต่างๆที่พบในละครโทรทัศน์ ให้เข้าเป็นแนวเดียวกัน

ละครโทรทัศน์ หมายถึง ละครที่ออกอากาศมีความยาวประมาณ 20-30 ตอนจบ มีเรื่องราวดำเนินติดต่อกันไปโดยใช้ผู้แสดงชุดเดียวกันออกอากาศเป็นประจำ โดยคัดเลือกจากละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วงเวลาดังตั้งปี พ.ศ. 2543-2544 จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เพ็ญรักไฟ แค้น ระเบิดไฟ เมืองมายา ประกาศิตเงินตรา และอาญารัก

เอดส์ หรือ AIDS เป็นกลุ่มอาการของโรคที่เกิดการติดเชื้อไวรัสเอชไอวี (HIV.= Human Immunodeficiency Virus) ซึ่งจะเข้าไปทำลายเม็ดเลือดขาวแหล่งสร้างภูมิคุ้มกันโรค ทำให้ติดเชื้อโรคชนิดฉวยโอกาส เช่น ปอดบวม วัณโรค หรือเป็นมะเร็งบางชนิดได้ง่ายกว่าคนปกติ อาการรุนแรงและเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว

AIDS เป็นอักษรย่อของคำว่า

Acquired = เป็นขึ้นมาจากภายหลัง หรือไม่ใช่เป็นแหล่งกำเนิด

Immune = ภูมิคุ้มกัน

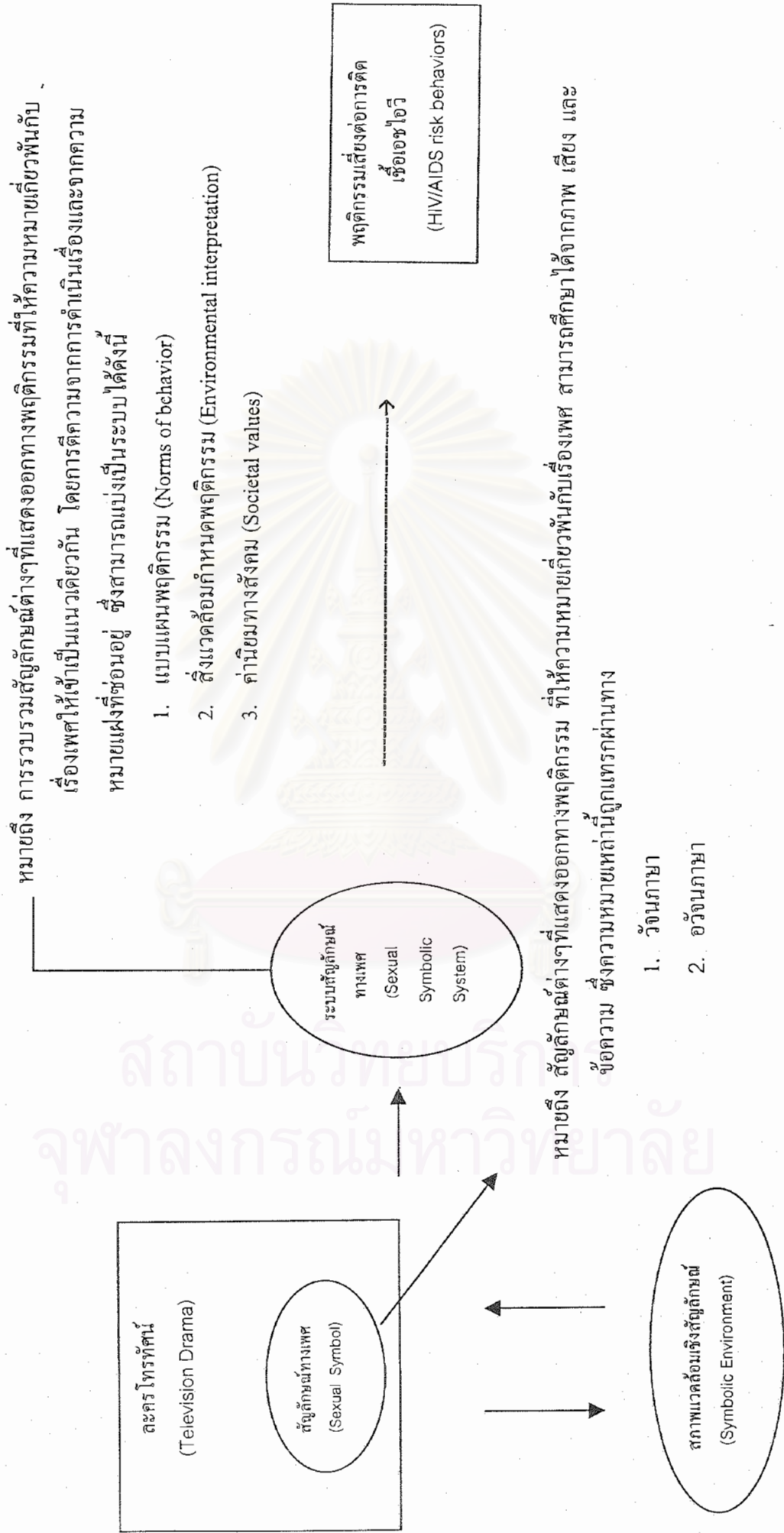
Deficiency = บกพร่องหรือเสียไป

Syndrome = กลุ่มอาการ หรือมีอาการได้หลายอย่าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจและทราบถึง ลักษณะของระบบสัญลักษณ์ทางเพศ และลักษณะของระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการติดเชื้อเอชไอวี ที่ปรากฏและเผยแพร่ทางละครโทรทัศน์
2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ อาจทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการสื่อมวลชนไทย ได้ตระหนักถึงผลกระทบของการนำเสนอสัญลักษณ์ทางเพศที่อาจทำโดยไม่ตั้งใจและได้เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนต่อคนในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจเกี่ยวกับระบบสัญลักษณ์ทางเพศ ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการติดเชื้อเอชไอวี ปรากฏในงานที่ผ่านสื่อสารมวลชนประเภทอื่น ๆ ซึ่งสามารถที่จะนำไปขยายขอบเขตและมุมมองอื่น ๆ ของการศึกษาวิจัยค้นคว้าให้กว้างขึ้น
4. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ อาจนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในอันที่จะเป็นแนวทางในการรณรงค์แก้ไขปัญหาการแพร่กระจาย และควบคุมโรคเอดส์ด้วยการใช้สื่อมวลชนได้ต่อไป

กรอบที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Conceptual Framework)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาระบบสัญลักษณ์ทางเพศ ในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี(HIV)นั้น มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism)
2. แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคม
3. แนวคิดเรื่องสื่อยอดนิยม (Popular media)
4. แนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับเพศ
5. แนวคิดในเรื่องการสรุปเหมารวม (Stereotype)
6. แนวคิดในเรื่องการหล่อหลอมทางวัฒนธรรม
7. ความรู้เรื่องโรคเอดส์

1. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism)

George Herbert Mead นักคิดคนสำคัญของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์มีแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการสื่อสาร แต่จะมองเรื่องการสื่อสารที่ลึกไปกว่าการถ่ายทอดข่าวสารเท่านั้น เนื่องจากในกระบวนการนั้นยังเป็นการแลกเปลี่ยนเชิงสัญลักษณ์ระหว่างผู้ที่สื่อสาร และมองเรื่องการสื่อสารจากมุมที่กว้างกว่าตัวกระบวนการสื่อสาร โดยพิจารณาว่าการสื่อสารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของสังคมที่ต้องอาศัยกฎ ระเบียบ ข้อตกลง วัฒนธรรมหรือรหัสร่วมของสังคม จึงจะสามารถดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้ ซึ่งรหัสร่วมหรือสัญลักษณ์ที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันจะมีลักษณะที่สำคัญกล่าวคือ เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วมภายในสังคม (Shared meaning) ซึ่งต้องใช้ระบบความหมายร่วมระหว่างคนที่เกี่ยวข้อง และอยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน เพราะจะมีระบบการตีความหมายสัญลักษณ์ของสังคมร่วมกัน เช่น ภาษา การแสดงออกทางร่างกาย สีหน้า ท่าทาง (กาญจนา แก้วเทพ , 2541)

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) ได้เข้ามาช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ และสังคมครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น ในสังคมพบว่าการกระทำระหว่างกันทางสัญลักษณ์มากมาย ซึ่งหมายถึงการกระทำของบุคคลที่มีผลอย่างไรอย่างหนึ่งต่อความคิดหรือการกระทำของบุคคลอีกคนหนึ่ง ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเป็นไปในทิศทางเดียว เช่น การโฆษณาสินค้าในโทรทัศน์ หรือเป็นการกระทำทั้ง 2 ฝ่าย เช่น การสนทนาระหว่าง

นาย ก. กับ นาย ข. การเซ็นสัญญาระหว่างบริษัท ก. กับ บริษัท ข. จะสังเกตเห็นได้ว่า ในการกระทำระหว่างกันทางสังคมนั้น จะต้องมีการใช้สัญลักษณ์อย่างหนึ่งอย่างใดสื่อความหมายระหว่างกัน เช่น การโฆษณาสินค้า จะใช้ภาษา รูปภาพ รูปสิ่งของ หรือคนที่กำลังทำการต่างๆ เป็นสัญลักษณ์ ส่วนกรณีการสนทนาระหว่างนาย ก. และ นาย ข. ก็ต้องใช้ภาษา ประกอบกับกิริยาท่าทาง เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายกัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2536)

Solomon (1983) ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) ไว้ว่า

- สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมนั้นจะถูกเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ และสัญลักษณ์นี้จะมาทำหน้าที่เป็นตัวสื่อกลาง (Mediated) ในการกระทำทางสังคมของเรา
- คนที่อยู่ร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน จะมี ระบบการตีความหมายสัญลักษณ์ของสังคมร่วมกัน ด้วยเหตุนี้เราจึงสามารถทำนายพฤติกรรมของคนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันได้

Norman (1992) ได้สรุปเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ไว้ว่า

“ การที่มนุษย์คิดและตีความหมายสิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ชีวิต ดังนั้นสิ่งที่มนุษย์ทำหรือแสดงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมีความหมาย ซึ่งความหมายเหล่านี้มาจากการปฏิสัมพันธ์กันในสังคม และเป็นความหมายที่เข้าใจกันในสังคมจนกลายเป็นสัญลักษณ์ ”

Barbara Ballis Bal อ้างใน Littlejohn (1999) ได้สรุปลักษณะของการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและสังคมไว้ดังนี้

- คนจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมต่อสถานการณ์หนึ่งๆ ที่มีความหมายตามความเข้าใจของตนเอง
- ชีวิตในสังคมจะประกอบด้วยกระบวนการปฏิสัมพันธ์ และมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ
- คนในสังคมจะเข้าใจความหมายที่พบในสัญลักษณ์จากประสบการณ์ของเขาเอง “ภาษา” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งในสังคม จะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตในสังคม
- ประสบการณ์จะหล่อหลอมให้เกิดความหมายซึ่งถูกสร้างให้กลายเป็นสัญลักษณ์เมื่อมีการสื่อสารในกลุ่ม

White (1983) ได้ศึกษาเรื่อง “ สัญลักษณ์ : การกำเนิดและพื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์ ” พบว่า ความสามารถในการใช้สัญลักษณ์เป็นปัจจัยพื้นฐานซึ่งสามารถแยกมนุษย์ออกจากสัตว์ รูปแบบที่สำคัญที่สุดของการแสดงสัญลักษณ์ คือ

ภาษา การใช้ภาษาในการสื่อสาร เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการสะสมความรู้ แล้วทำให้เกิดการพัฒนาขึ้น ผลของการใช้สัญลักษณ์ทำให้เกิดรูปแบบวัฒนธรรมต่างๆ เกิดขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบพิเศษที่ถือว่าเป็นกิจกรรมทางพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์

Blumer อ้างใน Griffin (1997) ได้สรุปหัวใจพื้นฐานของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic interactionism) ไว้ 3 ข้อดังนี้

1. ความหมาย (Meaning) การกระทำของคนหนึ่งต่ออีกคนหนึ่ง หรือต่อสิ่งของอื่นๆ จะกระทำด้วยสัญลักษณ์ที่มีความหมาย ซึ่งเป็นความหมายร่วมที่คนในสังคมเข้าใจตรงกัน

2. ภาษา (Language) ภาษา เป็นแหล่งของความหมาย เป็นสัญลักษณ์ที่อยู่คู่ไปกับการตีความหมายที่ใช้ในการสื่อสารในสังคม

3. ความคิด (Thought) การแปลความหมายของสัญลักษณ์ของแต่ละคนจะใช้กระบวนการคิดของตนเอง ซึ่งความคิดนั้นๆ เหมือนเป็นการพูดคุยภายในตนเอง ซึ่ง Mead เรียกบทสนทนาภายในใจนั้นว่า “ การคิดในใจ ” การพูดคุยกับตัวเราเองนั้นเพื่อหาความหมายของสัญลักษณ์ในสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความคิดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อสัญลักษณ์

Sheldon (1980) ได้สรุปหลักการพื้นฐานของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ไว้ดังต่อไปนี้

1. มนุษย์ไม่เหมือนกับสัตว์ชั้นต่ำคือ ได้รับสืบทอดความสามารถให้รู้จักคิด
2. ความสามารถที่จะคิดจะถูกหล่อหลอมขึ้นมา โดยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
3. ในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เราจะเรียนรู้เกี่ยวกับความหมาย และสัญลักษณ์ที่จะ ทำให้สามารถใช้ความสามารถในการคิด ซึ่งเป็นคุณลักษณะของมนุษย์โดยเฉพาะ
4. ความหมาย และสัญลักษณ์ จะทำให้มนุษย์สามารถที่จะมีการกระทำและปฏิสัมพันธ์ได้
5. มนุษย์เราสามารถที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกความหมายและสัญลักษณ์ ที่ใช้ในการกระทำและปฏิสัมพันธ์ บนพื้นฐานของการตีความสถานการณ์
6. มนุษย์อาจจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและยกเลิก ความหมายและสัญลักษณ์ดังกล่าว ส่วนหนึ่งก็เพราะความสามารถที่จะปฏิสัมพันธ์กับตัวเอง ทำให้สามารถที่จะสำรวจความเป็นไปได้ของการกระทำ ตระหนักถึงผลดีผลเสียที่พึงจะเกิดขึ้นแล้วจึงเลือกที่จะกระทำลงไป

7. แบบแผนต่างๆ ของการตอบโต้ระหว่างการทำและปฏิสัมพันธ์ ก่อให้เกิดกลุ่มและสังคมต่างๆ

แนวคิดของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์มองว่า มนุษย์มีลักษณะการกระทำที่ตื่นตัวอยู่เสมอ (Active) การกระทำของมนุษย์จะเกิดขึ้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีการกระทำระหว่างกัน (Interaction) และใช้สัญลักษณ์ (Symbol) เป็นตัวสื่อความหมาย สัญลักษณ์ที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันจะมีลักษณะที่สำคัญกล่าวคือ เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วมภายในสังคม (Significant Symbol) เช่น ภาษา เป็นต้น เป็นกลุ่มของสัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วมในสังคม (Shared Meaning) นอกจากนี้ยังรวมถึงการแสดงออกทางร่างกาย สีหน้า ด้วย (เพเยอร์ ศรีแสงทอง, 2539)

จากทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) พอจะสรุปได้ว่าระบบสัญลักษณ์คือ กลุ่มของสิ่งที่ใช้สื่อความหมาย มีการใช้กระบวนการคิดในการแปลความหมาย เป็นสิ่งที่มีความหมายร่วมในสังคม (Shared meaning) ทำให้คนในสังคมเข้าใจความหมายตรงกัน และใช้ในการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์กันในสังคม เช่น ภาษา รวมถึงการแสดงออกทางร่างกาย สีหน้า ท่าทาง เป็นต้น

ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ มาเป็นกรอบในการศึกษาหา ลักษณะของสัญลักษณ์ทางเพศ ในละครโทรทัศน์ (Television Drama) ที่แพร่ภาพทางสื่อโทรทัศน์ที่มีผู้ชมเป็นจำนวนมาก

2. ทฤษฎีว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคม

มีกลุ่มทฤษฎีที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่ส่งผลกระทบมาถึงสถาบันย่อย ๆ ในสังคม เช่น สื่อมวลชน หรือในทางกลับกันก็อาจจะอธิบายว่า การทำงานของสื่อมวลชนนั้นก็ สามารถจะก่อผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคมนี้ยังมีแนวทางการอธิบายที่แตกต่างกันแยกย่อยลงไปอีก บางแนวคิดกล่าวว่า สื่อ่นั้นมีความสัมพันธ์กับสังคมในลักษณะเพียงแค่ว่าเป็นกระจกสะท้อนความเป็นไปในสังคมเท่านั้น สังคมจึงเป็นตัวกำหนดสิ่งที่จะปรากฏในสื่อมากกว่า แต่บางแนวคิดเชื่อว่าสื่อสามารถที่จะมีบทบาทชี้นำหรือช่วยกำหนดทิศทางของสังคมได้

ในการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ สื่อมวลชนจะเป็นตัวเร่งความต้องการของประชาชน เพื่อตัวเองจะได้สนองต่อความต้องการเหล่านั้น (ศิริชัย ศิริกายะ และ

กาญจนา แก้วเทพ , 2531:50) นอกจากนี้ยังอาจกล่าวได้อีกว่า เนื้อหาของสื่อมวลชนนั้น จะเป็นทั้งกระจกสะท้อนความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม และเป็นทั้งตะเกียงส่องชี้แนวทางให้แก่สังคม (กาญจนา แก้วเทพ 2541 : 44)

Turner (1993 : 84) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพยนตร์กับสังคมไว้ว่า เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ จะสัมพันธ์กับบริบท (context) ทางสังคม ภาพที่นำเสนอในภาพยนตร์ จะมีทั้งเนื้อหาที่มาจาก การดำเนินเรื่อง และเนื้อหาทางสังคม สำหรับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้น สามารถอธิบายได้จากเนื้อหาในภาพยนตร์ กับความเคลื่อนไหวทางสังคมควบคู่กันไป

Neumann (1974 : 98) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสื่อกับการสร้างความเป็นจริงทางสังคมไว้ 2 ทฤษฎี โดยทฤษฎีแรกเสนอว่า ความเป็นจริงในสังคมมีปรากฏอยู่แล้ว สื่อเพียงแต่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความเป็นจริงเหล่านั้นอย่างเที่ยงตรง ดังที่ George Gerbner ผู้บุกเบิกทฤษฎีการปลูกฝัง (Cultivation theory) ได้กล่าวไว้ว่า รายการทุกรายการในโทรทัศน์ ไม่ว่าจะ เป็นละคร โฆษณา ล้วนแล้วแต่เป็นการบอกเล่าเรื่องราวว่ามีอะไรอยู่บ้างในสังคม สิ่งต่างๆทำงานได้อย่างไร และเราจะต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งเรื่องราวต่างๆเหล่านี้ถูกบอกเล่าแก่คนทุกคนและตลอดเวลา และอีกทฤษฎีหนึ่งเสนอว่าความเป็นจริงในสังคมเป็นสิ่งที่สื่อสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยค่อยๆผสมความเป็นจริงของคนเข้ากับกระแสหลักทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสื่อ เนื้อหาของสื่อจึงอาจเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง และสื่อมีแนวโน้มที่จะไม่เสนอเนื้อหาที่ขัดกับคุณค่าหรือค่านิยมของสังคม เพราะสื่อทำหน้าที่ประจักษ์ขนานในการสร้างวัฒนธรรมหลักหรือส่วนกลางขึ้นมา

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคมนั้นมีได้ 2 ลักษณะคือ สื่อเป็นกระจกสะท้อนความเป็นไปในสังคม หรือสื่อทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดความเป็นจริงในสังคมอย่างเที่ยงตรง และอีกความสัมพันธ์คือ สื่อเป็นเหมือนตะเกียงส่องชี้แนวทาง หรือช่วยกำหนดทิศทางการของสังคม โดยสื่ออาจสร้างความเป็นจริงในสังคมขึ้นมาอย่างเป็นระบบให้เข้ากับกระแสหลักทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสื่อ โดยที่ไม่ขัดต่อคุณค่าหรือค่านิยมของสังคม ซึ่งมีผลทำให้สังคมยอมให้สื่อเป็นผู้ชี้แนวทางให้แก่สังคมได้

ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคมมาช่วยอธิบายว่า สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในสื่อมีที่มาอย่างไร และเมื่อถูกถ่ายทอดผ่านสื่อแล้ว อาจทำให้เกิดผลกระทบอย่างไร

3. สื่อยอดนิยม (Popular media)

ยุคสมัยของการศึกษาสื่อมวลชนนั้นอาจจะแบ่งได้เป็น 3 ยุค คือ ยุคแรกที่มีความเชื่อในพลังอันมหาศาลของสื่อ ยุคสองที่เริ่มหันมาเชื่อว่าสื่อไม่มีพลังอย่างที่เคียดคิด แต่ทว่ามีผลกระทบอันจำกัดเท่านั้น ยุคสามเริ่มกลับมาเชื่อมั่นในอนาคตของสื่อมวลชน ซึ่งในยุคสมัยที่สามนี้สื่อโทรทัศน์ที่เข้าสู่ยุคสมัยของการแพร่หลายแล้ว และเมื่อเทียบกับสื่อที่เคยมีมาก่อนหน้านั้นเราต้องยอมรับว่า “สื่อโทรทัศน์” นับเป็นสุดยอดของของสื่อสารมวลชนที่ทรงพลังทีเดียว (มีทั้งภาพและเสียง เป็นสื่อที่ใช้ในบ้านที่สะดวกต่อการเข้าถึง มีชั่วโมงถ่ายทอดยาวนาน วิธีการใช้ง่ายดายมาก)

ในชีวิตประจำวันของผู้คน “สื่อโทรทัศน์” ได้แทรกตัวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตแทบจะขาดเสียไม่ได้ คนเกือบครึ่งโลกกว่าจะหลับตานอนได้เมื่อได้ปิดเครื่องรับโทรทัศน์ในยามค่ำคืนแล้วเท่านั้น และนับได้ว่าสื่อโทรทัศน์มีลักษณะเป็น “สื่อนานาชาติ” อย่างมาก เพราะมีการใช้ดาวเทียมถ่ายทอดข่าวสารผ่านโทรทัศน์ในเหตุการณ์สำคัญ ๆ ไปได้ทั่วโลก ดังนั้นอิทธิพลของสื่อจะขยายอาณาเขตออกไปกว้างขวางมากขึ้น สื่อโทรทัศน์ได้สร้างสิ่งแวดล้อมทางสัญลักษณ์ ได้ค่อยๆผสมความเป็นจริงของคนเข้ากับเกณฑ์หลักทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในโทรทัศน์ (กาญจนา แก้วเทพ , 2541)

โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็นสื่อที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีความแตกต่างจากสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ และยังคงแตกต่างจากสื่อทั้งหลายที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ มนุษยชาติ กล่าวคือ ในแง่เงื่อนไขในการเข้าถึง โทรทัศน์แทบจะไม่มีข้อเรียกร้องทักษะพิเศษใด ๆ จากผู้ใช้เลย ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ในแง่เศรษฐกิจ การชมโทรทัศน์ทุกครั้งไม่จำเป็นต้องควักกระเป๋าจ่ายเงินเหมือนการไปดูภาพยนตร์ โอกาสในการกดปุ่มโทรทัศน์จึงกระทำได้ง่ายกว่ามาก ในแง่คุณภาพของสื่อโทรทัศน์ มีทั้งภาพและเสียง จึงมีคุณภาพทั้งในแง่การจดจำ ข่าวสารข้อมูล การให้ความประทับใจและการโน้มน้าวได้ดีกว่า ในการดูโทรทัศน์ผู้ชมไม่จำเป็นต้องเดินทางออกไปข้างนอก เหมือนการที่ต้องไปโบสถ์, วัด หรือไปดูหนัง หรือไปดูละครเวที เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทุกเพศทุกวัย ทุกชนชั้น มีโอกาสเข้าถึง และมีโอกาสใช้อย่างต่อเนื่องยาวนาน ทำให้โทรทัศน์เป็นสื่อที่ทำหน้าที่ประจักษ์ชัดในการสร้างวัฒนธรรมหลัก หรือส่วนกลางขึ้นมา โทรทัศน์เป็นตัวผลักดันแบบแผนหลักทางวัฒนธรรม (ทั้งความบันเทิงและข่าวสาร) ที่หล่อหลอมมวลชนอันมีลักษณะร้อยพ่อพันแม่ โดยเฉพาะคนกลุ่มใหญ่ของสังคม ที่ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาอาจจะไม่เคยถูกดึงเข้ามาในระบบ การสื่อสารขนาดใหญ่ของสังคม เช่นนี้มาก่อน

เนื่องจากสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องต่างผลิตรายการที่มุ่งกลุ่มเป้าหมายโดยรวม ที่เป็นกลุ่มเดียวกัน รายการทุกรายการไม่ว่าจะเป็นข่าว ละคร โฆษณา ล้วนแล้วแต่เป็นการ

บอกเล่าเรื่องราวว่ามีอะไรอยู่บ้างในสังคม (What exist) สิ่งต่าง ๆ ทำงานได้อย่างไร (How it works) และเราจะต้องทำอะไรบ้าง (What to do)

George Gerbner นักทฤษฎีที่เป็นผู้บุกเบิกทฤษฎีการปลูกฝัง (Cultivation Theory) ค.ศ. 1960 – 1970 ได้มีทัศนะว่าชีวิตของผู้คนยุคสมัยนี้เกิดมาและเติบโตอยู่ในโลกแห่งสัญลักษณ์ ที่มีโทรทัศน์ เป็นสถาบันหลักในการปลูกฝังแนวคิด ภาพลักษณ์ สัญลักษณ์ ที่เป็นภาพที่แน่นอนอยู่แล้วแก่ผู้ชม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสื่อขอยอดนิยมคงจะเป็นอื่นไปไม่ได้นอกจาก “โทรทัศน์” ซึ่งจะมีบทบาทต่อการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศของผู้ชม เนื่องจากเป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง จึงมีคุณภาพทั้งในแง่การจดจำ การให้ความประทับใจ และการโน้มน้าวได้ดี โดยเฉพาะกับพวกที่ใช้โทรทัศน์อย่างมาก ซึ่งคนกลุ่มนี้จะใช้เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตนั่งเฝ้าอยู่หน้าจอโทรทัศน์ พวกเขาได้รับข้อมูล แนวคิด และสัญลักษณ์จากโทรทัศน์ ซึ่งทำให้โทรทัศน์สามารถผูกขาดการรับข้อมูลของคนกลุ่มนี้ได้ เช่น ถ้าโทรทัศน์มีละคร หรือภาพยนตร์แต่ประเภทที่มีเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ เช่น สำนวนทางเพศ ปรากฏอย่างต่อเนื่องในละครหรือภาพยนตร์เรื่องแล้วเรื่องเล่า โดยที่ในชีวิตจริงเขาอาจไม่เคยต้องไปชั่งแวะ หรือสัมผัสเลย คงเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงได้ยากที่การแสดงออกทางพฤติกรรมทางเพศของเขาในอนาคตถ้าเกิดขึ้น จะผิดแผกแตกต่างไปจากที่ปรากฏในละครหรือภาพยนตร์โทรทัศน์ที่เขาเคยได้รับข้อมูลนั้นๆ มา

ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเรื่องสื่อขอยอดนิยมนี้ ไปเป็นฐานในการอ้างได้ว่า สื่อมีบทบาทสำคัญ ต่อการปลูกถ่ายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

4. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ

การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเพศ ไม่ว่าจะถูกแสดงออกมาในมิติหรือลักษณะใด ย่อมถูกถ่ายทอดออกมาตามแต่ละส่วนองค์ประกอบ หากจะวิเคราะห์เจาะลึก ต้องมองให้ลึกเข้าไปถึงส่วนประกอบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นฉาก แสง สี หรือเนื้อสารที่เป็นสัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้สามารถค้นหาความหมายที่ซ่อนอยู่ในภาพนั้นๆ ได้ การใช้เรื่องราวทางเพศในงานสื่อสารมวลชนนั้น Shimp (1997) ได้กล่าวว่ามีประโยชน์และบทบาทที่สำคัญคือ

1. ใช้เรื่องราวเกี่ยวกับเพศเป็นเครื่องมือในการล่อความสนใจ หรือถูกเรียกว่า Stopping-power role of sex โดยมักใช้ผู้แสดงที่แต่งกายเย้ายวน
2. การใช้เรื่องราวเกี่ยวกับเพศสามารถช่วยปลูกเร้าให้เกิดการตอบสนองทางอารมณ์ ซึ่งการตอบสนองนี้จะเพิ่มผลของการชักจูงให้ติดตามเรื่องนั้นๆ ได้

- การแสดงกิริยาอาการที่แสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพ ในลักษณะของการเป็นคู่รักกัน เช่น การประสานสายตา การกอดจูบ หรือการสัมผัสซึ่งกันและกันของผู้แสดง

2.5 การใช้การแสดงออกทางใบหน้า

- ผู้แสดง แสดงสีหน้า สายตา หรือเรียวกปากที่เข้ายวน เชิญชวน หรือทำท่าย

2.6 การใช้สัญลักษณ์

- สิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวอวัยวะ หรือความเป็นเพศ โดยใช้ภาพของสิ่งของในการนำเสนอ (ธนชัย วิทยาคุณสกุลชัย , 2541)

มิติต่าง ๆ ของการนำเสนอเรื่องราวทางเพศผ่านสื่อ

1. วัตถุประสงค์ที่ใช้นำเสนอ

ในการนำเสนอเรื่องราวทางเพศผ่านสื่อนั้นมักเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคน เพราะเห็นได้จากการที่มักมีการใช้คนเป็นผู้แสดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่นำเอาผู้แสดงแบบที่มีรูปร่างหน้าตาดีดูดีใจมากเพียงไร ก็ยิ่งทำให้สามารถก่อให้เกิดการตอบสนองในทางบวกมากขึ้น (Berscheid & Walster , 1974)

2. เพศของผู้แสดงแบบ

การนำเสนอเรื่องราวทางเพศ สามารถใช้ทั้งผู้แสดงที่เป็นชายหรือหญิง เช่น การใช้ผู้หญิงที่แต่งกายวิบ ๆ แวม ๆ หรือเปลือยเลยมาแสดง (Partial or Complete Nudity) หรือใช้คำชี้แนะให้สื่อไปในเรื่องเพศ (Sexual Suggestive) หรือคำพูดสองแง่สองง่าม (Innuendo) ในงานหลายชิ้นจะมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ชาย ซึ่งการใช้ผู้แสดงแบบหญิงที่เซ็กซี่นั้น ช่วยให้ผู้บริโภคจดจำเรื่องนั้นๆ ได้ดีขึ้น

การนำเสนอในเรื่องเพศ ไม่ได้จำกัดกลุ่มเป้าหมายไว้ที่เพศชายเพียงอย่างเดียว เพศหญิงก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการนำเสนอได้ เช่น ภาพผู้หญิงนุ่งน้อยห่มน้อยเปลือยกาย หรือยั่วยวนทางเพศ มักปรากฏให้เห็นในโฆษณาสินค้า ก็เพื่ออธิบายถึงผลของการใช้สินค้า เช่น สินค้าประเภทเครื่องสำอางค์ สินค้าแฟชั่นต่าง ๆ ในอันที่จะสร้างบุคลิกภาพและเสริมสร้างเสน่ห์ทางเพศให้กับผู้ใช้ซึ่งสามารถสร้างความพึงพอใจแก่เพศชาย หรืออีกวัตถุประสงค์หนึ่งที่ใช้ผู้แสดงหญิง คือ เพื่อเพิ่มความรู้สึกลึกถึงลักษณะที่บ่งบอกความเป็นเพศของตน ให้ความรู้สึกรู้สึกว่ามีความอิสระในเรื่องทางเพศ หรือกล้าแสดงออกและหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางเพศ

อย่างไรก็ตามการนำเสนอเรื่องทางเพศผ่านสื่อ บ่อยครั้งที่เราจะเห็นผู้ชายถูกนำมาแสดงในลักษณะแบบนี้ได้ เช่น การเปลือยกายที่แสดงให้เห็นถึงความเซ็กซี่ เพื่อแสดงความเป็นชาย และช่วยเพิ่มความดึงดูดทางเพศได้

3. การเปิดเผยร่างกาย

สำหรับรูปแบบของการใช้ สามารถนำไปใช้ได้หลาย ๆ รูปแบบ เช่น ภาพเปลือย การจินตนาการทางเพศ การพูดเสียดสี คำสองแง่สองง่าม การสร้างความดึงดูดใจทางเพศ

ภาพเปลือยกาย (Nudity) หรือภาพนู้ดนั้น เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำออกมาเสนอถึงความโป๊เปลือยหรือชาย เพียงแต่กระซอกสิ่งปกปิดร่างกาย เผยให้เห็นบางส่วนที่ซ่อนเร้น ส่วนว่าส่วนโค้งของรูปร่างที่เหมือนประติมากรรมชิ้นเองของธรรมชาติก็สามารถดึงดูดให้คนหันมาให้ความสนใจได้อย่างไม่น่าเชื่อ (ซาร์โคล , 2540 : 60)

จรัส ศิริพานิช (2536) ได้ศึกษาถึงลักษณะของการใช้จุดเว้าบนทางเพศ (Sex Appeal) ในงานโฆษณาโดยศึกษามาจากโฆษณาที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย ประจำปี 2534-2535 จำนวน 28 เรื่อง พบว่ามีการใช้ จุดเว้าบนทางเพศ (Sex Appeal) มี 3 ลักษณะ คือ

1. การใช้ จุดเว้าบนทางเพศ (Sex Appeal) ที่สื่อออกมาทางกายภาพ (Vision) จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.1 ลักษณะที่ปรากฏทางสรีระหรือทางกายภาพของผู้แสดง ได้แก่ การแต่งกายน้อยน้อยหม่นหม่น วิวๆแวมๆ ล้อแหลม การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่แสดงสัดส่วนของเรือนร่างอย่างชัดเจน หรือ การเปิดเผยบางส่วนของเรือนร่างที่ควรปกปิดโดยปราศจากเครื่องนุ่งห่ม

1.2 ลักษณะที่ปรากฏทางอากัปกริยา หรือ อิริยาบถ ของผู้แสดง ได้แก่ การใช้สีหน้า สายตาที่เย้ายวน เชิญชวน ทำท่าย อากัปกริยาสะบัดผม ไป มา การสัมผัสสลับได้ การโหม่งแล้ว คลอเคลีย การจุมพิต หรือการกอดรัด

1.3 ลักษณะที่ปรากฏจากการดำเนินเรื่องให้ผู้แสดงเพศใด เพศหนึ่งมีความสนใจเพศตรงข้าม หรือมีความสนใจซึ่งกันและกัน

2. การใช้ จุดเว้าบนทางเพศ (Sex Appeal) ที่สื่อออกมาทางวจนภาษา (Verbal) ซึ่งเป็นการสื่อความหมายด้วยถ้อยคำ จำแนกได้เป็น 3 ประเภทคือ

2.1 ถ้อยคำที่สื่อออกมาจากผู้ประกาศ หรือคำพูดหน้ากล้อง

2.2 ถ้อยคำจากบทสนทนาโต้ตอบของผู้แสดง

2.3 ถ้อยคำที่สื่อมาจากคำร้องของเพลงประกอบ

3. การใช้ จุดแว่วอนทางเพศ (Sex Appeal) ที่สื่อออกมาทางอวัจน

ภาษา

(Non – Verbal) หมายถึง การสื่อความหมายด้วยคุณลักษณะเฉพาะตัวทางสีสัน
ของเสียง ได้แก่

3.1 การเปล่งเสียงจากผู้พูดหน้ากล้อง

3.2 ลักษณะสีสันของเสียงดนตรีประกอบ

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องเพศ พอลจะสรุปลักษณะสัญลักษณ์ทาง
เพศที่จะพบได้ในละครโทรทัศน์ (Television Drama) ได้ดังนี้

1. การนำเสนอทางอวัจนภาษา

เป็นการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเพศผ่านคำหรือข้อความที่ออกมาจากผู้ประกาศ
การพูดหน้ากล้อง บทสนทนาโต้ตอบของผู้แสดง และจากถ้อยคำที่สื่อออกมาจากคำร้องของเพลง
ประกอบ ซึ่งปรากฏได้ในลักษณะดังนี้

1.1 คำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึง ความน่าหลงใหลหรือความน่า
ประทับใจของผู้แสดง

1.2 คำหรือข้อความเกี่ยวกับการสร้างความพึงพอใจให้กับเพศเดียวกันหรือ
เพศ ตรงข้าม

1.3 คำหรือข้อความที่กล่าวถึงสรีระ รูปร่าง หรือรูปลักษณะที่งดงาม หรือ
บุคลิกที่ดี เป็นที่ต้องตาของผู้แสดง

1.4 คำหรือข้อความที่มีความหมายสองแง่สองง่ามที่เกี่ยวกับเรื่องทางเพศ

1.5 คำหรือข้อความที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ

2. การนำเสนอทางอวัจนภาษา

2.1 ลักษณะที่ปรากฏทางสรีระ

- การเปิดเผยให้เห็นสัดส่วนเรือนร่างอย่างชัดเจนของผู้แสดง

อาจเป็นการเปลือยกายไร้เสื้อผ้าปกปิดเลย หรือเปลือยแต่ร่างกายส่วนบน หรือร่างกายส่วนล่างแต่
เพียงอย่างเดียว

- การเปิดเผยเรือนร่างบางส่วนด้วยการแต่งกายวิบ ๗ แวม ๗ ของผู้แสดง ซึ่งหมายถึง ยังมีเสื้อผ้าปกปิดทั้งส่วนบนและส่วนล่างแม้เพียงชิ้นน้อย เช่น การแต่งกายด้วยคอเสื้อที่ค่อนข้างเล็ก กระโปรงหรือกางเกงที่สั้น

- การเผยให้เห็นรูปร่างโดยแต่งกายด้วยเสื้อผ้ารัดรูป ซึ่งใช้วัตถุติดที่บางเบา หรือแนบเนื้อ

- การนำเสนอที่เน้นอวัยวะแต่เพียงบางส่วนของผู้แสดง ที่มีรูปร่างงดงามซึ่งมักเป็นอวัยวะที่บ่งบอกความแตกต่างระหว่างเพศชาย และเพศหญิง เช่น หน้าอก สะโพก เรียวขา

2.2 ลักษณะที่ปรากฏทางอากัปกริยา หรืออริยาบถของผู้แสดง

- ผู้แสดง แสดงอากัปกริยาที่เข้ายวน หรือเชิญชวน
- ผู้แสดง แสดงสีหน้า สายตา หรือเรียวปากที่เข้ายวน
เชิญชวน หรือทำท่าย

- การใช้กิริยาการสัมผัส ลูบไล้ โลมเล้า คลอเคลีย
- การกอดรัด
- การจุมพิต

2.3 การสื่อความหมายด้วยคุณลักษณะเฉพาะตัวทางสีสันของเสียง
ได้แก่

- การเปล่าเสียงจากผู้พูดหน้ากล้อง
- ลักษณะสีสันของเสียงดนตรีประกอบ

3. ลักษณะที่ปรากฏจากการดำเนินเรื่องให้ผู้แสดงมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- การมีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศ
- มีพฤติกรรมมากฝัวหลายเมีย
- มีความวิปริตทางกามารมณ์ในการสมสู่
- มีพฤติกรรมเที่ยวหญิงหรือชายขายบริการเพื่อสนองความต้องการทางเพศ
- มีพฤติกรรมนำหญิงมาบริการผู้บังคับบัญชา “แขก”
- มีค่านิยมของการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับหญิงอื่นเพื่อแสวงหาเพศรสที่แปลกใหม่ แตกต่างจากที่เคยได้รับจากภรรยา
- ผู้ชายมีค่านิยมที่ว่า สามารถมีคูรักรหรือภรรยาได้หลายคนในเวลาเดียวกันเพื่อแสดงบทบาททางเพศในฐานะ “ลูกผู้ชาย”
- ค่านิยมที่ฝ่ายหญิงยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ของชายก่อนแต่งงาน

- ค่านิยมที่ฝ่ายหญิงยอมรับการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสของชายในระดับที่ไม่ทำให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน หรือไม่จริงจังถึงขั้นเลี้ยงดูเป็นภรรยาบ่อย

จากสัญลักษณ์ทางเพศ ที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปรวมที่มาของการเกิดสัญลักษณ์เหล่านั้น ว่ามีองค์ประกอบในมิติต่างๆ ดังนี้

1. แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior)

หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทางพฤติกรรม อันเป็นมาตรฐานของพฤติกรรมของบุคคล เป็นระเบียบแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมนั้นๆ

2. สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation)

หมายถึง การแสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เป็นไปโดยสภาวะแวดล้อมในขณะนั้นๆเป็นตัวกำหนด

3. ค่านิยมทางสังคม (Societal values)

หมายถึง การประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งต่างๆของบุคคล ซึ่งอาจรวมถึงความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำหรือการแสดงออกว่า สิ่งในกลุ่มสังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นสิ่งที่ดี สิ่งใดที่ไม่พึงปรารถนา จะเป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ต้องการ คนในกลุ่มสังคมเดียวกันจะยึดถือค่านิยมเดียวกัน ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละกลุ่ม ค่านิยมเหล่านี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บางอย่างอาจเสื่อมหายไปจากกลุ่ม แต่บางอย่างอาจเกิดขึ้นใหม่เมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นสำคัญและมีประโยชน์ ซึ่งการเกิดค่านิยมของแต่ละกลุ่มก็จะแตกต่างกันออกไป (ทัศนีย์ ทองสว่าง,2537)

ผู้วิจัยจะนำข้อสรุปดังกล่าวมาหาลักษณะสัญลักษณ์ทางเพศ (Sexual Symbole) จากละครโทรทัศน์ (Television Drama) โดยการดูจากภาพทั้งด้านอวัจนภาษาของผู้แสดง ได้แก่ กริยา ลีลา และท่าทาง เป็นต้น ฟังจากเสียงในด้านวัจนภาษา และรวมถึงข้อความต่างๆ แล้วนำมาตีความโดยอาศัยการดำเนินเรื่อง และความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ ของละครโทรทัศน์เรื่องนั้นๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาระบบสัญลักษณ์ทางเพศว่ามีองค์ประกอบในมิติ แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior), สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation) และค่านิยมทางสังคม (Societal values) ต่อไป

5. แนวคิดในเรื่องการสรุปเหมารวม (Stereotype)

การสรุปเหมารวม (Stereotype) เป็นรูปแบบหนึ่งของทัศนคติที่คนกลุ่มหนึ่งมีภาพลักษณ์ของคนอีกกลุ่มหนึ่งอย่างเหมารวมๆกัน เช่นคนกรุงเทพฯจะมีทัศนคติว่าคนใต้ใจดำ ส่วนคนเหนือก็จะเห็นว่าคนกรุงเทพฯหลอกหลวงเก่ง คนอีสานเห็นว่าคนใต้รักพวกพ้องเป็นต้น ทัศนคติดังกล่าวนั้นอาจจะออกมาในทางบวก ทางลบ หรือทั้งบวกและลบผสมกัน (กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

โดยทั่วไปมักคิดว่า การสรุปเหมารวม เป็นเสมือนการบอก กลุ่มหรือชุดของคุณลักษณะของสิ่งนั้นๆ ซึ่งจะเป็นตัวแทนในการกล่าวถึงสิ่ง การสรุปเหมารวมนี้จะเกิดหลังจากที่สิ่งนั้นๆ ได้แสดงกิริยาท่าทางต่างๆ ออกมา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่พบเห็นกัน ยกตัวอย่างเช่น “เด็กๆ” เราอาจจะนึกภาพหรือพอจะจินตนาการออกว่า ลักษณะเฉพาะตัวของเด็กๆ เป็นอย่างไรบ้าง เช่น เมื่อเราพูดถึง “เด็กๆ” เราจะนึกถึง การมีนิสัยชอบเล่น มีช่วงเวลาของความตั้งใจสั้น ขนาดตัวจะเล็กกว่าเมื่อเทียบกับขนาดตัวของผู้ใหญ่ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็คือ การสรุปเหมารวมของสิ่งๆ หนึ่ง ที่เราเรียกหรือรู้จักกันในนามว่า “เด็กๆ” คุณลักษณะเหล่านี้อาจจะเป็นคุณสมบัติที่เป็นปัญหา ต่อลักษณะของเด็กที่มีลักษณะเฉพาะตัว ที่ไม่เหมือนกับภาพที่คนทั่วไปได้สรุปเหมารวมกันเอาไว้ เช่น เป็นไปได้ว่าเด็กบางคนไม่ชอบที่จะเล่น บางคนอาจจะมีช่วงเวลาของความตั้งใจยาว และเด็กบางคนอาจจะสูงเมื่อเทียบกับเด็กในรุ่นเดียวกัน (Holmberg, 1998)

การสรุปเหมารวม เป็นเหมือนภาพล้อด้วยคำพูดอย่างสั้นๆ ที่เราแต่งขึ้นโดยเอาลักษณะต่างๆที่พบ มาจากตัวแทนของกลุ่มที่ถูกยอมรับโดยคนทั่วไป ซึ่งเขาก็จะกลายเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เรานำมาเขียนล้อ บางครั้งการสรุปเหมารวม เป็นการคาดหวังที่เราแต่งหรือเขียนขึ้นมาให้กับสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เรา จะให้คำจำกัดความ ปกติโดยทั่วไปแล้ว ลักษณะต่างๆที่เราจะนำมาสรุปเหมารวมนั้น จะเป็นลักษณะที่พบได้ทั่วไป ซึ่งจะเพียงพอสำหรับการบอกลักษณะของสิ่งของ หรือของคนกลุ่มนั้นๆ เว้นแต่ลักษณะที่เฉพาะเจาะจงลงไป แต่สิ่งที่จะเป็นผลเสียของการสรุปเหมารวมคือ จะถูกพิจารณาว่าเป็นการหมิ่นประมาท และละเมิดสิทธิมนุษยชนของเขาเหล่านั้น

ลักษณะอื่นๆของสิ่งของหรือกลุ่มคน ที่ไม่ค่อยได้พบหรือมีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงลงไป มักจะถูกละเลยในการที่จะนำมาสรุปเหมารวม อย่างไรก็ตามลักษณะเฉพาะเหล่านั้น จะนำมาเป็นตัวบ่งชี้เมื่อต้องการชี้เฉพาะถึงสิ่งนั้นๆ เช่น ในการสื่อสารกันเกี่ยวกับเรื่องของการอาหาร แนวความคิดต่างๆเกี่ยวกับอาหารนั้น ก็ถือว่าการสรุปเหมารวม ดังนั้นกรอบความคิดของสิ่งๆ หนึ่ง ก็คือการสรุปเหมารวมของสิ่งๆนั้น เช่นกัน

การสรุปเหมารวม เป็นชุดของสัญลักษณ์ที่แยกลักษณะเฉพาะออกไป ซึ่งมักดูเหมือนเป็นตัวแทนของกลุ่มนั้นๆ ในหนังสือ โปสเตอร์ หรือในสิ่งที่ใช้สื่อสารอื่นๆ ยิ่งเมื่อใช้ในกลุ่มที่มีภาพการสรุปเหมารวมแบบเดียวกัน ก็ยิ่งง่ายต่อการเข้าใจที่ตรงกัน การสรุปเหมารวม เป็นรูปแบบที่เทียบเท่ากับชนิดของการสื่อสารในระดับกลาง ซึ่งเป็นระดับที่คนส่วนมากใช้สื่อสารกัน

นอกจากนี้การสรุปภาพเหมารวม ยังสามารถใช้เป็นกรณีศึกษา เช่น ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ Nazi ใช้ความพยายามในการโฆษณาภาพของ Jews, Poles, Gypsies, homosexuals และกลุ่มชนเผ่าพันธุ์อื่นๆ แบบสรุปเหมารวม จนเป็นสาเหตุให้เกิดความทุกข์ และความเดือดร้อนขึ้นแก่ชาวเยอรมันในสงครามโลกครั้งที่ 1 และในเรื่องเกี่ยวกับเพศของการสรุปเหมารวม จะพบว่า เพศหญิงยังคงได้รับการจ่ายค่าแรงน้อยกว่าเพศชาย เมื่อทำงานชนิดเดียวกัน และประสบการณ์การทำงานเท่ากัน เพศหญิงจะถูกสรุปเหมารวมว่ามีคุณค่าน้อยกว่าในงานนั้นๆ อีกตัวอย่างหนึ่งในเรื่องเกี่ยวกับเพศ คือ ผู้ชายอเมริกันแอฟริกันมักจะถูกสรุปว่า ไม่รู้จักพอในเรื่องการมีความสัมพันธ์ทางเพศ เนื่องจากมีอวัยวะเพศที่ใหญ่ ซึ่งจริงๆ แล้วไม่ใช่การสรุปเหมารวมอย่างนี้ทั้งหมดที่เป็นความจริงในทุกๆ เรื่อง และทุกๆ กรณีเสมอไป (Black and Whitney, 1988)

ในทัศนะของนักสังคมวิทยา การสรุปเหมารวมนั้นไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบก็ตามล้วนแต่เป็นอันตรายทั้งสิ้น เพราะเป็นทัศนคติที่เกิดมาจากอคติ และจะมีผลทำให้เราด่วนสรุปอะไรเร็วเกินไป สรุปอะไรเกินเลยจากข้อมูลที่มีอยู่ มองข้ามความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเอาความเน็ดคิดที่มีต่อกลุ่มมาประเมินค่าอย่างปราศจากการจำแนกแยกแยะ

สื่อมวลชนเองก็เป็นกลไกในการสร้างและการถ่ายทอดการสรุปเหมารวมต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ดังมีงานวิจัยจำนวนมากพบว่า ทุกครั้งที่มีการพูดถึงปัญหาเสพติดทุกคนจะคิดถึงกลุ่มวัยรุ่นว่าเป็นกลุ่มคนที่ใช้ยาประเภทนี้ เมื่อมีการพูดถึงโรคเอดส์ทุกคนจะคิดถึงกลุ่มรักร่วมเพศ เมื่อพูดถึงบรรดากลุ่มรักร่วมเพศ หากมีการนำเสนออีกมักใช้ภาพแบบสรุปเหมารวม เช่น กระตุงกระตึ่ง ทำตัวไร้สาระ ชอบพูดพล่อยๆ สนใจแต่เรื่องเพศ เป็นต้น ซึ่งภาพเหล่านี้จะถูกสร้างและถ่ายทอดทัศนคติผ่านสื่อมวลชนเป็นส่วนใหญ่

ในการสร้างละคร ภาพยนตร์ สปอตโฆษณา มิวสิควิดีโอ เราจะพบว่าฝ่ายผู้สร้างงานจำเป็นต้องอาศัยความรู้เรื่องการสรุปเหมารวมมาเป็นรูปแบบในการนำเสนอ เนื้อหาสาระที่ต้องการอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้ชมรับรู้ความหมายได้อย่างรวดเร็ว (กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

ผู้วิจัยจะนำแนวคิดดังกล่าว มาช่วยอธิบายสัญลักษณ์ทางเพศที่พบจากสื่อว่าเกิดจาก สังคมมีส่วนหล่อหลอมให้คนในสังคม มีภาพ มีแนวคิดในเรื่องต่างๆ ทางเพศ เป็นแบบเดียวกันหรือเป็นไปในแนวเดียวกัน หรือไม่ อย่างไร จึงทำให้คนในสังคมเข้าใจ และสื่อความหมายในเรื่องเพศได้ตรงกัน

6. แนวคิดเรื่องการหล่อหลอมทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรม ในความหมายทั่วไป หมายถึง ความเป็นระเบียบ ความมีวินัย ส่วนในความหมายทางสังคมวิทยามีความหมายกว้างกว่าที่ใช้กันอยู่ในการพูดหรือการเขียนโดยทั่วไป

ในทฤษฎีของสังคมวิทยาหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต กระบวนการแห่งพฤติกรรม และบรรดาผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนความคิด ความเชื่อ และความรู้ (อานนท์ อภาภิรม, 2525)

พระยาอนุมานราชธนได้อธิบายว่า วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตขึ้น เพื่อความเจริญของงานในวิถีชีวิตมนุษย์ในส่วนรวม ที่ถ่ายทอดกันได้ เลียนแบบกันได้ เอาอย่างกันได้ เป็นผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนรุ่นก่อน สืบต่อเป็นประเพณีกันมา ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า วัฒนธรรม เป็นระบบของความหมาย และสัญลักษณ์ซึ่งวางแนวทางการสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม เป็นวิถีแห่งการดำรงชีวิตของมวลมนุษย์ในแต่ละสังคม (อุบล เสถียรปัทมกรณ, 2528) สังคม และ วัฒนธรรม จะเป็นของคู่กันคือ เมื่อมีสังคมก็ต้องมีวัฒนธรรม โดยสังคม จะเน้นที่มวลรวมขององค์ประกอบซึ่งเป็นตัวตน ในขณะที่ วัฒนธรรม เน้นที่กฎเกณฑ์ แบบแผน หรือของที่คนในกลุ่มได้มืออยู่ร่วมกัน

วัฒนธรรม เท่าที่ปรากฏใช้ในสังคมไทย หมายถึง วิถีทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิตของชุมชนที่ได้ปฏิบัติสั่งสมกันมา รวมทั้งความคิดต่างๆ ที่คนได้กระทำ สร้าง กำหนด สะสม และรักษาไว้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมอาจอยู่ในรูปแบบของความรู้ การปฏิบัติ และความเชื่อ ตลอดจนวัตถุสิ่งของอันเกิดจากการคิดและการกระทำของมนุษย์ ซึ่งองค์ประกอบรวมของวัฒนธรรมมีลักษณะดังนี้

ประการแรก วัฒนธรรม มีอยู่ในมนุษย์ทุกชาติ ทุกชนชั้น แสดงความเป็นมนุษย์อันหนึ่งว่าเป็นมนุษย์ต้องมีวัฒนธรรม

ประการที่สอง ในแต่ละวัฒนธรรม จะมีลักษณะร่วมและลักษณะต่าง เช่น ในทุกวัฒนธรรมจะมีกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงาน แต่ในแต่ละที่จะมีการแต่งงานแบบไหน (ผัวเดียวเมียเดียว มากผัวหลายเมีย) ก็แล้วแต่ท้องถิ่นนั้นๆ

ประการที่สาม วัฒนธรรม เกิดมาจากการสร้างของมนุษย์ ไม่ใช่สิ่งที่เกิดติดตัวมาตามธรรมชาติ หรือมิใช่เป็นสัญชาตญาณ แต่การสร้างนี้เป็นการสร้างสรรค์ร่วมกัน เกิดมาจากความรู้สึกร่วมกัน ความเข้าใจร่วมกัน และการกระทำร่วมกัน

กาญจนา แก้วเทพ (2538) ได้มองว่า วัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 ส่วนซึ่งแยกกันไม่ออก ส่วนหนึ่งเป็นส่วนที่มองเห็นได้ (visible part) หากเปรียบเทียบกับต้นไม้ ส่วนนี้ก็คือส่วนของ ลำต้น ใบ ดอก ผล วัฒนธรรมที่สามารถมองเห็นได้โดยตรงนี้จะแสดงออกถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติหรือสิ่งสูงสุด ส่วนที่มองเห็นนี้อาจจะเป็นวัตถุ คำพูด แบบแผน ส่วนนี้จะเป็นส่วนที่เป็นรูปแบบ ที่ปรากฏต่อสายตาของเรา อีกส่วนหนึ่ง เป็นส่วนที่มองไม่เห็น ซึ่งอาจเปรียบได้กับส่วนที่เป็นรากของต้นไม้ที่อยู่ใต้ดิน เนื่องจากเป็นส่วนที่มองไม่เห็นจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์จึงจะเข้าใจ ส่วนนี้จะประกอบด้วย

จัดระบบเศรษฐกิจ ระบบการตัดสินใจ และขบวนการถ่ายทอดคุณค่าต่างๆ โดยที่ทุกมิติต่างมีความสัมพันธ์กัน ส่วนที่มองไม่เห็นนี้เราเรียกว่า ความหมาย เหตุปัจจัย แก่นและเนื้อหาของวัฒนธรรมนั้น เมื่อเรามองเห็นวัฒนธรรมในด้านรูปแบบและการแสดงออกแล้ว เราจำเป็นต้องสกัดเอาส่วนที่เป็นแก่นหรือเป็นเนื้อหาให้ออกมา เช่นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันที่แสดงออกในการลงแขก งานบุญ ความพร้อมที่จะปรับตัวได้ ไม่อยู่นิ่ง อันปรากฏอยู่ในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นต้น

Kluckhohn(1951) อ้างใน กริช สืบสนธิ์ (2537) ได้ระบุลักษณะของวัฒนธรรมไว้ 8 ประการ คือ

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เรียนรู้ศึกษาได้
2. วัฒนธรรมมีกำเนิดจากองค์ประกอบทางชีววิทยา สภาพแวดล้อม จิตวิทยา และประวัติศาสตร์ของมนุษย์
3. วัฒนธรรมมีโครงสร้างและรูปแบบ
4. วัฒนธรรมแบ่งได้เป็นส่วนๆ เป็นเรื่องๆ ไป
5. วัฒนธรรมไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ มีการเคลื่อนไหว ปรับปรุง
6. วัฒนธรรมมีความหลากหลาย แม้แต่ในคนกลุ่มเดียวกัน
7. วัฒนธรรมแสดงออกถึงระเบียบ กฎ ต่างๆ ที่ใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์วิเคราะห์ได้
8. วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่บุคคลปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยรวมของตน และเป็นช่องทางให้บุคคลแสดงออกซึ่งความสร้างสรรค์

วัฒนธรรม จึงเป็นคุณสมบัติสำคัญของสมาชิกในสังคม วัฒนธรรมกำหนดว่าสมาชิกกลุ่มควรสื่อสารกันอย่างไร สังคมจะเห็นชอบ เห็นชอบ ในการกำหนดความหมายของอวัจนภาษา และวัจนภาษา ถ้าปราศจากความเห็นชอบ หรือการยอมรับ การติดต่อสื่อสารก็ยากที่จะเกิดขึ้น วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจาก ระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม ก็จะได้รับวัฒนธรรมที่กลุ่มยอมรับ และยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็ภาษา สัญลักษณ์ ทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อ วัฒนธรรมที่แต่ละบุคคลได้รับมาเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว ก่อนเกิดและหลังจากตายไป แล้วก็คงมีอยู่ต่อไป บุคคลแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่มบุคคลเป็นสื่อ นำ และสร้างวัฒนธรรม แต่คุณลักษณะของวัฒนธรรมอย่างหนึ่งคือ ไม่เป็นของใครโดยเฉพาะ จะมีการเคลื่อนไหว ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป (กริช สืบสนธิ์, 2537)

หน้าที่ของวัฒนธรรม

1. เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน เช่น รูปแบบของครอบครัว ชายจะมีภรรยาได้กี่คน หรือหญิงจะมีสามีได้กี่คน เป็นต้น
2. เป็นตัวกำหนดบทบาทความสำคัญ หรือพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น ในสังคมไทย ผู้ชายจะบวชเมื่อมีอายุครบ 20 ปี เป็นต้น
3. ทำหน้าที่ควบคุมสังคม เช่น การมีประเพณีต่างๆ ที่ผู้ฝ่าฝืนจะได้รับ การตำหนิจากสังคม เช่น ในสังคมไทยถือว่า การกระทำของหญิงที่หนีตามผู้ชายโดยมิได้มีการขู่ขอกันตามประเพณีนั้น เป็นการกระทำที่สมควรได้รับการตำหนิจากสังคม
4. ทำหน้าที่เป็นเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ที่แสดงว่า สังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น สังคมไทยตกทวยด้วยการไหว้ เป็นต้น
5. ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม เกิดความเป็นปึกแผ่นจงรักภักดี และอุทิศตนให้กับสังคม ทำให้สังคมมีความอยู่รอด
6. วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างหล่อหลอมบุคลิกภาพทางสังคมให้กับสมาชิก
7. ทำให้สมาชิก แต่ละคน และสังคมตระหนักถึงความหมาย และวัตถุประสงค์ การมีชีวิตของคน เช่นในสังคมไทย วัฒนธรรมค่านิยม ความเชื่อบางอย่างของคนบางกลุ่ม เชื่อว่าเกิดมาแล้วใช้กรรม ฉะนั้นเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับชีวิตของคนก็คิดว่าเป็นเรื่องของ กฎแห่งกรรม
8. สร้างหรือจัดแบบความประพฤติการปฏิบัติ เพื่อว่าบุคคลจะได้ปฏิบัติโดยไม่จำเป็นจะต้องคิดหาวิธี ประพฤติปฏิบัติโดยไม่จำเป็น กล่าวคือ วัฒนธรรมจะกำหนดแบบความประพฤติไว้ หน้าที่ของสมาชิกของสังคมคือปฏิบัติตาม เช่นในสังคมไทย นักเรียนพบครูจะต้องเคารพกราบไหว้ เป็นต้น (อุบล เสถียรปภิรณกรณ ,2528)

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ในปัจจุบันนี้มักได้ยินได้ฟังอยู่เสมอว่า วัฒนธรรมของไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากมาย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชาวบ้าน หรือจารีต กฎหมาย ศาสนา สิ่งประดิษฐ์ และวัตถุอื่นๆ ในวิถีชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยม การที่วัฒนธรรมเน้นหนักอยู่ที่ความเชื่อ ความรับรู้ ความเข้าใจ ฯลฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ และกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมา นั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า พื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และ

พฤติกรรมของปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมนั้นๆ ข่าวสารและข้อมูลมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ ทัศนคติ และค่านิยมของคนในสังคมต่างๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วัฒนธรรมของสังคมทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไปด้วยอิทธิพลของข่าวสารและข้อมูล

ในด้านวัฒนธรรม ความเจริญของการสื่อสารและข้อมูล ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน ระหว่างวัฒนธรรมอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน จนกระทั่งผลผลิตทางวัฒนธรรมเริ่มเหมือนกันหมดทั่วโลก โดยมีวัฒนธรรมของประเทศที่มีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลที่เหนือกว่าเป็นต้นแบบ ค่านิยม ทัศนคติ และความคิดของคนในสังคม และวัฒนธรรมหนึ่งๆ ที่เคยมีอยู่ร่วมกันถูกปิดเป็นไป โอกาสในการแสดงออกและถ่ายทอดผลงานของศิลปิน หรือผู้ผลิตผลงานดั้งเดิมของชาติถูกจำกัดโดยรูปแบบและค่านิยมในการผลิต และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ที่หยิบยืมมาจากประเทศตะวันตก ตลอดไปจนถึงการตั้งมั่นสมอง ความสามารถของศิลปินไปใช้ในประเทศตะวันตก เป็นต้น (สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2533)

จากปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในสังคมไทย ทำให้ทราบได้ว่าวัฒนธรรมอยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งพอจะสรุปแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้ดังนี้

1. วัตถุนิยม

ในสมัยก่อนนั้นคนไทยส่วนใหญ่มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ตามครรลองชีวิตในระบบงานเกษตรกรรม ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ ก็มีไม่มากนัก ครั้นเมื่อความเจริญของอุตสาหกรรมขยายตัวขึ้น ผลผลิตทางอุตสาหกรรมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนไทยมากขึ้นโดยลำดับ คนไทยในปัจจุบันมีวัตถุอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นมากมาย นับตั้งแต่วิทยุไปจนถึงรถยนต์ ผลผลิตทางอุตสาหกรรมดังกล่าว มีส่วนยกระดับมาตรฐานการดำเนินชีวิตของคนไทยโดยส่วนรวมให้สูงขึ้น อันเป็นผลให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น มีสิ่งบำเรอความสะดวกสบายและความสุขของคนไทยเพิ่มขึ้น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และโทรศัพท์ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกัน สิ่งหรือวัตถุเหล่านั้นได้กลายมาเป็นเครื่องกำหนดฐานะของบุคคลในสังคมไป ฉะนั้น วัตถุจึงเป็น “ค่านิยม” อันสำคัญของสังคมไทยในปัจจุบัน จนกล่าวได้ว่า วัตถุได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางเชิงวัฒนธรรมของคนไทยส่วนใหญ่ ในปัจจุบันนี้คนไทยจำนวนไม่น้อยยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุ โดยไม่คำนึงถึงวิธีการคือ วิธีการจะดีหรือเลว ไม่สำคัญ จะผิดกฎหมาย หรือผิดศีลธรรม ก็ไม่สนใจ ขอให้ได้มาซึ่งวัตถุที่ตนต้องการก็แล้วกัน เพราะฉะนั้น ผู้คนสมัยนี้จะพากันพูดถึงแต่วัตถุ เช่น พูดถึงรถยนต์รุ่นใหม่ ศูนย์การค้า และสถานเริงรมย์ น้อยคนนักที่จะพูดถึงความดีงามของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

2. การนิยมวัฒนธรรมตะวันตก

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของสังคมไทยอีกประการหนึ่งคือ การนิยมนวัตกรรมตะวันตก ซึ่งเป็นผลของการเผยแพร่ทางวัฒนธรรม เช่น ทางภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และการนำเข้ามาของคนตะวันตกในปัจจุบันนี้ วัฒนธรรมตะวันตกได้รับการปฏิบัติอย่างแข็งขัน ในหมู่หนุ่มสาวหรือวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ชอบการเปลี่ยนแปลง และด้วยประชากรส่วนใหญ่ของสังคมไทยเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยดังกล่าว ฉะนั้น วัยรุ่น จึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทย ปัจจุบัน และในอนาคตอันใกล้นี้ วัฒนธรรมไทยมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ในสังคมมากขึ้นโดยลำดับ นับตั้งแต่เรื่อง การแต่งกาย การกีฬา ดนตรี ตลอดจนขนบธรรมเนียมบางส่วนของวัฒนธรรมตะวันตก จึงทำให้เกิดการวิตกไปว่า การรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกบางอย่างอาจเป็นอันตรายต่อวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย ซึ่งมีมาเป็นเวลาช้านาน

3. การใช้หลักวัฒนธรรมสากล

โลกที่เคยกว้างใหญ่ไพศาลในสมัยก่อน ก็ได้แคบลงในสมัยปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสารคมนาคม วัฒนธรรมของสังคมต่างๆ ได้เผยแพร่ผสมผสานกันมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดแบบของวัฒนธรรมอันมีหลักสากล คือมีการปฏิบัติโดยทั่วไป หรือที่เรียกว่า "วัฒนธรรมสากล" เช่น หลักสากลนิยมถือเอาวันที่ 1 มกราคมของปี เป็นวันเริ่มต้นปีใหม่ หรือศักราชใหม่ ฉะนั้น ในเมื่อนานาชาติได้ยอมรับในเรื่องหลักสากล เพื่อความสะดวกในการติดต่อและทำความเข้าใจ สังคมไทยจึงจำต้องยอมรับหลักวัฒนธรรมสากลดังกล่าวด้วย (อาานนท์ อภาภิรม, 2525)

การหล่อหลอมวัฒนธรรมในสังคมไทยนั้น เกิดขึ้นอย่างค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป สื่อมวลชนมีส่วนอย่างมากโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ที่จะคอยหล่อหลอมวัฒนธรรมทั้งเก่าและใหม่ให้กับสมาชิกในสังคม และสืบทอดจากคนรุ่นปัจจุบันสู่อนาคต ชีวิตของผู้คนยุคสมัยนี้ เกิดมาและเติบโตอยู่ในโลกแห่งสัญลักษณ์ ที่มีโทรทัศน์เป็นสถาบันหลัก ในการหล่อหลอมแนวคิด ภาพลักษณ์ และสัญลักษณ์ การหล่อหลอมวัฒนธรรม โดยสื่อโทรทัศน์นั้นจะให้ความสนใจต่อบทบาทของสื่อมวลชนในชีวิตประจำวัน โดยถือว่า สื่อ เป็นส่วนเสี้ยวหนึ่งในวิถีชีวิตของคน สรุปลงแล้วโดยพื้นฐาน สื่อมวลชนจะมีหน้าที่ 2 ประการ ต่อวัฒนธรรมและผู้รับสารคือ

1. สื่อมวลชนจะช่วยเป็นผู้สืบทอด และเผยแพร่วัฒนธรรมของสังคม ทั้งในแง่การส่งผ่านวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง (generation to generation) และทั้งในแง่ที่แพร่หลายวัฒนธรรมของกลุ่มย่อยบางกลุ่มในสังคม ให้คนกลุ่มอื่นๆ ได้รับรู้
2. สื่อมวลชนเองจะเป็นผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมของสังคมนั้นเสียเอง คือ สื่อมวลชนจะเป็นผู้กำหนดโลกแห่งมายา ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของ

ความรู้ ความคิด อารมณ์ แห่งยุคสมัย แนวทางประเพณีปฏิบัติให้
ห่อหุ้มอยู่รอบๆตัวบุคคล และกลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า “Culture we
breathe” (กาญจนา แก้วเทพ,2541)

การหล่อหลอมวัฒนธรรมในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของสังคมไทย

ในสังคมไทย ได้หล่อหลอมผู้ชายและผู้หญิงให้มีบทบาทต่างกัน โดยที่
บทบาทผู้ชาย ซึ่งอยู่ในฐานะหัวหน้าครอบครัว จะมีบทบาทในการทำงานนอกบ้าน ขณะที่บทบาท
สตรีมีเพื่อสนับสนุนความสุข ความรักในครอบครัว เช่น การยอมรับในเรื่อง “ตื่นก่อนนอนที่หลัง
สามี” การเรียนรู้บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายมาจากผู้ใหญ่ผู้ซึ่งได้รับการหล่อหลอมในเรื่องความ
แตกต่างของบทบาทเพศ ดังนั้นเด็กๆ จึงถูกสอนให้มีบทบาทและงานตรงกับเพศของตนเอง เด็กๆ
ถูกสอนโดยไม่เพียงแต่ผ่านสถาบันครอบครัวเท่านั้น แต่ผ่านสถาบันต่างๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้เป็น
สถาบันที่จะ หล่อหลอมความคิดของเด็กๆในเรื่องบทบาทเพศ รวมไปถึงพฤติกรรมทางเพศด้วย
โดยที่สังคมไทยให้โอกาส ผู้ชายสามารถมีคู่รักได้มากกว่าหนึ่งคน ขณะที่สังคมหล่อหลอมให้ผู้หญิง
มีทัศนคติว่า ผู้หญิงสามารถมีคู่รักเพียงคนเดียว นอกจากนี้สังคมยังเน้นว่า ผู้หญิงไม่ควรเปิดเผยถึง
ความรู้สึกทางเพศและพฤติกรรมทางเพศของตนเอง รวมถึงความต้องการของตนเองด้วย สิ่ง
เหล่านี้ผู้หญิงในสังคมไทยต่างก็ยอมรับบทบาทของตนเอง เนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ทาง
สังคมนั่นเอง การเรียนรู้ทางสังคมในเรื่องการมีความสัมพันธ์ทางเพศนั้น ผู้หญิงจะมีได้เฉพาะคู่รัก
ของตน ซึ่งมีได้เพียงคนเดียวเท่านั้น แต่ผู้ชายสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งคน จึงขึ้นอยู่กับความสุข
และความสนุกที่ตนเองได้รับจากการร่วมเพศ ซึ่งทำให้เพศชายให้ความสำคัญตนเองมากกว่าเพศ
ตรงข้าม จึงมีผลให้เพศชายคำนึงถึงความสุขทางเพศของตนเองเป็นหลัก จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้
เราเห็นว่าการพิจารณาเฉพาะบุคคลเป็นเรื่องที่ยังไม่เพียงพอ ควรพิจารณาควบคู่ไปกับระบบสังคม
หรือกระบวนการทางสังคมที่หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมต่างๆในสังคม (อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์
,2538)

ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเรื่องการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมมาช่วยอธิบายสัญลักษณ์
ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ว่ามีที่มาอย่างไร และเมื่อถ่ายทอดผ่านสื่อแล้วจะเกิดผลอย่างไร

7. ความรู้เรื่องโรคเอดส์

วิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่ผ่านมา ยังเป็นมหันตภัยที่ต้องได้รับการ
แก้ไขอย่างเร่งด่วนในปัจจุบัน และยังมีแนวโน้มว่าการระบาดของโรคเอดส์ยังจะเพิ่มขึ้นอีก จากการนำ
ข้อมูลทางระบาดวิทยามาประมาณการแนวโน้มการติดเชื้อรายใหม่ และจำนวนผู้ติดเชื้อรายปีใน
อนาคต พบว่าจำนวนผู้ติดเชื้อยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (วิพุธ พูลเจริญ,2539) ทั้งนี้เนื่องจากโรคเอดส์

สามารถที่จะแพร่ระบาด ได้อย่างเงียบลับและไปได้อย่างรวดเร็วแพร่ และส่งผลกระทบต่อทั้งในด้าน เศรษฐศาสตร์ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โรคเอดส์เป็นโรคที่มีธรรมชาติการดำเนินไปของ โรคที่แตกต่างไปจากโรคอื่นๆ เพราะสามารถระบาดโดยการแพร่เชื้อโดยอาศัยวิถีชีวิตและ พฤติกรรมของคนในสังคมเป็นตัวสนับสนุนให้ระบาดได้เร็วขึ้นอีกด้วย

พฤติกรรมทางเพศ จึงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่สำคัญที่ทำให้เชื้อไวรัสเอดส์สามารถ แพร่เชื้อติดต่อจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งได้ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี (HIV) หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆมีโอกาสสูงต่อการติดเชื้อ ไวรัสเอดส์หรือเชื้อเอชไอวี(HIV) ดังนั้นกลุ่มประชากรที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ ที่ได้จาก ข้อมูลทางระบาดวิทยา เมื่อพิจารณาผู้ป่วยทั้งในลักษณะการติดโรค และพฤติกรรมของผู้ที่เป็น โรคเอดส์ สามารถระบุได้ว่ากลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ (ประเสริฐ ทองเจริญ 2541 : 219-221) ได้แก่

1. ชายรักร่วมเพศ (Homosexual) หรือรักร่วมเพศ (Bisexual) ที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่ นอนหลายๆ คน
2. หญิงที่เป็นภรรยาหรือหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับชายรักร่วมเพศ
3. ผู้ที่ติดยาเสพติด โดยใช้วิธีฉีดเข้าเส้นเลือด จะมีอัตราการเสี่ยงสูง ถ้าใช้ เข็มฉีดยา และกระบอกฉีดยาร่วมกันหลายคน
4. คู่นอนหรือผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มที่ 3
5. หญิงหรือชายที่มีอาชีพพิเศษ ชายบริการในรูปแบบต่างๆ เช่น นางทางโทรศัพท์
6. ทารกในครรภ์ที่มารดาติดเชื้อเอดส์ หรือเกิดจากมารดาที่ติดเชื้อเอดส์ มารดาที่มี เพศสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อเอดส์
7. ผู้ที่เป็นกามโรคบ่อยๆ มีโอกาสที่จะติดเชื้อเอดส์แอบแฝงมาด้วย
8. ผู้มีความวิตกกังวลทางเพศในการสมสู่ เช่น การข่มขืน การขืนครุ เป็นต้น

พฤติกรรมทางเพศ เป็นพฤติกรรมหนึ่งที่สามารถนำไปสู่การแพร่เชื้อเอดส์ได้ ง่าย ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. การร่วมเพศทางทวารหนัก พฤติกรรมทางเพศเช่นนี้มีโอกาสที่จะเกิดการถลอก ของเนื้อเยื่อได้ ดังนั้นอสุจิที่มีเชื้อโรคเอดส์ก็จะเข้าไปตามเส้นเลือดที่ฉีกขาดตรง รอยแผลถลอกได้ง่าย
2. การร่วมเพศทางปาก การกลืนกินอสุจิที่มีเชื้อเอดส์นั้น ทำให้เชื้อมีโอกาสที่จะผ่าน เยื่อเมือกช่องปากเข้าไปได้ ยิ่งถ้ามีการกระทำรุนแรง ทำให้เกิดแผลถลอก เชื้อก็ จะยิ่งเข้าไปได้ง่าย

3. การสำสอนเปลี่ยนคู่นอนบ่อยๆ และความถี่ของการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอาชีพพิเศษก็เป็นการแพร่เชื้อกว้างขึ้น เพราะถ้าหญิงเหล่านี้ติดเชื้อเอดส์แล้วจะแพร่เชื้อกระจายไปสู่ชายอื่นที่มีเพศสัมพันธ์ด้วย

จากพฤติกรรมทางเพศของกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ พหุจะสรุปเครือข่ายทางเพศ (Sexual network) ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ได้แก่

1. หญิงหรือชายขายบริการทางเพศ
2. หญิงหรือชายขายบริการทางเพศแอบแฝง
3. เพื่อนหรือคนรักที่มีเพศสัมพันธ์ โดยไม่ปลอดภัยกันก่อนสมรส โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น

ผู้วิจัยจะนำความรู้เรื่องโรคเอดส์นี้มาเป็นกรอบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และตีความระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละคร โทททัศน์ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ในชั้นแรกว่ามีระบบสัญลักษณ์ทางเพศแบบไหนบ้างที่มีส่วนหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี(HIV)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัจฉรีพร เฉลิมศรี (2540) ได้ศึกษา มิติทางสังคมวัฒนธรรมของเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับการป้องกันโรคเอดส์ : การวิเคราะห์กรณีชายที่ต้องไปทำงานต่างถิ่น

พบว่าพฤติกรรมเกี่ยวหญิงขายบริการของชายสมรสแล้วที่ไปทำงานต่างถิ่น เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาตลอดตั้งแต่เป็นโสดจนกระทั่งหลังแต่งงานก็ยังไม่ยุติเพียงแต่ลดความถี่ลงไปโดยส่วนใหญ่จะเที่ยวเฉพาะเวลาออกสังคม หลังได้รับเบี่ยเลี้ยงแล้วมีการดื่มสุรากับกลุ่มเพื่อน ส่วนการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับหญิงไม่ขายบริการ มักจะเกิดขึ้นภายใน 5 ปีแรกของการแต่งงานโดยเกิดขณะอยู่หน่วยสังคมมากกว่าหน่วยปกติ 4 เท่า 2ใน3 ของตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทางเพศกับทั้งหญิงขายบริการและไม่ขายบริการ ในเวลาเดียวกัน

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสของตัวอย่างกับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยา ทั้งชนิดที่เป็นหญิงขายบริการและไม่ขายบริการ ล้วนเป็นผลโดยตรงจากการที่ตัวอย่างมีค่านิยมในการแสวงหาความสุขทางเพศจากหญิงอื่น สภาพการทำงานและวิถีการดำเนินชีวิตที่มีการไปทำงานต่างถิ่น มีส่วนเอื้อให้ตัวอย่างมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสมากขึ้นอย่างชัดเจน การให้ความหมายโดยรวมของการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับหญิงอื่นก็คือ เป็นการแสวงหาเพศรสที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากที่เคยได้รับจากภรรยา เพื่อสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้กับตนเอง ขณะเดียวกันได้มีโอกาสแสดงบทบาททางเพศในฐานะลูกผู้ชาย ซึ่งเป็นที่ยอมรับทางสังคมจาก

กลุ่มเพื่อน เพศสัมพันธ์นอกสมรสทุกประเภทที่เกิดขึ้นเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจ อารมณ์ และ สังคม นอกเหนือไปจากความต้องการทางร่างกาย

เกี่ยวกับโรคเอดส์นั้น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคู่นอนที่ไม่ได้ขายบริการ และยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อการสวมถุงยางอนามัย กับหญิงคู่นอนที่ไม่ขายบริการและภรรยา ทำให้การสวมถุงยางอนามัยกับหญิงเหล่านี้ขาดความขังคึดและมีความไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ขณะมีเพศสัมพันธ์ด้วย ส่วนเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการนั้น ตัวอย่างมีการรับรู้ความเสี่ยงมากกว่า จึงทำให้มีการสวมถุงยางอนามัยเกือบทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ ยกเว้นบางรายที่เป็นขาประจำ

ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต (2538) ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของคณงานวัยรุ่นใน
โรงงาน อุตสาหกรรม

พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงของคณงานวัยรุ่นชายหญิงในปัจจุบัน อยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง เนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งของกลุ่มนี้มีกันมาก รวมทั้งรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ ก็เป็นไปในรูปแบบของการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์สูงมาก

วรชัย ทองไทย และ อรพันธ์ พิทักษ์มหาเกตุ (2536) ได้ศึกษาความรู้การรับข้อมูลข่าวสาร และ
พฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์

พบว่าประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ชายและผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 15 - 49 ปี ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจากที่ได้รับวัคซีนโรคเอดส์ และ 2 ใน 3 เท่า (64%) ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศหลังจากรู้เรื่องโรคเอดส์ ซึ่งมีเพียง 1 ใน 3 เท่า (36%) นั้นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่เปลี่ยนแปลงคือ “เลิกเที่ยวหญิงบริการ หรือ เลิกล่าส่อนทางเพศ” และระมัดระวังตัวมากขึ้น

นพวรรณ นพเคราะห์ (2537) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ ของ
กรรมกรก่อสร้างชายเขตเมืองเชียงใหม่

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจที่จะเที่ยวหญิงบริการ เนื่องจาก

1. ปัจจัยด้านสังคม : เป็นผลมาจากค่านิยมทางเพศและภูมิหลังของชุมชน ซึ่งค่านิยมทางเพศที่กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่อยู่นในวัยเด็กจนถึงปัจจุบัน คือ การยอมรับว่าพฤติกรรมเที่ยวหญิงบริการเป็นสิ่งทำทายน่าทดลอง และเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นพร้อมกับความเป็นลูกผู้ชาย โดยได้เห็นบุคคลรอบข้างเที่ยวหญิงบริการและในการตัดสินใจไปเที่ยวหญิงบริการครั้งแรกนับได้ว่าแรงกระตุ้นจากสังคมรอบข้าง ส่วนทัศนคติที่มีต่อผู้หญิงคิดว่าผู้หญิงคือผู้ที่ทำหน้าที่ในการทำงานบ้านและตอบสนองความต้องการทางเพศเท่านั้น

2. มีความพอใจในการเที่ยวหญิงบริการเป็นผลมาจากความประทับใจกับการได้รับการเอาใจใส่ การพูดคุย และความสวยของหญิงบริการทำให้อยากกลับไปอีก
3. ให้คุณค่ากับผลของการเที่ยวในด้านความรู้สึกมากกว่าด้านร่างกาย เนื่องจากคิดว่าตนเองไม่มีโอกาสติดโรคเอดส์ทั้งที่มีพฤติกรรมเสี่ยง

ลดาวัลย์ สอนงาม (2536) ได้ศึกษา พฤติกรรมทางเพศของชายไทย ในยุคโรคเอดส์ ระบาด

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ กับหญิงบริการหลังการแต่งงาน ไม่เหมาะสมโดย 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างว่าการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการก่อนแต่งงาน เหมาะสม ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อมีอารมณ์ทางเพศ คือ การช่วยเหลือตัวเองหรือการสำเร็จ ความใคร่ด้วยตนเอง การมีเพศสัมพันธ์กับภรรยา การเล่นกีฬา เล่นดนตรี อ่านหนังสือ เข้าวัด ทำบุญตักบาตร นั่งสมาธิ ไปทัศนอาจร หรือประกอบกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การเที่ยวโสเภณี และการดื่มสุรา และเห็นว่าหากยังไม่เลิกพฤติกรรมเปลี่ยนคู่นอน ไม่ว่าจะหญิงบริการ หรือการรู้จักการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธีทุกขั้นตอนของการร่วมเพศ ยังคงต้องปฏิบัติอย่างเป็นประจำราบที่โรคเอดส์ยังไม่มียารักษาหรือแม้แต่วัคซีนที่จะป้องกัน อย่างไรก็ตามทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด คือ การครองตนเป็นโสดทั้งชายและหญิงจนกระทั่งแต่งงาน และมีรักเดียวใจเดียวเท่านั้นจึงจะหยุดเอดส์ ซึ่งคงต้องปลูกฝังกันตั้งแต่เด็กและวัยรุ่น

งานวิจัยดังกล่าวสัมพันธ์กับการศึกษาเรื่อง ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการติดเชื้อเอชไอวี คือ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ผู้วิจัยจะนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์หา ระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ได้มาจากการวิเคราะห์ในชั้นแรกว่ามีระบบสัญลักษณ์ทางเพศแบบไหนบ้างที่มีอิทธิพลต่อ การมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่มีจุดมุ่งหมาย ที่จะศึกษาถึงระบบสัญลักษณ์ทางเพศ ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ และ ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ทางเพศสัมพันธ์ โดยจะบรรยายในสิ่งที่ค้นพบ ด้วยการนำแนวคิดและทฤษฎีทางสื่อสารมวลชน และความรู้เรื่องโรคเอดส์ พร้อมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการวิเคราะห์

หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) และประชากรที่ใช้ในการศึกษา

หน่วยการวิเคราะห์ คือ ภาพ เสียง รวมทั้งถ้อยคำ ที่ปรากฏในประชากรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ ละครโทรทัศน์ (Television Drama) ที่แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, และ 7 ซึ่งเป็นรายการที่พบคุณสมบัติ (Attribute) ของสิ่งที่ต้องการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ละครโทรทัศน์ ซึ่งจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบให้ทุกๆ หน่วยของประชากรมีโอกาสที่จะถูกเลือกเท่าๆกัน (Probabilistic sampling) โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างกระจายอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) ร่วมกับการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การเลือกละครโทรทัศน์ จะใช้เทคนิค การสุ่มตัวอย่างกระจายอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) ในการเก็บข้อมูลของละครโทรทัศน์ แต่ละเรื่อง ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ นั่นคือ จะเก็บข้อมูลของละครโทรทัศน์ แต่ละเรื่องทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ และใช้เทคนิค การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในการเก็บข้อมูลของละครโทรทัศน์ แต่ละเรื่องในวันเสาร์ และอาทิตย์ตลอดทั้งวัน

จากการคัดเลือกด้วยวิธีดังกล่าว ทำให้ได้ละครทั้งหมด 5 เรื่องคือ

1. เพลิงรักไฟแค้น
2. ระเบิดไฟ
3. เมืองมายา
4. ประกาศิตเงินตรา
5. อาญารัก

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ใช้การศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) โดยอาศัยข้อสันนิษฐานว่า สื่อมวลทุกประเภท จะมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะนำเสนอในช่วงเวลาใด ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษา ละครโทรทัศน์ ที่แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ระยะเวลาที่ทำการศึกษา จะเลือกเฉพาะรายการที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ใน ปี พ.ศ 2543 -2544 ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าช่วงเวลา ดังกล่าวสามารถเป็นตัวแทนของรายการที่จะทำการศึกษาทั้งหมด ในช่วง 1 ปี หรือ 2-3 ปี ข้างหน้า ได้ ถ้าผังรายการยังไม่มีเปลี่ยนแปลง

ประเภทของข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

ข้อมูลที่ทำการศึกษาเป็นข้อมูลประเภทเอกสาร คือ เทปบันทึกภาพละครโทรทัศน์ ที่แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การบันทึกด้วยเทปบันทึกภาพ (Video Recording)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ช่วง คือ

1. การวิเคราะห์หาระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อค้นหาความหมายด้านเพศที่ปรากฏเป็นสัญลักษณ์ทั้งทางวจนภาษา และทางอวจนภาษา เช่น ทางข้อความ คำพูด และการแสดงออก เป็นต้น ในขั้นแรก โดยจะแบ่งประเด็นการวิเคราะห์

ลักษณะของสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ออกเป็น เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก และ บทสนทนา และจะนำความหมายที่ได้มาวิเคราะห์เทียบกับความหมายในระดับลึก จากโครงเรื่อง และแก่นเรื่องของละคร ทั้งนี้เพื่อค้นหาระบบสัญลักษณ์ทางเพศต่อไป

2. ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เอชไอวีนี้ มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยจะนำระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ได้จากข้อ 1 มาวิเคราะห์เทียบกับความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องโรคเอดส์ เพื่อค้นหาระบบสัญลักษณ์ทางเพศ ที่มี ส่วนหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการติดเชื้อเอชไอวีต่อไป

ตรวจสอบข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง (Face Validity) จึงไม่น่ามีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือ (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อมูล กล่าวคือ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการอัดสำเนาวิดีโอเทปกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ประกอบกับได้รับ คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และความเที่ยงตรง ในการวิจัย (Expert validity)

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการเสนอผลการวิจัยเป็น 2 บท คือ

บทที่ 4 ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์

โดยการวิเคราะห์หาระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ ทั้ง 5 เรื่อง

บทที่ 5 ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการติดเชื้อเอชไอวี

โดยจะยกเอาลักษณะสัญลักษณ์ทางเพศที่พบ มาเป็นตัวอย่างประกอบให้เห็นจริง เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์

เพื่อให้การนำเสนอมีความน่าเชื่อถือ และมีข้อโต้แย้งน้อยที่สุด ผู้วิจัยจะใช้วิธีการนำเสนอความจริง ตามแนวความคิดของ Stephen Edelston Toulmin (1964 : 97-103) ตามรูปแบบ “ The Patterns of an Agrument ” มาเป็นกรอบในการอธิบายสิ่งที่ค้นพบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์

สัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์นั้น เริ่มมีปรากฏอยู่บ้างแล้วในอดีต แต่การนำเสนออย่างต่อเนื่องและหลากหลายเริ่มชัดเจนยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้สำรวจสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมจำนวนมาก ที่ผลิตในช่วงปี 2543 ถึงปี 2544 ผู้วิจัยได้คัดเลือกละครโทรทัศน์ ที่มีความโดดเด่นในการนำเสนอสัญลักษณ์ทางเพศ และเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้ชม อันจะทำให้การศึกษาภาพมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ละครโทรทัศน์ที่มีการนำเสนอสัญลักษณ์ทางเพศ ที่ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ มีทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่

6. เพลิงรักไฟแค้น
7. ระเบิดไฟ
8. เมืองมายา
9. ประกาศิตเงินตรา
10. อาญารัก

โดยในส่วนของงานวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏละครโทรทัศน์นั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งด้วยคุณลักษณะเฉพาะตัวของสื่อโทรทัศน์ ที่รวมไว้ซึ่งภาพและเสียง ทำให้ผู้วิจัยสามารถค้นพบ และแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ลักษณะของสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ได้ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง
2. ตัวละคร
3. ฉาก
4. บทสนทนา

- 4.1 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องเพลิงรักไฟแค้น สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องเพลิงรักไฟแค้น สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) เนื้อเรื่อง

เพลิงรักไฟแค้น เป็นละครที่มีเนื้อเรื่อง เกี่ยวกับการตามล่าล้างแค้นให้กับครอบครัวของชายหนุ่มที่ถูกรังแกจากเจ้าพ่ออิทธิพล ซึ่งเขาต้องสูญเสียพ่อแม่และน้องสาว ตลอดทั้งตัวเองก็ต้องหนีแทบไม่มีที่อยู่ ความแค้นของเขาจึงถูกระบายเอาที่ลูกสาวของเจ้าพ่อ แต่ต่อมาความแค้นก็ได้เปลี่ยนมาเป็นความรักในที่สุด

โดยรวมแล้ว เนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์เรื่องนี้ จะแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ทางเพศ คือ **เพศชายจะแสดงอำนาจแห่งความเป็นชายที่เหนือกว่าหญิง** โดยต่อฤกษ์ (พระเอก) ใช้ความเป็นชายของเขาข่มขืนธวินวิภา (นางเอก) การข่มขืนในกรณีนี้แสดงให้เห็นว่าต่อฤกษ์ (ชาย) นั้นเองที่เป็นผู้คุมอำนาจเหนือธวินวิภา (หญิง) และที่สำคัญกว่านั้น ภายใต้โครงสร้างการใช้ความรุนแรงเชิงสังคมนิยมชายกำหนดของละครโทรทัศน์เรื่องนี้ ทำให้ทราบว่า การที่จะเอาชนะเพลิงแค้นของพระเอกได้นั้น คุณงามความดีของนางเอกอย่างเดียวยังไม่พอ ต้องใช้การสูญเสียพรหมจรรย์ของนางเอกเป็นเงื่อนไขหลักต่างหากอีกด้วย จึงทำให้เรื่องคลี่คลายลงได้

2) ตัวละคร

ตัวละคร เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เราสามารถค้นพบสัญลักษณ์ทางเพศได้ โดยสัญลักษณ์ทางเพศเหล่านี้ เราจะสามารถพบได้โดยผ่านการแสดงของตัวละคร ดังนี้

“ต่อฤกษ์” :

ชายหนุ่มหน้าตาหล่อเหลา คมเข้ม เป็นพ่อเลี้ยงปางป่าแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย เขาได้ไปรับธวินวิภาที่สนามบินเชียงใหม่ แล้วนำเธอมากรุงเทพฯ ก็เพราะความแค้นที่มีต่อพ่อเลี้ยงอิทธิพล และนายผยองเมื่อ 10 ปีก่อน ที่ข่มขืนเปรมบุญ น้องสาวของเขาจนต้องผูกคอตาย และพ่อของเขาถูกนายผยองยิงตายอย่างน่าอนาถ จนทำให้แม่ตรอมใจตายไปอีกคน จนเขาต้องซัดเซพเนจรออกมาจากปางป่าของพ่อเลี้ยงอิทธิพล และดูเหมือนโชคจะเข้าข้างเขา ที่ทำให้ได้พบกับพ่อเลี้ยงบรรหาร เจ้าของปางป่าที่เชียงรายขณะกำลังถูกคนร้ายปล้น และเขาก็เข้าไปช่วยไว้ ทำให้พ่อเลี้ยงบรรหารปลอดภัย และเนื่องจากชะตาต้องกันและพ่อเลี้ยงไม่มีลูกจึงรับเขาเป็นบุตรบุญธรรม ให้ดูแลปางป่าแห่งนี้ แต่เขาก็ไม่เคยลืมความแค้นเก่าๆของเขากับต่อพ่อเลี้ยงอิทธิพล

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากต่อฤกษ์ คือ

- มองธวินวิกาไปทั่วเรือนร่างด้วยแววตาหยาบคาย
- มุดมุ้งเข้าไปนอนในมุ้งเดียวกับธวินวิกาเนื่องจากไม่มีที่นอน และแก้งนอน พลิกไปกอดธวินวิกา จนทำให้เธอตื่นขึ้นมาโวยวาย และหนีออกไปจากห้อง ปล່อยให้ต่อฤกษ์นอนคนเดียว
- ปล้ำธวินวิกาจนเธอตกเป็นของเขาในที่สุด
- ได้ตอกย้ำความเป็นของกันและกันกับธวินวิกาอีกครั้งโดยที่เธอก็ไม่ได้ปฏิเสธ เขา
- ได้โอบกอดธวินวิกาในขณะที่เธอกับเขาอยู่กันตามลำพังในห้องนอนที่โรงแรม
- ได้โอบกอดธวินวิกาในขณะที่เธอกับเขาอยู่กันตามลำพังในห้องทำงานในเหมือง

“ธวินวิกา” :

หญิงสาวสวย นักเรียนนอกลูกสาวของพ่อเลี้ยงอิทธิพล เธอถูกเรียกตัวกลับจากต่างประเทศโดยไม่รู้เลยว่าเป็นแผนลวงของต่อฤกษ์ เธอถูกขังอยู่ในป่าของเขาดังเดิมโดยไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ ไม่ว่าเธอจะถามเขาอย่างไรเขาก็ไม่ยอมบอก บอกเพียงแต่ว่าเมื่อถึงเวลาเธอจะรู้ทุกอย่าง จนกระทั่งเธอได้รู้ความจริงเรื่องเปรมบุญและพ่อของต่อฤกษ์ ซึ่งเขาก็ได้ประกาศว่าจะล้างแค้นโดยให้เธอเป็นเมียของเขาจนกว่าเขาจะเบื่อและปล່อยเธอไปเอง เธอไม่มีทางเลือกนอกจากคิดว่าซดใช้กรรมให้กับผู้เป็นพ่อ

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากธวินวิกา คือ

- ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศกับต่อฤกษ์ในครั้งหลังๆ เพราะเธอก็หลงรักผู้ชายป่าเถื่อนคนนี้เข้าแล้วอย่างเต็มหัวใจ

“ผยอง” :

เป็นญาติกับธวินวิกา มีนิสัยมักใหญ่ใฝ่สูง และคิดที่จะครอบครองป่าของพ่อเลี้ยงอิทธิพล แม้ว่าเขาจะรักและเทิดทูนธวินวิกาเพียงใดก็ตาม

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากผยอง คือ

- ช่มชื่น เปรมบุญ และบัวสี
- มองเอื่อมเดือนด้วยสายตาเล้าโลม
- ไปเที่ยวหญิงบริการ
- ผยองแอบไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบรรดาเมียช้อยของอิทธิพล

“เอ๋อมเดือน” :

เป็นหญิงสาวที่สวยมากคนหนึ่ง ที่มาสมัครงานเป็นพนักงานฝ่ายบัญชีที่เหมืองของอิทธิพล ซึ่งเอ๋อมเดือนนั้นที่เข้ามาทำงานที่เหมืองแห่งนี้ก็หวังที่จะยกระดับฐานะของตนเองเหมือนกัน

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากผยอง คือ

- แต่งกายด้วยเสื้อผ้ารัดรูป เซ็กซี่
- พยายามยั่ววนให้อิทธิพลหลงใหลเธออย่างเต็มที่
- ยอมตกเป็นเมียของอิทธิพล ด้วยหวังจะยกฐานะตนเองเป็นภรรยาเจ้าของเหมือง และจะได้ทรัพย์สินสมบัติต่างๆตามที่ตนต้องการ จากการให้สัญญาของอิทธิพล

“อิทธิพล” :

เป็นเจ้าของเหมืองแร่ขนาดใหญ่ที่สุด และมีอิทธิพลสูงสุดในจังหวัด ภรรยาได้เสียชีวิตแล้ว เป็นเวลานับสิบปี มีเมียน้อยมากมายนับเป็นร้อย แต่ก็ไม่ยอมแต่งงานใหม่ มีลูกสาวชื่อธวินิกา ซึ่งได้ส่งไปเรียนต่อที่ต่างประเทศ ได้เลี้ยงดูผยองซึ่งเป็นหลานห่างๆ จนผยองนั้นกลายเป็นกำลังสำคัญของเหมือง ช่วยดูแลกิจการจนเหมืองแร่ของอิทธิพลกลายเป็นเหมืองแร่ขนาดใหญ่ที่สุด โดยการใช้อำนาจเถื่อนบิบบังคับการได้มาซึ่งที่ดิน ด้วยผยองมีความหวังว่าจะได้เป็นเจ้าของเหมืองตามทีอิทธิพลได้ให้สัญญาว่าจะให้เขาแต่งงานกับธวินิกา

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากอิทธิพล คือ

- มีเมียน้อยนับร้อย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงในเมือง รวมถึง “ฉลวย ซึ่งเป็นแม่บ้านเก่าแก่”
- แสดงสีหน้าและแววตาที่ชื่นชอบเอ๋อมเดือนตั้งแต่แรกเห็น
- แสดงสายตาสำรวจทั่วเรือนร่างของเอ๋อมเดือนอย่างพอใจ ในห้องทำงาน ขณะที่เอ๋อมเดือนนำเอกสารมาให้เซ็นต์
- แสดงกิริยาเจ้าชู้โดยฉวยโอกาสสัมผัสมือของเอ๋อมเดือน พร้อมกับบิบบเบาๆ ในขณะที่เอ๋อมเดือนยื่นเอกสารให้เซ็นต์ที่ห้องทำงาน
- แสดงสายตากริ่กริมกับเอ๋อมเดือน ในขณะที่เอ๋อมเดือนทานอาหารมื้อค่ำกับอิทธิพล ซึ่งได้ชวนเอ๋อมเดือนมาทานเพื่อเป็นการเลี้ยงต้อนรับพนักงานบัญชีคนใหม่

- ไปหาเอื้อมเดือนยามวิกาล เมื่อต้องการเอื้อมเดือนเป็นเมียอีกคน หลังจากถูกเอื้อมเดือนยั่วยวนให้หลงใหลอย่างเต็มที่ และให้สัญญากับเอื้อมเดือนว่าจะให้เธอเป็นภรรยาเจ้าของเหมือง และให้ทรัพย์สินสมบัติต่างๆตามที่เธอต้องการ จนเอื้อมเดือนคล้อยตามด้วยความโลภ ใจอ่อน ยอมตกเป็นเมียของอิทธิพล
- การที่เรียกฉลวยมานอนด้วยเมื่อเขามีความต้องการทางเพศเกิดขึ้น

“ฉลวย” :

เป็นแม่บ้านเก่าแก่ของอิทธิพล ที่ตกเป็นเมียของอิทธิพลมานานนับสิบปีหลังจากที่ภรรยาของอิทธิพลเสียชีวิต

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากฉลวย คือ

- ยอมหลับนอนกับอิทธิพลทุกครั้งเมื่อเขาต้องการเธอ เนื่องจากเธอจงรักภักดีต่อเขา

“เถิน” :

เป็นลูกน้องคนสนิทของผยอง ที่คอยช่วยเหลือผยองในทุกๆเรื่อง ชอบใช้อำนาจ เพราะถือว่าเป็นคนสนิทของผยอง ชอบเล่นการพนัน

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากเถิน คือ

- เทียบหญิงบริการทุกคำคืน

จากสัญลักษณ์ทางเพศที่พบในตัวละครแต่ละตัวข้างต้น สามารถสรุป สัญลักษณ์ทางเพศ โดยแยกเพศได้ดังนี้

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศชายแสดง มีดังนี้

1. การข่มขืน

- ต่อฤกษ์ ข่มขืน ธวินวิภา
- ผยอง ข่มขืน เปรมบุญ และบัวสี

2. การมีเมียหลายคน

- อิทธิพลมีเมียน้อยหลายคน

3. การสำส่อนทางเพศ

- ผยองแอบไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบรรดาเมียน้อยของอิทธิพล และยังชอบเที่ยวผู้หญิง

- เถิน ซึ่งเป็นลูกน้องคนสนิทของผยองก็มีพฤติกรรมทางเพศเหมือนผยองคือชอบเที่ยวผู้หญิง

4. ความเจ้าชู้

- แสดงสีหน้าและแววตาที่ชื่นชอบเอื่อมเดือนตั้งแต่แรกเห็น
- แสดงสายตาสำรวจทั่วเรือนร่างของเอื่อมเดือนอย่างพอใจ ในห้องทำงาน ขณะที่เอื่อมเดือนนำเอกสารมาให้เซ็นต์
- แสดงกิริยาเจ้าชู้โดยฉวยโอกาสสัมผัสมือของเอื่อมเดือน พร้อมกับบีบเบาๆ ในขณะที่เอื่อมเดือนยื่นเอกสารให้เซ็นต์ที่ห้องทำงาน
- แสดงสายตากรูมกริมกับเอื่อมเดือน ในขณะที่เอื่อมเดือนทานอาหารมื้อค่ำกับอิทธิพล ซึ่งได้ชวนเอื่อมเดือนมาทานเพื่อเป็นการเลี้ยงต้อนรับพนักงานบัญชีคนใหม่
- มองเอื่อมเดือนด้วยสายตาเล้าโลม

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศหญิง มีดังนี้

1. การแต่งกายเปิดเผยเรือนร่างในส่วนที่ควรปกปิด
  - เอื่อมเดือนแต่งกายด้วยเสื้อผ่ารัดรูป เซ็กซี่
2. การแสดงพฤติกรรมหรือกิริยาอาการยั่วยวนเพศชาย
  - เอื่อมเดือนพยายามยั่วยวนให้อิทธิพลหลงใหลเธออย่างเต็มที่
3. การยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศชายเนื่องจาก
  - ความรัก
ธวินวิภา ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศกับต่อฤกษ์ในครั้งหลังๆ เพราะเธอก็หลงรักผู้ชายป่าเถื่อนคนนี้เข้าแล้วอย่างเต็มหัวใจ
  - ความจงรักภักดี
ฉลุย ซึ่งเป็นแม่บ้านเก่าแก่ของบ้านนี้ ก็ได้ตกเป็นเมียน้อยของอิทธิพล เป็นเวลานานนับสิบๆปี หลังจากที่เมียของอิทธิพลได้ตายจากไป ฉลุยก็ยอมหลับนอนกับอิทธิพลทุกครั้งเมื่อเขาต้องการเธอ เนื่องจากเธอจงรักภักดีต่อเขา
  - ความโลภ
เอื่อมเดือน ยอมตกเป็นเมียของอิทธิพล เนื่องจากอิทธิพลสัญญาว่า จะยกย่องเธอเป็นภรรยา จะได้เป็นเจ้าของเหมือง จะได้ทรัพย์สินสมบัติทุกอย่างที่อยากได้

พฤติกรรมของตัวละครเหล่านี้ สามารถบอกสัญลักษณ์ทางเพศให้เราทราบว่า เพศชายจะมากำกับความสำเร็จ และความเป็นชายยังมีอำนาจเหนือหญิง โดยเพศชายจะใช้อำนาจแห่งความเป็นชาย อิทธิพล รวมทั้งอำนาจเงินตรา ในการให้ได้มาในเรื่องเกี่ยวกับเพศ ส่วนเพศหญิงเปรียบเสมือนวัตถุทางเพศของชายที่คอยรองรับอำนาจของเพศชาย ซึ่งบางครั้งอาจจะเต็มใจยินยอม หรือบางครั้งอาจจะไม่เต็มใจยินยอม ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ณ เวลาและสภาวะแวดล้อมนั้นๆ

3) ฉาก

เป็นสิ่งซึ่งแสดงสภาพแวดล้อม บรรยากาศของเรื่องให้ผู้ชมทราบสถานะของตัวละครในเรื่อง ตามการตีความของผู้สร้างเพื่อให้ตรงตามบทประพันธ์หรือเนื้อหาของละคร เพื่อบอกเวลา สถานที่ บรรยากาศ เพื่อให้เกิดความสมจริงสมจังในการแสดง นับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในการที่จะทำให้ละครโทรทัศน์สื่อหรือสร้างความหมายโดยรวมออกมาได้ใกล้เคียงกับบทประพันธ์ หรือบทละครที่กำหนดไว้ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เราทราบถึงสถานที่ที่จะเกิดสัญลักษณ์ทางเพศขึ้นได้ ฉากที่พบสัญลักษณ์ทางเพศจากละครเรื่องนี้ได้แก่

- **ฉากสถานที่ลับตาคน** เช่น ห้องนอน

เป็นฉากที่พบสัญลักษณ์ทางเพศเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเรื่องราวที่เกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางเพศที่ลงเอยด้วยการมีเพศสัมพันธ์ ก็มักจะมาจบที่ห้องนอนเสมอ เพราะเป็นที่ส่วนตัว และลับตาผู้คน จึงสามารถแสดงสัญลักษณ์ทางเพศได้อย่างเต็มที่ เช่น ตอนที่ต่อถูกข่มขืนในวินวิภา ก็ที่ในกระท่อมที่เป็นที่นอนของทั้งสอง หรือ ตอนที่เอ๋อมเดือนยอมเป็นเมียน้อยของอิทธิพลก็ที่ห้องนอนของเอ๋อมเดือนเอง หรือตอนที่อิทธิพลมีความต้องการทางเพศจึงได้เรียกฉลวยขึ้นมาอนด้วยที่ห้องนอนของตนเอง

- **ฉากสถานที่สาธารณะ** เช่น ห้องทำงาน ห้องอาหาร

เป็นฉากที่ไม่เป็นที่ส่วนตัว มีผู้คนที่สามารถเดินเข้าออกได้ตลอดเวลา ซึ่งไม่น่าจะพบสัญลักษณ์ทางเพศได้ แต่จากละครโทรทัศน์เรื่องนี้พบว่า ถ้าเมื่อไรที่มีโอกาสได้อยู่กันตามลำพังสองต่อสอง ถึงแม้จะอยู่ในสถานที่สาธารณะ เช่นที่ทำงาน ห้องอาหาร เป็นต้น ก็สามารถเกิดสัญลักษณ์ทางเพศขึ้นได้ เช่น ผยองมักจะทำท่าเจ้าชู้กับเอ๋อมเดือนในที่ทำงานเสมอๆ หรืออิทธิพลได้แสดงสายตาสำรวจทั่วเรือนร่างของเอ๋อมเดือนอย่างพอใจ และฉวยโอกาสสัมผัสมือของเอ๋อมเดือนพร้อมกับบิบบเบาๆ ในขณะที่เอ๋อมเดือนยื่นเอกสาร

ให้เซ็นตีที่ห้องทำงานของอิทธิพล หรือในคำคืนที่อิทธิพลได้ชวนเอี่ยมเดือนให้มาทานอาหารเย็นกับเขาที่บ้าน อิทธิพลก็แสดงอาการสนใจในตัวของเอี่ยมเดือน มองด้วยสายตากรุ่มกริม พร้อมทั้งสัมผัสมือเอี่ยมเดือนอย่างอ่อนโยน

- **จากสถานที่เปลี่ยว** เช่น ในป่า ในไร่ ในเหมืองแร่

เป็นอีกฉากหนึ่งที่สามารถพบสัญลักษณ์ทางเพศได้ เช่น ตอนที่ธวินวิภาจะหนีกลับบ้านโดยวิ่งหนีเข้ามาในป่า แล้วมาพบกลุ่มโจร ซึ่งพยายามจะเข้ามาข่มขืนเธอ หรือฉากที่ผยองทำการข่มขืนเปรมบุญในไร่ และข่มขืนบัวสีในเหมือง

- **สถานแหล่งบันเทิง** เช่น สถานบันเทิงต่างๆ สถานเที่ยวหญิงบริการ

เป็นอีกฉากหนึ่งของคนกลางคืนที่มักพบสัญลักษณ์ทางเพศได้เช่นกัน ผยองกับเถินชอบไปเที่ยวตามสถานบันเทิงต่างๆ แล้วจบลงด้วยพาผู้หญิงมานอนด้วย หรือไม่ก็ไปเที่ยวหญิงบริการไปเลย

จากละครโทรทัศน์เรื่องนี้ สถานที่ในฉากที่เราพบที่เป็นเสมือนสถานที่สุ่มเสี่ยงต่อการปรากฏของสัญลักษณ์ทางเพศ ซึ่งสามารถสรุปได้คือ

1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน
2. สถานที่สาธารณะ เช่น ห้องทำงาน ห้องอาหาร
3. สถานที่เปลี่ยว เช่น ในป่า ในไร่ ในเหมืองแร่
4. สถานแหล่งบันเทิง เช่น สถานบันเทิงเที่ยวกลางคืน สถานเที่ยวหญิงบริการ

4) บทสนทนา

บทสนทนา เป็นองค์ประกอบที่เป็นวัจนภาษา (Verbal Language) ของละครโทรทัศน์ เป็นส่วนที่จะบอกให้เราทราบได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร กับใคร และเป็นอีกส่วนหนึ่งของละครโทรทัศน์ที่เราจะสามารถค้นพบสัญลักษณ์ทางเพศได้

จากละครโทรทัศน์เรื่องนี้ บทสนทนาที่พบสัญลักษณ์ทางเพศได้แก่

- **บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม** เช่น

ผยองได้ประกาศรับสมัครพนักงานฝ่ายบัญชี ไม่นานเท่าไร เอี่ยมเดือน ซึ่งเป็นหญิงสาวที่สวยงามคนหนึ่งได้มาสมัครงาน ซึ่งทันทีที่ผยองเห็นหน้าเธอ ก็ชื่นชอบในความสวย

และบอกรับเธอเข้าทำงานทันที โดยไม่สนใจที่จะดูใบสมัครด้วยซ้ำ และไม่เพียงแต่ผยองเท่านั้นที่ให้ความสนใจเอื่อมเดือนตั้งแต่แรกเห็น อิทธิพลก็สนใจเช่นกัน เพราะเขาพอใจในตัวของเธอเอื่อมเดือนตั้งแต่แรกเห็นทีเดียว

อิทธิพลจึงได้ถามผยองว่า “เอื่อมเดือนมีความสามารถอะไรบ้าง”

ผยอง ตอบว่า “ **ผมไม่สนหรอกครับ ว่าจะมีความสามารถอะไร ผมสนใจความสามารถพิเศษมากกว่า** ผมทราบดีครับว่าคุณจะต้องทำอะไร ”

“แกนี่รู้ใจลุงจริงๆ...” อิทธิพลตอบไหล่ของผยองแล้วมองตามเอื่อมเดือนด้วยความพอใจ...

.....

เมื่อเอื่อมเดือนนำเอกสารมาให้อิทธิพลเซ็นที่ห้องทำงาน

“มีเอกสารต้องเซ็นค่ะ นายเหมือง คุณผยองให้ฉันเอามาให้นายเหมืองเซ็นรับทราบ”

“นั่งซี... อิทธิพลบอกด้วยน้ำเสียงนุ่มๆ สายตาสำรวจทั่วเรือนร่างของเอื่อมเดือนอย่างพอใจ...”

อิทธิพลวางมือบนหลังมือของเอื่อมเดือน ทับเอกสารที่เอื่อมเดือนยื่นให้ แล้วบิบบเบาๆ

...

“เอื่อมเดือน ฉันถามหน่อยเถอะ... อยากจะก้าวหน้าในหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบัญชีมั๊ย...”

เอื่อมเดือน เงยหน้าขึ้นสบสายตาของอิทธิพล ด้วยแววตาอ่อนหวาน ก่อนที่จะชักมือกลับ ...

“หนูไม่ชอบเดินลาดสนามค่ะ”

เอื่อมเดือนสบสายตาของอิทธิพลด้วยรอยยิ้ม อิทธิพลมองเธอแล้วยิ้มตอบด้วยความพอใจ เพราะเข้าใจท่าทีของเอื่อมเดือนดีว่า เธอเป็นหญิงสาวที่ไม่เพียงแต่สวยเท่านั้น หากแต่ยังฉลาดมากอีกด้วย

.....

ธวินวิภา หาโอกาสที่ต่อฤดูจะไปดูแลคนงานในค้ำคืนหนึ่ง หนีเข้าไปในป่าด้วยความมุ่งมั่นว่า จะต้องหนีไปให้ได้ ...

ธวินวิภา ขยับก้าวจะวิ่ง ก็พบว่า มีผู้ชายนำตาน่ากลัวกระโดดลงมาจากต้นไม้ มาขวางหน้าเอาไว้ แล้วกางแขนออกล้อมตัวเธอไว้เป็นวง ซึ่งทุกคนนั้นแต่งตัวเหมือนเป็นคนป่า และแสดงท่าทีกระหายสวาท

“ว้าย ... ใครนะ ...” ธวินวิกา ร้องอย่างตกใจ...

“สวย...สวยเหมือนนางฟ้ามาโปรดเสีย กำลังหิวไม่ได้เจอผู้หญิงมาหลายปีแล้ว ... ให้อาหารนี่ก็เหมือนกัน” ชายที่น่าตาน่ากลัวกว่าใครประกาศเสียงดังขึ้น...

“แก...แก เป็นใคร...” ธวินวิกา ร้องเสียงหลง...

“นี่ให้อาหารโหย นี่เสื่อสมิง นี่เสื่อลายพาดกลอน นี่เสื่อสมิง ส่วนพี่เสื่อจาร์กัว... ล้วนแล้วแต่เป็นเสื่อที่รับประทานผู้หญิงเป็นอาหารหลักทั้งนั้นเลยจ้ะ น้องโชคดีมาก น้องจะถูกพวกเราแบ่งกันกินอย่างเท่าเทียมกันทุก ๆ คนจ้ะ”

ธวินวิกา เมื่อรู้ว่ากำลังจะถูกชายกลุ่มนี้รุมข่มขืน ธวินวิกาก็กรีดร้องอย่างเต็มเสียง เมื่อทุกคนก้าวเข้ามาด้วยท่าที่ดูร้าย...

ธวินวิกานั้นล้มลงสลบกับพื้นดินด้วยความตื่นตระหนกสุดขีด

คนป่าทั้งหมดหยุดชะงักแล้วถอยออกไป ในขณะที่ต่อฤกษ์มาถึง

.....

ธวินวิกาและต่อฤกษ์ ได้เชิญ สรรวดีรองอาจ มาทานอาหารเย็นที่บ้าน

“อาหารพร้อมแล้วค่ะ เชิญค่ะ สรรวดีตร ขอบคุณนะค่ะที่มาตรวจห้องที่ที่นี้บ่อยๆ”

“ผมถือว่า ตำรวจอยู่ที่ไหน ประชาชนอุ่นใจที่นั่น เป็นหน้าที่ที่ต้องสร้างความอุ่นใจให้กับประชาชนในท้องที่เหมืองครับ”

ต่อฤกษ์ โอบไหล่ของธวินวิกา แล้วพูดขึ้นว่า.....

“แต่ถ้าจะมาขอตรวจยามวิกาลละก็ ... ต้องพกหมายค้นมาด้วยนะครับ ไม่อย่างนั้นผมได้ท่านสรรวดีตรกลับไปเอาหมายค้นมาจริงๆด้วย อะไรรู้ไหมครับ ก็เพราะยามวิกาลนี่ .....”

พูดไม่ทันจบ ธวินวิกาได้ใช้ปลายนิ้วแตะริมฝีปากของต่อฤกษ์ เป็นเชิงปรามว่าไม่ให้พูดต่อ แล้วทั้งสองก็หัวเราะกันอย่างรื่นเริงมีความสุข .....

.....

● บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ เช่น

ขณะที่ธวินวิกา มีไข้ขึ้นสูง มีอาการหนาวสั่นไปทั้งตัว มีอาการเพื่อว่าหนาว อย่าทิ้งฉันไป...ช่วยด้วย...ต่อฤกษ์จึงตัดสินใจลงไปนอนกอดเธอไว้ เพื่อถ่ายเทความร้อนออกจากร่างกายเขาให้เธอ พอธวินวิการู้สึกตัวเพราะอากาศไข้เริ่มสร่าง ก็พบว่าต่อฤกษ์นอนกอดเธออยู่ เธอจึงโวยวายด้วยความโมโห ต่อฤกษ์จึงพูดกับธวินวิกาว่า “คุณนั่นแหละ คุณอ่อนวอนให้ผมมานอนด้วย ผู้หญิงอะไรไม่รู้ไม่มียางอาย ขอไออุ่น จากผู้ชาย...”

เมื่อเอ๋อมเดือนเริ่มมาทำงานที่เหมืองของอิทธิพลนั้น เธอรู้ว่าทั้งผยอง และ อิทธิพลต่างก็ให้ความสนใจในตัวเธอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผยองนั้น มักจะมองเธอด้วย สายตาเล้าโลมจนน่าเกลียด แต่เอ๋อมเดือนก็ทำท่าเฉยๆ ไม่แสดงท่าทีสะทกสะท้านต่อ สายตาของผยองที่มองเธอแต่อย่างใด ผยองนั้นรู้สึกหมั่นไส้ไม่ใช่น้อย เมื่อเห็นท่าทางเย่อ ยิ่งของเอ๋อมเดือน ซึ่งเกินก็รู้สึกเช่นเดียวกับเจ้านาย ...

“ท่าทางหยิ่งชิบ ... เลยนะครับคุณผยอง มาพนันกันดีกว่า หยิ่งๆอย่างนี้กี่วัน”
ผยองยิ้มแล้วตอบว่า...

“อาจจะหนึ่งอาทิตย์ ... หนึ่งเดือน ... แต่ไม่เกินหนึ่งปีแน่ คนอย่างนาย เหมืองเคยปล่อยให้ผู้หญิงรอดนิ้วมือทั้งห้าเสียเมื่อไรละ ไม่ยั้งงั้นจะมีเมียอ่อนเมีย เกือบเป็นโกดังหรือวะ...”

“แล้วที่แน่ๆ คุณผยองก็อิมอร้อย เพราะทำตัวเป็นคนล้างจานของนายเหมือง โดย ที่นายเหมืองไม่รู้ เถินบอกอย่างรู้อี”

.....

เอ๋อมเดือนนั้นพยายามช่วยวนให้อิทธิพลหลงใหลเธออย่างเต็มที่ แต่เมื่ออิทธิพล แสดงท่าทีว่าต้องการเธอ เธอก็ถอยหนี ซึ่งทำให้อิทธิพลนั้นตกอยู่ในอาการหงุดหงิดมาก กระทั่งคำคืนหนึ่ง อิทธิพลได้ตัดสินใจไปหาเอ๋อมเดือนที่บ้านพักของเธอ ซึ่งดี่มากแล้ว...

ในช่วงเวลานั้นฝนตกหนัก เอ๋อมเดือนได้ออกมาเก็บผ้าที่ตากไว้ที่ระเบียงบ้าน อิทธิพล ได้วิ่งฝ่าสายฝนเข้ามาที่ระเบียงบ้าน...

“นายเหมือง...” เอ๋อมเดือน อุทานด้วยความหวาดหวั่น เมื่อเห็นสายตาของเขา แล้ว เธอก็รู้ถึงความต้องการของเขา

“เอ๋อมเดือน... เป็นเมียฉันเถอะ เธอต้องการอะไร เธอจะได้” อิทธิพลบอก อย่างไม่อ้อมค้อม...

“ไม่เข้าไปหน่อยหรือคะ ฉันมาทำงานใช้ความสามารถ ไม่ได้ตั้งใจที่จะมา ใช้เรือนร่างแลกเปลี่ยนความสุขสบาย” เอ๋อมเดือนหาทางต่อรอง

“หรือเธอไม่ต้องการเป็นเมียฉัน... เป็นเจ้าของเหมืองนี้ ... เธอจะได้ทุกอย่างที่เธอ อยากรได้ เหมืองนี้ ทรัพย์สินสมบัติของฉันในฐานะภรรยาฉัน ... แค่นี้พอหรือยัง”

อิทธิพลก้าวเข้ามาหาเอ๋อมเดือน เอ๋อมเดือน นั้นคล้อยตามด้วยความโลภเริ่มใจ อ่อนลง...

“เอ้อ... อย่าคะ ... นายเหมืองจะให้อย่างที่สัญญาจะให้แน่ะคะ”

อิทธิพลไม่ตอบคำถามนั้นอีก ได้แต่ดันตัวเอ๋อมเดือนเข้าไปในห้องนอน

.....

ทางด้าน “ฉลวย” นั้นก็เต็มไปด้วยความเจ็บใจ ที่อิทธิพลไม่ให้ความสำคัญกับเธอเลย แม้ว่าเธอจะจงรักภักดีกับเขา และไม่เคยปฏิเสธเขาเลย เมื่อเขาต้องการตัวเธอขึ้นมา ...

“นายเหมืองคะ... ฉันมีเรื่องจะพูดด้วย ” ฉลวยตัดสินใจพูด หลังจากที่ยอมหลับนอนกับเขาแล้ว

“อะไร... เอาไว้พูดกันวันหลัง” อิทธิพลพูดด้วยน้ำเสียงที่รำคาญ “ออกไป ดูซ้ายขวาให้ดีละ ฉันไม่อยากให้ยายหนูเห็นว่าแกมารุ่มร่ามในห้องนอนฉันกลางค้ำกลางคืน อย่างนี้”

“นายเหมือง... ฉันต้องเป็นชู้กับนางบำเรอ ของนายเหมืองไปอีกนานแค่ไหน สิบกว่าปีตั้งแต่เมียนายเหมืองตาย ฉันรับใช้นายเหมืองเหมือนทาส ทำไมไม่ให้เกียรติฉันบ้าง อย่างน้อยก็...”

“นี่ ฉลวย... อิทธิพลชัดขึ้นทันที” “แกก็รู้ว่าฉันยกย่องใครไม่ได้ เพราะฉันรักลูกรักเมียฉัน แกเป็นอย่างที่แกเป็นมันก็ดีแล้วนี่ ฉันไม่เห็นว่าคุณจะต้องเดือดร้อนอะไรเลย เงินเดือนก็มีใช้ งานก็มีทำ แกน่าจะขบใจฉันที่ฉันให้ออกสแกเป็นครั้งคราวนะ”

ฉลวย มองหน้าอิทธิพลด้วยความรู้สึกสะเทือนใจ และเจ็บแค้น

.....

- บทสนทนาที่แสดงความพึงพอใจหลงใหล เช่น

ในคืนงานเลี้ยงต้อนรับการกลับบ้านของธวินวิภา ผยองเห็นเอ๋อมเดือนอยู่ในชุดสวยก็มองอย่างสนใจ แล้วพูดว่า “ คินนี่เอ๋อมเดือนไม่เลวนะ...”

.....

ต่อฤกษ์ได้ขับรถพาธวินวิภามาตรวจร่างกายในเมือง และต้องนอนพักอยู่ในโรงแรมในตัวเมืองหนึ่งคืน ในโรงแรมขณะที่ต่อฤกษ์อยู่กับธวินวิภาตามลำพังในห้องนอน ต่อฤกษ์ได้เดินเข้าไปโอบกอดเธอจากเบื้องหลัง และพูดว่า...

“คุณไม่รู้หรือว่า ตลอดเวลาผมคิดถึงคุณแค้ไหน คิดถึงมากเสียจนผมกลัวว่าผมจะอดใจไม่ไหว ปีนขึ้นไปหาคุณที่ห้อง...”

.....

จากบทสนทนาในละครโทรทัศน์เรื่องนี้ เราสามารถพบบทสนทนาที่มีคำพูดและการปฏิบัติตัว ซึ่งมีสัญลักษณ์ทางเพศปรากฏได้ในบทสนทนาประเภทเหล่านี้คือ

1. บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม
2. บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ
3. บทสนทนาที่แสดงความพึงพอใจหลงใหล

ดังนั้นจากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องเพลิงรักไฟแค้น สามารถสรุปได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องเพลิงรักไฟแค้น

เนื้อเรื่อง	ตัวละคร	ฉาก	บทสนทนา
การแสดงอำนาจแห่งความเป็นชายที่เหนือกว่าหญิง	<p><u>เพศชาย</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การข่มขืน 2. การมีเมียหลายคน 3. การล่าสอนทางเพศ 4. ความเจ้าชู้ <p><u>เพศหญิง</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การแต่งกายเปิดเผยเรือนร่างในส่วนที่ควรปกปิด 2. การแสดงพฤติกรรมหรือกิริยาอาการยั่วยวนเพศชาย 3. การยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศชาย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน 2. สถานที่สาธารณะ เช่น ห้องทำงาน ห้องอาหาร 3. สถานที่เปลี่ยว เช่น ไร่ป่า ไร่ไร่ ในเหมืองแร่ 4. สถานที่แห่งบันเทิง เช่น สถานบันเทิงเที่ยวกลางคืน สถานที่ยิวหญิงบริการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม 2. บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ 3. บทสนทนาที่แสดงความพึงพอใจหลงใหล

4.2 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง ระเบิดไฟ

สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง ระเบิดไฟ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) เนื้อเรื่อง

ระเบิดไฟ เป็นละครที่มีเรื่องราวความแค้นที่ฝังรากมาตั้งแต่อดีตเมื่อเพื่อนทำร้ายเพื่อนด้วยการโยนความผิดให้อีกฝ่ายต้องติดคุก เขาจึงต้องทำลายศัตรูที่เป็นต้นเหตุให้พ่อของเขาต้องติดคุกทุกวิถีทาง และศัตรูของเขาก็เป็นหญิงสาวที่ไม่ยอมถูกทำร้ายอยู่ฝ่ายเดียว เมื่อเธอกลับมารับรู้ ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับครอบครัว เธอจึงลุกขึ้นสู้ชนิดตาต่อตา ฟันต่อฟัน เธอยอมลงทุนแม้กระทั่งชีวิตของตัวเอง เพื่อแลกกับการเป็นผู้ชนะ ซึ่งการแก้แค้นไปมาเหล่านี้ ผลสุดท้ายก็มีความรักเข้ามาเกี่ยวข้อง

จากเนื้อเรื่องนี้ การที่ตัวละครหญิงอย่างญาดาตอบได้การแก้แค้นของชาคริตอย่างสาสมจนเขาไม่สามารถทำอะไรเธอได้นั้น ทำให้เราพบสัญลักษณ์ทางเพศที่อำนาจในสังคมชายเป็นใหญ่ ถูกทำลายด้วยสำนึกขบถของสตรี ดังเช่นฟูโกต์ได้กล่าวไว้ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศทางสังคมกับโครงสร้างเชิงอำนาจที่ไม่หยุดนิ่งของละครโทรทัศน์ ว่า อำนาจจะมีลักษณะเคลื่อนไหวและไม่หยุดนิ่ง ขั้วอำนาจจะมีการเชื่อมโยงและสลับกลับไปกลับมาได้ (Foucault 1982)

2) ตัวละคร

ตัวละคร เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เราสามารถค้นพบสัญลักษณ์ทางเพศได้ โดยสัญลักษณ์ทางเพศเหล่านี้ เราจะสามารถพบได้โดยผ่านการแสดงของตัวละคร ดังนี้

“ญาดา” :

เป็นลูกสาวของดิลก มีพี่น้องสามคน โดยเธอเป็นพี่สาวคนโต ส่วนคนรองคือ เขมิกา คนสุดท้ายเป็นผู้ชายชื่อ ไตรทศ เธอเป็นสาวนักเรียนนอก คล่องแคล่ว เจ้าอารมณ์ เอาเรื่อง และไม่ยอมคน มีทิวี่

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากญาดา คือ

- ยอมตกเป็นของชาคริตในขณะที่ชาคริตกำลังทำเป็นข่มขืนเธอ ด้วยเธอมีแผนการที่คิดจะแก้แค้นพี่หรั่ง
- บางครั้งแต่งกายเซ็กซี่ สายเดี่ยว หรือเกาะอกเป็นต้น

“ชาคริต” :

ชายหนุ่มหน้าตาหล่อเหลา มีฐานะมั่นคง และกำลังจะเข้าพิธีแต่งงานกับอเมริกา แต่แล้วเขาก็ได้หนีพิธีดังกล่าว เพราะต้องการแก้แค้นครอบครัวของดิลก ที่ทำให้พ่อของเขาเป็นแพะรับบาปแทน นอกจากนี้เขายังเดินทางไปที่พักของอเมริกาอีกด้วยคือ ญาดา เขาพยายามหลอกหลอให้เธอมาติดกับ และในที่สุดเขาก็ทำสำเร็จ และพาเธอไปบ้านชายทะเลเพื่อกักขังไว้เป็นการแก้แค้น โดยที่เขาไม่รู้ว่า ที่นี่เองที่ทำให้เขาเริ่มหลงรักในตัวของญาดาขึ้นมาจริงๆ

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากชาคริต คือ

- ออกเที่ยวกลางคืนทุกคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าเป็นคู่ควงทุกคืน
- กอดจูบอเมริกา
- กอดจูบปารีฉัตรในผับแห่งหนึ่ง
- ส่งรอยยิ้มหวานและสายตาเจ้าชู้ให้ญาดา
- กอดจูบญาดา
- แกล้งปลุกปล้ำญาดาจนในที่สุดมีความสัมพันธ์ทางเพศกัน

“อเมริกา” :

เป็นลูกสาวของดิลก น้องสาวของญาดา เธอกำลังจะแต่งงานกับชาคริต แต่แล้วพิธีดังกล่าวก็ต้องมีอันล้มเลิกลง เพราะเจ้าบ่าวหนีการแต่งงานไปต่างประเทศ จึงทำให้เธอผู้มีจิตใจบอบบางไม่สามารถทนกับสภาพความจริงที่เกิดขึ้นได้ เธอจึงตัดสินใจกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย แต่เธอก็ได้รับความช่วยเหลือจากทัศนะ เพื่อนของชาคริต แต่ก็ยังประชดชีวิตด้วยการออกเที่ยวกลางคืน กินเหล้า ซึ่งทัศนะก็จะเป็นคนคอยช่วยเหลือปลอบใจตลอด จนกลายเป็นความรักเกิดขึ้นกับเขาทั้งคู่

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากอเมริกา คือ

- ออกเที่ยวกลางคืน กินเหล้า ประชดชีวิต เม้าหลับอยู่ที่เคาน์เตอร์ จนทัศนะมาประคองกลับบ้าน ซึ่งยังไม่รู้ตัว จนกระทั่งอยู่ในรถเรียบบริ๊วแล้ว
- ได้อยู่ใกล้ชิดกับทัศนะจนเกิดเป็นความรักขึ้นมา

“ทัศนะ” :

ชายหนุ่มหน้าตาดี เพื่อนชายของชาคริต และเป็นผู้ที่รู้เรื่องราวในอดีตของชาคริตเป็นอย่างดี แต่เขาก็ไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่า ชาคริตจะหนีการแต่งงานกับอเมริกาเพื่อเป็นการแก้แค้น และทำให้

เขมิกาอับอายจึงได้ตัดสินใจจะฆ่าตัวตาย แต่พอดีที่เขาเข้ามาช่วยเหลือเธอไว้ และการช่วยเหลือเธอ ทำให้เขารู้สึกเห็นใจ และได้แปรเปลี่ยนไปกลายเป็นความรัก

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากทัศนะ คือ

- การได้อยู่ใกล้ชิดกัน บวกกับความสงสารจนทำให้เขาแอบหลงรักเขมิกา
- กอดเขมิกา

“ปาริฉัตร” :

ลูกสาวของกมลพรรณ มีนิสัยเหมือนแม่ของเธอคือชอบอิจฉาริษยาในตัวลูกๆของดิลก ซึ่งเป็นพ่อเลี้ยงของเธอ และยังคงคอยช่วยเหลือชาคริตหลอกล่อญาติให้ไปติดกับ เพราะเธอแอบหลงรักชาคริต กอปรกับความอิจฉาริษยาที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ขณะเดียวกันก็คิดจะจับสินแพนของญาติด้วย

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากปาริฉัตร คือ

- ปาริฉัตรแต่งกายเปิดเผยเรื้อนร่างบางส่วน เช่นใส่เสื้อสายเดี่ยว ใส่เสื้อเกาะอก
- ปาริฉัตรแสดงท่าทางยั่วยวนกสิน
- กสินดื่มเหล้าจนเมามาก ปาริฉัตรจึงถือโอกาสมีความสัมพันธ์กับกสินโดยพามานอนด้วย
- ชม้ายตามองชาคริตด้วยท่าที่ยั่วยวน
- เอาใจพะเน้าพะนอชาคริตเป็นพิเศษเมื่ออยู่กันตามลำพังที่ร้านเบียร์
- กอดจูบชาคริต

“กสิน” :

ชายหนุ่มรูปร่างหน้าตาดี ฐานะมั่นคง เป็นแฟนกับญาติ แต่ช่วงหลังญาติไม่ค่อยมีเวลาให้ เพราะต้องทำงานที่บริษัทและหาทางแก้แค้นชาคริต กสินจึงรับโมเต็รจากปาริฉัตร ออกเที่ยวกับปาริฉัตรเกือบทุกคืน ต่อมาปาริฉัตรแสดงตัวเป็นคนรักของกสิน ทำให้ญาติโกรธมาก ขอเลิกกับกสิน กสินจึงประชดด้วยการออกมากินเหล้ากับปาริฉัตรจนเมาไม่ได้สติ ทำให้ปาริฉัตรได้โอกาสพาภักสินมานอนด้วย จึงทำให้กสินต้องยอมหมั้นกับปาริฉัตร

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากกสิน คือ

- มีแฟนอยู่แล้วแต่ยังไปสนใจหญิงคนอื่น
- ออกเที่ยวกลางคืนกับปาริฉัตรเกือบทุกคืน

“ชฎานี” :

เป็นญาติกำพร้าที่ชาคริตอุปการะไว้ และเธอก็แอบหลงรักชาคริตอย่างเงิบๆ และเข้าข้างในการกระทำของชาคริตมาโดยตลอด ทั้งๆที่เธอก็ไม่ทราบความจริงเลย เธอเรียนมหาวิทยาลัยเดียวกับไตรทศ ทั้งไตรทศและชฎานีแกลังทำเป็นชอบกันเพื่อคิดที่จะแก้แค้น จึงคบกันและสนิทกันมากขึ้น จนตอนหลังทั้งคู่เกิดรักกันขึ้นมาจริงๆ

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากชฎานี คือ

- ชอบใส่เสื้อโครวียะบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น เสื้อกล้าม
- แอบหลงรักชาคริต ยอมทำทุกอย่างเพื่อเขา
- ได้ใกล้ชิดกับไตรทศจนเกิดเป็นความรักขึ้นมา

“ไตรทศ” :

เป็นน้องชายคนสุดท้องของญาดาและเขมิกา บุคลิกท่าทางถอดแบบมาจากญาดาเลย ยังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเดียวกับชฎานี มีความแค้นเพราะพี่สาวโดนชาคริตหลอก ก็เลยจะไปแก้แค้นกับน้องสาวของเขาซึ่งก็คือ ชฎานี แต่ในตอนหลังก็กลับมารักกันและเป็นแฟนกันที่สุดในที่สุด

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากไตรทศ คือ

- แกลังทำเป็นมาชอบชฎานีเพื่อแก้แค้น แต่เมื่อคบกันไปแล้วได้ใกล้ชิดกันจนเกิดเป็นความรักขึ้น
- เกิดอารมณ์โมโหด้วยความแค้นจึงจับชฎานีมาเพื่อปลุกปล้ำ

จากสัญลักษณ์ทางเพศที่พบในตัวละครแต่ละตัวข้างต้น สามารถสรุป สัญลักษณ์ทางเพศ โดยแยกเพศได้ดังนี้

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศชายแสดง มีดังนี้

1.การมีแฟนอยู่แล้ว แต่ก็ยังไปสนใจหญิงอื่นอีก

- เป็นที่รู้กันว่า กลืนกับญาดาเป็นแฟนกัน แต่กลืนก็ยังให้ความสนใจปาริฉัตรด้วย

2.ความได้ใกล้ชิดกัน จนทำให้เกิดเป็นความรักขึ้นมา

- ทศนะได้ดูแล เขมิกาอย่างใกล้ชิดจนเกิดเป็นความรักขึ้นมา

- ไตรทศ ได้แก้มกับชญาณี ซึ่งทั้งสองได้ใกล้ชิดกันจนเกิดเป็นความรักขึ้นมา

3. การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน

- ชาคริตได้ออกเที่ยวกลางคืนทุกคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าเป็นคู่ควงทุกคืน

4. การแก้ม/พยายามปลุกปล้ำด้วยความคิดที่จะแก้แค้น

- ชาคริตแก้มปลุกปล้ำญาดา
- ไตรทศพยายามปลุกปล้ำชญาณีด้วยความแค้น

5. ความเจ้าชู้

- ชาคริตกอดจูบเขมิกา
- ชาคริตกอดจูบปาริฉัตรในผ้าแห่งหนึ่ง
- ชาคริตส่งรอยยิ้มหวานและสายตาเจ้าชู้ให้ญาดา
- ชาคริตกอดจูบญาดา

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศหญิงแสดง มีดังนี้

1. ยอมตกเป็นของเพศชายโดยมีแผนการแก้แค้นที่หลัง

- ญาดายอมตกเป็นของชาคริตในขณะที่ชาคริตแก้มทำเป็นปลุกปล้ำเธอ ด้วยเธอมีแผนการที่คิดจะแก้แค้นที่หลัง

2. ความใกล้ชิด จนทำให้เกิด เป็นความรักขึ้นมา

- เขมิกาได้อยู่ใกล้ชิดกับทศนะจนเกิดเป็นความรักขึ้นมา
- ชญาณีได้แก้มลงคบกับไตรทศจนทำให้ทั้งสองได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น จนเกิดเป็นความรักขึ้นมา

3. การคิดแย่งแฟนคนอื่นด้วยความอิจฉาริษยา

- ปาริฉัตร คิดจะแย่งไม่ชาคริต ก็สืบนมาเป็นแฟนของตัวเอง ซึ่งทั้งสองคนมีแฟนอยู่แล้ว

4. การแต่งกายเปิดเผยเรือนร่างในส่วนที่ควรปกปิด

- ขนุนีชอบใส่เสื้อโครว์วัยวะะบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น เสื้อกล้าม
- ปาริฉัตรแต่งกายเปิดเผยเรือนร่างบางส่วน เช่นใส่เสื้อสายเดี่ยว ใส่เสื้อเกาะอก
- ญาดาบางครั้งแต่งกายเซ็กซี่ สายเดี่ยว หรือเกาะอก

5. การแสดงพฤติกรรมหรือกิริยาอาการยั่วยวนเพศชาย

- ปาริฉัตรแสดงท่าทางยั่วยวนกสิณ
- ปาริฉัตรชม้ายตามองชาคริตด้วยท่าที่ยั่วยวน
- ปาริฉัตรเอาใจพะเน้าพะนอชาคริตเป็นพิเศษเมื่ออยู่กันตามลำพังที่ร้านเบียร์

ตัวละครเรื่องนี้ เป็นตัวอย่างหนึ่งของการทำทนายอำนาจชายเป็นใหญ่ โดยการที่ตัวละครหญิงอย่างญาดาตอบโต้การแก้แค้นของชาคริตอย่างสาสมจนเขาไม่สามารถทำอะไรเธอได้นั้น ทำให้เราพบสัญลักษณ์ทางเพศที่อำนาจในสังคมชายเป็นใหญ่ถูกทำลายด้วยสำนึกขบถของสตรี แต่ในตัวละครหญิงบางตัวก็แสดงออกมาว่าอยากเป็นรองอำนาจชายคือ ยอมทำทุกอย่างเพื่อเพศชาย และเรื่องการดื่มเหล้าก็เป็นสิ่งที่ต้องคู่กับเพศชาย เป็นเหมือนการเสริมอำนาจให้เพศชายในสังคมชายเป็นใหญ่ ซึ่งน้ำเมาเหล่านั้นพร้อมที่จะเป็นอันตรายต่อเพศหญิงเสมอ

3) ฉาก

ฉากที่พบสัญลักษณ์ทางเพศจากละครเรื่องนี้ได้แก่

- **สถานที่ลับตาคน** เช่น ห้องนอน
  - ปาริฉัตรพากสิณที่มีอาการเมามากมาสานสัมพันธ์ต่อกันที่ห้องนอน
- **สถานที่สาธารณะ** เช่น ห้องทำงาน ร้านเบียร์ ร้านอาหาร ชายหาด
  - ญาดามาหาชาคริตที่ห้องทำงาน แล้วเกิดการโต้เถียงกันจนชาคริตเกิดอารมณ์โมโห จึงได้กอดจูบญาดา
  - ปาริฉัตรเอาใจพะเน้าพะนอชาคริตเป็นพิเศษเมื่ออยู่กันตามลำพังที่ร้านเบียร์
  - ญาดามานั่งดื่มเหล้าประชดความหงุดหงิดของตัวเองที่กสิณหักหลังมางานหมั้นของ ปาริฉัตร จนหมดสติ ชาคริตซึ่งได้สะกดรอยตามเธอมา จึงเข้ามาประคองพามาที่รถ แล้วขับรถลักพาตัวเธอมาที่รีสอร์ทที่ส่วนตัวของเขาที่ภูเก็ต

- ญาติพี่น้องชาคริตมาที่ชายหาด ชาคริตจึงแก้มปลุกปล้ำญาติ ทำให้ญาติคิดแผนการได้จึงยอมตกเป็นของชาคริต

- **สถานที่เปลี่ยว** เช่น ในไร่

- ญาติพยายามหนีชาคริตโดยวิ่งหนีเข้ามาในไร่ ซึ่งเป็นที่เปลี่ยว และได้พบกับกลุ่มคนงานที่มีอาการมึนเมา พวกกลุ่มคนงานจึงตรงเข้ามาหาญาติโดยหวังว่าจะปลุกปล้ำทำเป็นเมีย

- **สถานแห่งบันเทิง** เช่น ไนต์คลับในโรงแรม ผับ

- เขมิกาประชิดตัวเองด้วยการออกเที่ยวกลางคืน ต้มเหล้าจนเมาหลับที่เคาน์เตอร์ทัศนะมาประคองตัวไปยังไม่รู้ตัวเลย
- ปาวิจัตรออกเที่ยวกลางคืนกับกสิณเกือบทุกคืน จนทำให้กสิณต้องตกเป็นของปาวิจัตรด้วยความเมา
- ชาคริตหลบมานั่งกินเหล้าที่ผับแห่งหนึ่งด้วยความเจ็บใจ ที่งานเลี้ยงของบริษัทฟังไม่เป็นท่า ปาวิจัตรจึงออกมาเป็นเพื่อนต้มเหล้าพร้อมทั้งนั่งกอดจูบกับชาคริตที่ผับแห่งนั้นด้วย
- ชาคริตออกเที่ยวกลางคืนทุกคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าเป็นคู่ควงทุกคืน ไปทั้งผับ และไนท์คลับในโรงแรม

จากละครโทรทัศน์เรื่องนี้ สถานที่ในฉากเหล่านี้ที่เราพบ เป็นเสมือนสถานที่สุ่มเสี่ยงต่อการปรากฏของสัญลักษณ์ทางเพศ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน
2. สถานที่สาธารณะ เช่น ห้องทำงาน ร้านอาหาร ชายหาด
3. สถานที่เปลี่ยว เช่น ในไร่
4. สถานแห่งบันเทิง เช่น ไนต์คลับในโรงแรม ผับ

4) บทสนทนา

จากละครเรื่องนี้บทสนทนาที่พบสัญลักษณ์ทางเพศได้แก่

- **บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม**

กสิณมาหาญาติที่บ้าน แต่ญาติไม่อยู่ ปาริฉัตรจึงเดินกรีดกรายออกมาต้อนรับกสิณแทน พร้อมกับจูงมือกสิณเข้าบ้านอย่างหน้าตาเฉย พอเมื่อญาติกลับมา เธอจึงหันมาบอกกับกสิณว่า...

“กลับกันมาแล้วละคะ ฉัตรขอตัวขึ้นข้างบนก่อนแล้วกัน **ฉัตรมีเรื่องอยากคุยกับคุณกสิณ**เยอะเลย **ไว้เราค่อยหาเวลาคุยกันตามลำพังนะคะ”**

ปาริฉัตรกระซิบบอกที่ข้างหูของกสิณจนหน้าแทบจะแนบแก้ม ก่อนจะกรีดกรายลุกเดินจากไป ทิ้งไว้เพียงสายต้ายั่วยวน ทำให้กสิณอดใจมองตามไม่ได้

.....

ปาริฉัตรได้ขโมยแหวนของเขมิกามาให้ชาคริตได้สำเร็จ ทำให้ชาคริตยิ้มออกมาอย่างพอใจ

“แล้วตกลงฉัตรจะได้อะไรเป็นของรางวัลคะเนี่ย”

“อยากได้อะไร ก็บอกมาสิครับ”

คำถามนี้ ทำให้ปาริฉัตรขม้ายตามองชาคริตด้วยท่าที่ยั่วยวน

“นัดไปบอกกันสองต่อสองที่คอดโคคุณได้รีเปล่า”

ข้อเสนอนี้ทำให้ชาคริตยิ้มออกมาอย่างรู้ทัน

“ก็แล้วแต่คุณสิ”

.....

- **บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ**

กมลพรรณเข้ามาเตือนปาริฉัตรที่ห้องว่า.....

“เราจะเอาอย่างไร เดี่ยวก็โผชบนายชาคริตที เดี่ยวก็ชบนายกสิณที เราคิดจะจับปลาสองมือรีง”

“เสียตาย ฉัตรน่าจะมีสัก 10 มือ นะคะแม่”

“พูดออกมาได้ ไม่รู้จักอายปากบ้างเลย”

“แหมแม่คะ หมดสมัยที่ผู้หญิงจะต้องเป็นฝ่ายถูกเลือกแล้วละคะ เราก็มี

ความสามารถเหมือนกัน เราต่างหากที่จะต้องเป็นคนสะสมข้อเสียเอาไว้เลือก ปลาตเบอร์ 1 ก็มี

เบอร์ 2 แต่แม่สบายใจได้เลยนะคะ ไข่ปลาสองตัวในมือฉันมันตัวอ้วน นำกินทั้งคู่เลย หลุดไปสักตัวก็ไม่ใช่ไร กินตัวไหนก็อร่อยเหมือนกันล่ะคะ”

“แต่ปลาที่แกกำลังจับ เค้าเลี้ยงเอาไว้นะ ระวังเถอะจะเจอเจ้าของปลา มันตบหน้า แหกซะก่อนจะได้กินมัน”

ปารีฉัตรยกไหล่อย่างไม่แคร์ ทำให้กมลพรรณนึกกังวลใจแทนลูกสาว

.....

ชาคริตมากวนประสาทญาติที่โรงพยาบาล ขณะที่ติดลกกำลังนอนรักษาตัวอยู่

“เดี๋ยวซิคครับ ผมมีเรื่องอยากคุยกับคุณ”

“ฉันไม่มีอะไรต้องคุยกับคุณอีกแล้ว”

“จริงเหรอ ผมว่าคุณอยากจะทำใจแทบขาดมากกว่า คุณไม่ห่วงน้องสาวจริงๆเหรอ ผมไม่ได้ล้อคุณเล่นนะ... ผมไม่เห็นมันจะลำบากตรงไหนเลย กะอีแค่หอมแก้มผมแลกกับความปลอดภัยของน้องสาวคุณ ไม่ได้จูบปากซะหน่อย คุณก็นักเรียนนอก คงไม่ต้องห่วงตัวอะไรมากมายมั้ง”

“นายพูดให้ดีนะ”

.....

● บทสนทนาที่แสดงความพึงพอใจหลังไหล

ชาคริตได้พบกับญาติโดยบังเอิญ เป็นครั้งที่สองที่ไนท์ไทม์คลับของโรงแรมแห่งหนึ่ง

ชาคริตได้พูดกับญาติว่า “ผมได้บอกคุณหรือยังครับว่า คุณเป็นผู้หญิงที่มีเสน่ห์มากเลย...”

คำพูดนี้ทำให้ญาติถึงกับชะงักก่อนจะหันมามองหน้าชาคริตอีกครั้ง และสิ่งที่ญาติพบก็คือรอยยิ้มหวานและสายตาเจ้าชู้ของเขา

.....

จากบทสนทนาในละครโทรทัศน์เรื่องนี้ เราสามารถพบบทสนทนาที่มีคำพูดและการปฏิบัติตัว ซึ่งบ่งบอกถึงสัญลักษณ์ทางเพศได้ ในบทสนทนาประเภทเหล่านี้

1. บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม
2. บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ
3. บทสนทนาที่แสดงความพึงพอใจหลังไหล

ดังนั้นจากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องระเรงไฟ สามารถสรุปได้
ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องระเริงไฟ

เนื้อเรื่อง	ตัวละคร	ฉาก	บทสนทนา
การแสดงอำนาจในสังคมชายเป็นใหญ่ ถูกทำทลายด้วยสำนึกขบถของสตรี	<p><u>เพศชาย</u></p> <p>1.การมีแฟนอยู่แล้ว แต่ก็ยังไปสนใจหญิงอื่นอีก</p> <p>2.ความได้ใกล้ชิดกัน จนทำให้เกิดเป็นความรักขึ้นมา</p> <p>3.การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาว เปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน</p> <p>4.การแก่งแย่ง/พยายามปลุกปล้ำด้วยความคิดที่จะแก้แค้น</p> <p>5.ความเจ้าชู้</p>	<p>1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน</p> <p>2. สถานที่สาธารณะ เช่น ห้องทำงาน ร้านอาหาร ชายหาด</p> <p>3. สถานที่เปลี่ยว เช่น ไร่</p> <p>4. สถานที่แห่งบันเทิง เช่น ไนท์คลับในโรงแรม ผับ</p>	<p>1.บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม</p> <p>2.บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ</p> <p>3.บทสนทนาที่แสดงความพึงพอใจหลงใหล</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องระเริงไฟ

เนื้อเรื่อง	ตัวละคร	ฉาก	บทสนทนา
	<p><u>เพศหญิง</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การแต่งกายเปิดเผยเรือนร่างในส่วนที่ควรปกปิด 2. ความใกล้ชิด จนทำให้เกิด เป็นความรักขึ้นมา 3. การคิดแย่งแฟนคนอื่นด้วยความ อิจฉาริษยา 4. การแต่งกายเปิดเผยเรือนร่างในส่วนที่ควรปกปิด 5. การแสดงพฤติกรรมหรือกิริยาอาการ ยั่วยวนเพศชาย 		

4.3 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องเมืองมายา

สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องเมืองมายา สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) เนื้อเรื่อง

เมืองมายา เป็นละครเกี่ยวกับวงการมายาที่มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันในรูปแบบ มีการกระทำให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตัวเองต้องการได้หลายวิธี แม้ว่าจะต้องเอาตัวเองเข้าแลกก็ยอม จนดูเหมือนว่าวงการนี้น่ารังเกียจ แต่ก็ยังมีคนอยากเข้ามา

ละครเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นสัญลักษณ์ทางเพศ ทั้งความต้องการที่จะแสดงอำนาจของชายที่เหนือกว่าหญิง โดยการข่มขืน เช่น การกระทำของชลทิศต่อภาวิดา เป็นต้น และ การยอมเป็นผู้ถูกระทำของเพศหญิงเพื่อให้ได้มาซึ่ง ชื่อเสียงและการยอมรับในสังคม เช่น การยอมพลีร่างให้เดวิดของรัชชสิทธิ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งการได้ไปแสดงหนังฮอลลีวูด เป็นต้น

2) ตัวละคร

ตัวละคร เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เราสามารถค้นพบสัญลักษณ์ทางเพศได้ โดยสัญลักษณ์ทางเพศเหล่านี้ เราจะสามารถพบได้โดยผ่านการแสดงของตัวละคร ดังนี้

“ภาวิดา” :

เป็นสาวทันสมัย นักเรียนนอก เธอมีความมั่นใจในตัวเองสูง ไม่แคร์สังคม ทำให้หลายคนไม่ชอบหน้าเธอ แต่ด้วยความสวย และบุคลิกที่ไม่เหมือนใคร รวมทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ทำให้เธอกลายเป็นดารารุ่นใหม่ที่กำลังมาแรงมากที่สุดในขณะนี้

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากภาวิดา คือ

- แต่งกายเปิดเผยในส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก เสื้อสายเดี่ยว
- ยอมให้กานต์กอดจูบ
- ยอมให้ศนี่กอดจูบ
- ถูกชลทิศข่มขืน

“รัชสิทธิ์” :

เป็นสาวทันสมัย เป็นเพื่อนสมัยนักเรียนกับภาวิดา เธอมีความมั่นใจในตัวเองสูง ต้องเหนือกว่าคนอื่น ต้องเป็นที่หนึ่ง และมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะทุกคน อยากจะได้อะไรต้องได้ อยากแย่งแฟนเขา แย่งตำแหน่ง แย่งรางวัล แย่งชื่อเสียงทุกอย่าง

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากรัชสิทธิ์ คือ

- แต่งกายเปิดเผยในส่วนที่ควรปกปิด เช่น เสื้อสายเดี่ยว
- แย่งกานต์ ซึ่งเป็นแฟนของเพื่อน (ภาวิดา) มาเป็นแฟนของตน
- หึงกานต์ที่ยังห่วงใยภาวิดา
- ยอมให้กานต์กอดจูบ
- ยอมพ्लीว้างให้เดวิด เพราะเขาเป็นคนคัดเลือกนักแสดงในแถบเอเชีย เพื่อไปแสดงหนังในฮอลลีวูด

“ก้องสกุล” :

เป็นผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ผู้มีอิทธิพล เป็นผู้มีส่วนอย่างมากในการผลักดัน ภาวิดา และรัชสิทธิ์ ในแวดวงบันเทิง ทั้งยังเป็นคนที่ต้องดูแลเหล่านักแสดง เป็นคนที่เป็นห่วงผลงาน เป็นห่วงนักแสดงในสังกัด และแอบชอบนักแสดงในสังกัด

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากก้องสกุล คือ

- แอบหลงรักภาวิดา
-

“กานต์” :

เป็นพระเอกละครโทรทัศน์ชื่อดัง เป็นคนรักของภาวิดา เมื่อวันหนึ่ง กานต์ เล่นละครคู่กับนางเอกใหม่ รัชสิทธิ์ ละครประสบความสำเร็จ ทั้งกานต์และรัชสิทธิ์ กลายเป็นคู่ขวัญ ทั้งจากบทบาทการแสดงและแรงเชียร์จากสื่อมวลชน ในเวลาที่อยู่ใกล้ชิดกัน รัชสิทธิ์หว่านเสน่ห์ใส่กานต์ จนกานต์ตกหลุมรัก เมื่อภาวิดาารู้เรื่อง จึงทะเลาะกับกานต์อย่างรุนแรง กานต์ตัดสินใจบอกเลิกกับภาวิดา และหันไปคบกับรัชสิทธิ์อย่างเปิดเผย

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากกานต์ คือ

- กอดจูบภาวิตา
- กอดจูบรัญชลิย์
- ไปเที่ยวอาบอบนวด
- เที่ยวกลางคืน

“ริน” :

เป็นน้องสาวของรัญชลิย์ ซึ่งถูกโมเดลลิ่งชักชวนให้มาถ่ายโฆษณา เป็นครั้งแรก และได้เจอกับแดน เมื่อต่างฝ่ายต่างก็รู้ว่าเป็นน้องของคู่อริ ก็เกิดอาการหมั่นไส้กันขึ้น แต่หลังจากได้มีโอกาสพบกันอีกหลายครั้ง ความใกล้ชิดและการได้รู้จักตัวจริงของกันและกัน ทำให้ทั้งรินและแดนเกิดความรักขึ้น แต่กลัวพี่สาวจะคัดค้าน จึงแอบพบกัน

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากรินคือ

- แต่งกายเปิดเผยในส่วนที่ควรปกปิด เช่น เสื้อสายเดี่ยว
- รินได้ใกล้ชิดกับแดน ได้รู้จักตัวจริงของกันและกันมากขึ้น ทำให้ทั้งรินและแดนเกิดความรักขึ้น

“ชลทิศ” :

เป็นนักธุรกิจหนุ่มใหญ่ มีภรรยาชื่อ มัทนา และมีลูกหนึ่งคน มีชื่อเสียงว่าเป็นคนเจ้าชู้ มีเรื่องทะเลาะกับมัทนาอยู่บ่อยๆ เป็นผู้อำนวยการบริษัทสินค้าสปาที่ภาวิตา เป็นนางแบบโฆษณาให้ เขาชื่นชอบภาวิตามาก จนหลงรักเธอ และอยากแต่งงานกับเธอ

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากชลทิศคือ

- มีภรรยาคือมัทนาอยู่แล้ว ยังมาหลงรักภาวิตา
- เจ้าชู้
- ชมชื่นภาวิตา

“อัศนี” :

เป็นนักประพันธ์นวนิยายที่ภาวิดาแสดง ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของภาวิดาด้วย เป็นชายรักร่วมเพศที่ออกหักเป็นพักๆ ถ้าสุดมีความสัมพันธ์กับเอกภพ พระเอกที่เล่นคู่กับภาวิดา แต่แล้วก็ออกหักอีก ซึ่งก็ได้ภาวิดาเป็นคนปลอบใจ ต่อมาทั้งคู่ก็เป็นแฟนกัน

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากอัศนีคือ

- ชายรักร่วมเพศที่มีคู่ขาเป็นพักๆ จนล่าที่สุดมีความสัมพันธ์กับเอกภพ ซึ่งแสดงเป็นพระเอกในนวนิยายของเขา
- ตอนหลังกลับใจมารักผู้หญิง จึงเป็นแฟนกับภาวิดา

“เอกภพ” :

เป็นพระเอกนวนิยายที่แสดงคู่กับภาวิดา เป็นชายรักร่วมเพศ มีความสัมพันธ์กับ อัศนี เจ้าของบทประพันธ์ที่เขาได้เป็นพระเอก

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากเอกภพคือ

- เป็นคู่ขาของอัศนี
- มีความสัมพันธ์กับวีร์ ซึ่งเป็นนักแสดงน้องใหม่ที่มีภรรยาแล้ว
- ทำตัวเป็นเกย์หลายใจ คบทั้งอัศนีและวีร์ไปพร้อมๆกัน โดยที่อัศนีไม่รู้ระแคะระคายเลย

จากสัญลักษณ์ทางเพศที่พบในตัวละครแต่ละตัวข้างต้น สามารถสรุป สัญลักษณ์ทางเพศ โดยแยกเพศได้ดังนี้

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศชายแสดง มีดังนี้

1. การที่ตนเองมีแฟน หรือภรรยาอยู่แล้ว ยังไปสนใจหญิงสาวคนอื่น
  - กานต์เป็นแฟนกับภาวิดาอยู่แล้วยังไปชอบรัญชลีย์
  - ชลทิศมีภรรยาคือมัทนาอยู่แล้ว ยังมาหลงรักภาวิดา

2. ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น

- แदनได้ใกล้ชิดกับริน ได้รู้จักตัวจริงของกันและกันมากขึ้น ทำให้ทั้งรินและแदनเกิดความรักขึ้น

3. การที่ชายรักร่วมเพศมีคู่ของตนเองอยู่แล้ว แต่ยังมีความสัมพันธ์กับชายคนอื่น

- เอกภพ และ อัศนี ซึ่งเป็นชายรักร่วมเพศทั้งคู่ มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง แต่เอกภพก็ยังไปมีความสัมพันธ์กับวีร์ ซึ่งเป็นนักแสดงใหม่

4. การที่ยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อแลกกับหน้าที่การงาน

- วีร์ ซึ่งเป็นนักแสดงใหม่ยอมเอาตัวเข้าแลก โดยมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับผู้คัดตัวนักแสดง คือเอกภพ เพื่อให้ได้เล่นละครเรื่องใหม่

5. การเที่ยวหญิงบริการ (อาบอบนวด)

- มงคล พ่อของรัชชสิทธิ์ ไปเที่ยวซีซาร์พาลาส ซึ่งเป็นสถานที่อาบอบนวด
- กานต์ กลุ่มใจเรื่องรัชชสิทธิ์ เพื่อนๆเลยพาไปเที่ยวอาบอบนวด

6. การข่มขืน

- ชลทิศข่มขืนภาวิดา

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในดั่งละครเพศหญิงแสดง มีดังนี้

1. การไปแย่งแฟนคนอื่นมาเป็นแฟนของตน

- รัชชสิทธิ์แย่งกานต์ ซึ่งเป็นแฟนของเพื่อน (ภาวิดา) มาเป็นแฟนของตน

2. ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น

- รินได้ใกล้ชิดกับแदन ได้รู้จักตัวจริงของกันและกันมากขึ้น ทำให้ทั้งรินและแदनเกิดความรักขึ้น

3. การหึงหวงชายคนที่ตนเองรัก

- ภาวิตาหึ่งกานต์ที่ไปชอบรัชชสิทธิ์
- รัชชสิทธิ์หึ่งกานต์ที่ยังห้วงใยภาวิตา
- อัถณ์ หึ่งหวงก้องสกุลที่แอบชอบภาวิตา
- มัทนาหึ่งหวงชลทิศที่แอบมาหลงรักภาวิตา

4. การที่ยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อแลกกับหน้าที่การงาน

- รัชชสิทธิ์ ยอมพลีร่างให้เดวิด เพราะเขาเป็นคนคัดเลือักนักแสดงในแถบเอเชีย เพื่อไปแสดงหนังในฮอลลีวู้ด

5. การแต่งกายเปิดเผยเรือนร่างในส่วนที่ควรปกปิด

- รัชชสิทธิ์ แต่งกายด้วยเสื้อสายเดี่ยว
- รินแต่งกายด้วยเสื้อสายเดี่ยว

ตัวละครเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ทางเพศต่างๆหลากหลายเช่น

- เพศชายแสดงอำนาจเหนือเพศหญิงเช่น การกอดจูบเพศหญิง
- เพศชาย เห็นเพศหญิงเป็นวัตถุทางเพศที่เพศชายสามารถจะทำอะไรก็ได้ จึงเกิดมีเหตุการณ์ข่มขืนเกิดขึ้นแก่เพศหญิง
- เพศหญิงยอมถูกเพศชายกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งชื่อเสียงและการยอมรับในสังคม
- เพศหญิงยอมเป็นรองเพศชายเพื่อให้ได้มาซึ่งความสนใจจากเพศชาย

3) ฉาก

ฉากที่พบสัญลักษณ์ทางเพศจากละครเรื่องนี้ได้แก่

- **สถานที่ลับตาคน** เช่น ห้องนอน ห้องคอนโดมิเนียม
  - อัศนี มีความสัมพันธ์กับเอกภพ ในห้องนอนของอัศนีเอง
  - กานต์กับรัชชสิทธิ์มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งในคืนฝนตก ที่ห้องของกานต์
  - วีร์ ยอมสละตัวเองเป็นผู้ชายของเอกภพที่ห้องของเอกภพ
  - ชลทิศข่มขืนภาวิตาที่คอนโดเกาของชลทิศ
  - อัศนีกอดจูบภาวิตาในห้องของภาวิตา
  - ภาวิตานอนหลับอยู่บนตักของอัศนีทั้งคืน

- อัณณ์ก็อดจวบก็องสกุลที่บ้านของอัณณ์
  - รัฐชลีย์ยอมพลีร่างให้กับเดวิด ผู้คัดเลือกนักแสดง
- **สถานที่สาธารณะ** เช่น หน้าห้องคอนโดมิเนียมของกานต์
  - กานต์ แล รัฐชลีย์ยืนจวบกันอย่างดูดีมีที่หน้าห้องของกานต์
- **สถานแหล่งบันเทิง** เช่น ผับ สถานอาบ อบ นวด
  - โจ๊กพากานต์ ไปเที่ยวอาบอบนวดแก้เครียด
  - มงคลไปเที่ยวอาบอบนวด
  - กานต์ไปเที่ยวกลางคืนที่ผับแห่งหนึ่งกินเหล้าจนเมา

จากละครโทรทัศน์เรื่องนี้ สถานที่ในฉากเหล่านี้ที่เราพบ เป็นเสมือนสถานที่ที่สัมพันธ์ต่อการปรากฏของสัญลักษณ์ทางเพศ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน ห้องคอนโดมิเนียม
2. สถานที่สาธารณะ เช่น หน้าห้องคอนโดมิเนียมของกานต์
3. สถานแหล่งบันเทิง เช่น ผับ สถานอาบ อบ นวด

4) บทสนทนา

จากละครเรื่องนี้บทสนทนาที่พบสัญลักษณ์ทางเพศได้แก่

- **บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม**

จากคำพูดที่มีคนซุบซิบเรื่องของกานต์กับภาวิดา หลังจากมีคนเห็นทั้งคู่ออกมาจากห้องของภาวิดาตอนประมาณตีสอง แล้วเดินเล่นมาแวะซื้อของที่ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ว่า “คงเพราะต้องทำงานกันหามรุ่งหามค่ำ จึงได้เห็นนางเอกใหม่ “ภ” แวะซื้อซาลาเปากับพระเอกหนุ่ม “ก” ตอนตีสองที่ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น”

- **บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ**

ภาวิดาไปงานโชว์ตัวให้กับสินค้าที่เธอโฆษณาอยู่ และได้พบกับ มัทนา ภรรยาของ ชลทิศ

“เป็นไง... สบายดีอยู่ไหม”

“ค่ะ”

“คงสบายดีอยู่แล้ว บริษัทจ่ายให้เธอไปเป็นล้านแล้วนี่”

“ก็ บริษัทคุณจ้างดิฉันทำงานนี่คะ”

“ใช่ เราจ้างเธอแล้วเธอก็มีน้ำใจ แถมตัวเธอเองให้เอ๋มดีของบริษัทด้วย จะให้ฉันขอขอบคุณเธอไหม”

“คุณเข้าใจผิดแล้วนะคะ ดิฉันไม่เคยมีอะไรกับคุณชลทิศ”

จากบทสนทนาข้างบนบอกลักษณะทางเพศที่สังคมจะมองชายหญิงที่อยู่ด้วยกันไปในทางการมีเพศสัมพันธ์

จากบทสนทนาในละครโทรทัศน์เรื่องนี้ เราสามารถพบบทสนทนาที่มีคำพูดและการปฏิบัติตัว ซึ่งบอกลักษณะทางเพศได้ ในบทสนทนาประเภทเหล่านี้

1. บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม
2. บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องเมืองมาया

เนื้อเรื่อง	ตัวละคร	ฉาก	บทสนทนา
<p>ความต้องการที่จะแสดงอำนาจของชายที่เหนือกว่าหญิง และการยอมเป็นผู้ถูกระงับของเพศหญิงเพื่อให้ได้มาซึ่ง ชื่อเสียงและการยอมรับในสังคม</p>	<p><u>เพศชาย</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การที่ตนเองมีแฟน หรือภรรยาอยู่แล้ว ยังไปสนใจหญิงสาวคนอื่น 2. ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น 3. การที่ชายรักร่วมเพศมีคู่ของตนเองอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีความสัมพันธ์กับชายคนอื่น 4. การที่ยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อแลกกับหน้าที่การงาน 5. การเที่ยวหญิงบริการ (อาบอบนวด) 6. การข่มขืน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน ห้องคอนโดมิเนียม 2. สถานที่สาธารณะ เช่น หน้าห้องคอนโดมิเนียมของกานต์ 3. สถานที่แห่งบันเทิง เช่น ผับ สถานอาบ อบ นวด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บทสนทนาที่มีความหมายสองแง่สองง่าม 2. บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องเมืองมาया

เนื้อเรื่อง	ตัวละคร	ฉาก	บทสนทนา
	<p><u>เพศหญิง</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การไปแย่งแฟนคนอื่นมาเป็นแฟนของตน 2. ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น 3. การหึงหวงชายคนที่ตนเองรัก 4. การที่ยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อแลกกับหน้าที่การงาน 5. การแต่งกายเปิดเผยเรื้อนร่างในส่วนที่ควรปกปิด 		

4.4 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องประกาศิตเงินตรา

สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องประกาศิตเงินตราสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) เนื้อเรื่อง

ประกาศิตเงินตรา เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการเงินของประเทศบริเนีย ซึ่งบรรดาผู้บริหารแบงก์ก็ต่างหักหลังกันเองเพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ แต่ท้ายที่สุดความชั่วก็ไม่สามารถชนะความดีไปได้

เนื้อเรื่อง เรื่องนี้ ผู้บริหารแบงก์เป็นเพศชายที่แสดงสัญลักษณ์ทางเพศไปในทางความต้องการที่จะแสดงอำนาจของชายที่เหนือกว่าหญิง ให้เพศหญิงเป็นได้แค่ภรรยา จะมาเป็นผู้บริหารไม่ได้

2) ตัวละคร

ตัวละครที่แสดงสัญลักษณ์ทางเพศให้เห็นได้แก่

“ทัสมา” :

เป็นผู้ชายรูปร่างสูงใหญ่ ใบหนาคมเข้ม ฉลาด และเป็นคนที่พ่อของซารอนไว้ใจ แล้วเขายังเข้ามาแทรกอยู่ท่ามกลางปัญหาของซารอน และรู้ล่วงหน้าว่าอะไรจะเกิดขึ้นเกี่ยวกับชีวิตของเธอ ซึ่งสิ่งที่เขาแนะนำมักถูกต้องเสมอ

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากทัสมาคือ

- ยังไม่ได้หย่าขาดกับภรรยาเก่า คือลิซ่า แต่ก็แอบมาหลงรักซารอน
- กอดจูบซารอน

“วาคิม” :

เป็นลูกชายของประธานฟิลาโนแบงก์ เป็นคนซื่อฉลาดภายใต้ท่าทีที่โกรธเคี้ยว เขาทำงานด้วยอารมณ์ ไม่ใช่สติปัญญา การตัดสินใจทุกอย่างของเขาจึงผิดพลาด เป็นผู้ชายที่รักซารอนมากคนหนึ่ง แต่เขาคิดว่าเธอคือสมบัติของเขา แต่ซารอนไม่มีความรู้สึกนี้ให้กับเขาเลย

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากวาคิมคือ

- กอดจูบซารอน
- กอดจูบแอนนา
- หึงหวงซารอนกับทัสมา
- ชมชื่นแอนนาด้วยความเมา

“ซารอน” :

เป็นหญิงสาวสวย รูปร่างเล็ก ผอมบาง มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และมีความฉลาด อดทน และเมื่อพ่อของเธอฆ่าตัวตายก็เหมือนบ้านขาดเสาหลัก และกำลังประสบปัญหาทางการเงิน แต่เธอมั่นใจว่าชีวิตของพ่อที่ต้องสูญเสียไปนั้น ต้องมีคนชดใช้ พ่อของเธอไม่ใช่คนที่หนีปัญหา จะต้องมีเงื่อนไขบางอย่าง เธอตัดสินใจที่จะทำงานสานต่อจากพ่อ แม้ว่าเธอจะไม่มีประสบการณ์ และไม่มีความรู้ทางด้านการเงินก็ตาม แต่เธอบอกกับตัวเองว่าเกมนี้เธอจะต้องชนะ แต่ต้องอาศัยเวลาและความอดทน

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากซารอนคือ

- แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด

“แอนนา” :

เป็นลูกสาวรัฐมนตรีคลัง เป็นผู้หญิงที่สวยงามและร่าเริงอย่างเดียว ไม่มีมันสมอง เป็นหมากที่วาคิมใช้เพื่อกรุยทางไปสู่อำนาจ

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากแอนนาคือ

- แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก เสื้อสายเดี่ยว
- หวานแสนให้กับวาคิม
- ยืมหวานอย่างยั่วยวนให้ทัสมาขึ้นไปนั่งร่วมกับเธอบนหลังม้าตามที่เธอต้องการ

จากสัญลักษณ์ทางเพศที่พบในตัวละครแต่ละตัวข้างต้น สามารถสรุป สัญลักษณ์ทางเพศ โดยแยกเพศได้ดังนี้

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศชายแสดง มีดังนี้

1. การชมชื่นภรรยาตัวเอง

- วาติมข่มขืนแอนนาในวันแต่งงานของเขาทั้งสอง

2.การกอดจูบเพศหญิง

- วาติมกอดจูบซารอน
- ทัสมากอดจูบซารอน
- วาติมกอดจูบแอนนา

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศหญิงแสดง มีดังนี้

- 1.การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว
  - การแต่งกายของแอนนา และ ซารอน บางชุด
- 2.การยั่วยวนเพศชาย
  - แอนน้ายิ้มหวานอย่างยั่วยวนให้ทัสมาขึ้นไปนั่งร่วมกับเธอบนหลังม้าตามที่เธอต้องการ

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบจากตัวละครเหล่านี้ได้แก่

1. การแสดงอำนาจเหนือเพศหญิง เช่น การสามารถกอดจูบเพศหญิงได้
2. การเห็นเพศหญิงเป็นวัตถุทางเพศที่สามารถจะทำอะไรก็ได้ เช่น ข่มขืน
3. การยอมเป็นรองเพศชายของเพศหญิงเพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น การส่งยิ้มหวานอย่างยั่วยวนให้

3) ฉาก

ฉากที่พบสัญลักษณ์ทางเพศจากละครเรื่องนี้ได้แก่

- **สถานที่ลับตาคน** เช่น ห้องนอน
  - วาติมข่มขืนแอนนาในห้องนอน
- **สถานที่สาธารณะ** เช่น ร้านเหล้า ท่าเรือ
  - วาติมกอดจูบแอนนาในตอนที่แอนนาพาวาติมที่มีอาการเมเมา จากร้านเหล้า มานั่งเล่นกันตามลำพังที่ท่าเรือ
  - ทัสมาบอกรักซารอน พร้อมทั้งกอดจูบซารอน ที่ท่าเรือ

จากละครโทรทัศน์เรื่องนี้ สถานที่ในฉากเหล่านี้ที่เราพบ เป็นเสมือนสถานที่ที่ผู้เสี่ยงต่อการปรากฏของสัญลักษณ์ทางเพศ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน
2. สถานที่สาธารณะ เช่น ท่าเรือ

4) บทสนทนา

จากละครเรื่องนี้บทสนทนาที่พบสัญลักษณ์ทางเพศได้แก่

- **บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ**

จากการที่ชาרוןซึ่งเคยคบกับวาคิม แต่ตอนนี้ไปคบกับทัสมาอยู่ แอนนาจึงพูดกระแนะวาคิมว่า “**วาคิมบ้อท่าละซิ** ชาרוןถึงได้เปลี่ยนใจ”

“**ที่ว่ารักกันมาก เคยจูบกันซักทีหรือเปล่า** หรือว่ามัวแต่จูงมือกันวิ่งเล่นเมื่อตอนเด็กๆ ชาרוןก็เลยเซ็งหันไปหาคนที่เป็นผู้ใหญ่กว่า...”

แล้ววาคิมก็หันมาจูบแอนนา ด้วยความโมโห แต่ก็ทำให้แอนนาอ่อนระทวย แล้วพูดขึ้นว่า “**ไฉน บทบาทแบบนี้ ยังเป็นเด็กอมมือหรือเปล่า...**”

จากบทสนทนาในละครโทรทัศน์เรื่องนี้ เราสามารถพบบทสนทนาที่มีคำพูดและการปฏิบัติตัว ซึ่งบ่งบอกถึงสัญลักษณ์ทางเพศได้ ในบทสนทนาประเภท

บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ

บทสนทนาที่แสดงสัญลักษณ์ทางเพศที่บ่งบอกถึงการแสดงอำนาจของเพศชายที่ใครจะมาหยามไม่ได้

ตารางที่ 4.4 ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องประกาศิตเงินตรา

เนื้อเรื่อง	ตัวละคร	ฉาก	บทสนทนา
<p>ความต้องการที่จะแสดงอำนาจของชายที่เหนือกว่าหญิง</p>	<p><u>เพศชาย</u></p> <p>1.การข่มขืนภรรยาตัวเอง</p> <p>2.การกดจวบเพศหญิง</p> <p><u>เพศหญิง</u></p> <p>1.การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่าง</p> <p>บางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก</p> <p>ชุดสายเดี่ยว</p> <p>2.การข่มขืนเพศชาย</p>	<p>1. สถานที่ลับตาคน</p> <p>เช่น ห้องนอน</p> <p>2. สถานที่สาธารณะ</p> <p>เช่น ท่าเรือ</p>	<p>1.บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ</p>

4.5 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องอาญารัก

สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องอาญารัก สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) เนื้อเรื่อง

อาญารัก เป็นเรื่องราวของความรัก ความอิจฉาริษยา และความใคร่ของครอบครัวใหญ่ ครอบครัวหนึ่ง ความรักและความแค้นที่เกิดขึ้นเพราะ ความอิจฉาของคนเพียงคนเดียว เพียงเพราะต้องการความเป็นหนึ่ง ในฐานะเมียรัก ทำให้เธอทำได้ทุกอย่าง แม้แต่ฆ่าคน แต่สุดท้ายทุกอย่างก็เปิดเผย คนผิดอย่างเธอจึงต้องชดใช้กรรมที่ก่อด้วยความตาย ไม่ว่าจะเรื่องราวของครอบครัวนี้จะวุ่นวายและสับสนขนาดไหน สุดท้ายก็คือความเลวร้ายยอมพ่ายแพ้ความดี

เนื้อเรื่องนี้ แสดงสัญลักษณ์ทางเพศถึงเพศหญิงว่ายอมทำทุกอย่างเพื่อให้เพศชายยกย่องให้ความสำคัญแก่ตนเอง ถึงแม้จะต้องฆ่าคนหลายคนก็ตาม

2) ตัวละคร

ตัวละครที่แสดงสัญลักษณ์ทางเพศให้เห็นได้แก่

“ขุนภักดีภูบาล” :

เป็นคนหน้าตาหล่อเหลา มีนิสัยออกเจ้าชู้ หากแต่รักใคร่รักจริง เป็นคนเจ้าระเบียบ มีภรรยาทั้งหมด 3 คน คือ เรียม สน และเนียน

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากขุนภักดีภูบาลคือ

- เป็นคนเจ้าชู้
- มีภรรยาหลายคน

“เรียม” :

เป็นผู้หญิงที่เป็นต้นแบบของผู้หญิงสมัยเก่า เรียบร้อย ให้เกียรติสามี มีเมตตา ขี้สงสาร มีสุขภาพไม่สู้จะดี เป็นภรรยาของขุนภักดี

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากเรียมคือ

- ยอมทำทุกอย่างเพื่อสามี เช่น เป็นคนพูดกับเนียนเองว่า ท่านขุนอยากได้เนียนมาเป็นเมียอีกคน

“สน” :

เป็นลูกสาวกำนัน เอาแต่ใจตนเอง มองโลกในแง่ร้าย ผูกพยาบาท ออกจะบ้าสมบัติ เป็นภรรยาอีกคนของท่านขุนภักดีภูบาล และได้ชื่อว่าเป็นคนโปรดของท่านขุน รังเกียจเนียน และหาทางทำร้ายเนียน

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากสนคือ

- หึงหวงสามีจะมีเมียใหม่
- อิจฉาริษยา ไม่อยากให้เห็นผู้หญิงคนไหนดีกว่าตน
- ผูกพยาบาท ทำร้าย ผู้หญิงที่จะมาเป็นภรรยาใหม่ของสามี
- ถูกเสื่อหนักข่มขืน เนื่องจากสนจ้างเสื่อหิมให้มาขูดเนียน ซึ่งเป็นน้องสาวของเสื่อหนักไปโทรม

“เนียน” :

เป็นชาวบ้านธรรมดา ลูกสาวของน้อย ต่อมาพ่อของเธอก็ได้ยกเธอให้เป็นข้ารับใช้ของท่านขุน เนียนเป็นคนเรียบร้อย เจียมเนื้อเจียมตัว ขยัน เกือบคด ยอมรับสภาพแต่โดยดี หัวอ่อนไม่ทันคน และถูกคุณสนกลั่นแกล้งตลอดเวลา เป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของท่านขุนภักดี

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากเนียนคือ

- จงรักภักดีต่อสามี

“เนื้อทอง” :

เป็นลูกแฝดของเนียน เป็นคนขยัน ฉลาด สุภาพ เรียบร้อย เหมือนกับเนียน

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากเนื้อทองคือ

- เป็นที่รักและหมายปองของเพศชาย

“ทานตะวัน” :

เป็นลูกแฝดอีกคนของเนียน ที่คุณเรียมขอไปเลี้ยง เมื่อเติบโตขึ้นในฐานะลูกสาวคนเดียวของท่านขุนภักดี และอยู่ใกล้แม่เลี้ยงเช่น คุณสน ทำให้มีนิสัยผิดแผกจากน้องทอง คือ กลายเป็นคนรักสวย รักงาม เจ้าอารมณ์ และเอาแต่ใจตนเอง

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากทานตะวันคือ

- ขี้ฉ้อฉลริษยา อยากให้ชายที่ตนเองรัก สนใจแต่ตนเองเท่านั้น
- ผูกพยาบาท ทำร้าย หญิง ที่ชายที่ตนเองรักไปให้ความสนใจ

“แดงน้อย” :

เป็นลูกของเนียนกับสามีเก่า สุภาพ เรียบร้อย

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากแดงน้อยคือ

- ยอมทิ้งความรักของตนมาหมั้นกับหญิงที่ตนไม่ได้รักเพื่อยุติปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้น และเพื่อคนที่เขารัก

“เทิดศักดิ์” :

เป็นลูกชายของคุณสน ที่เกิดจากเสือนัก เป็นคนที่มีนิสัยระเี่ยด รอบคอบ ปฏิภาณดี

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากเทิดศักดิ์คือ

- แอบหลงรักสาว โดยไม่ยอมบอกเธอ แต่จะคอยดูแล ปกป้องเธอ

“เสือนัก” :

เป็นพี่ชายของเนียน ด้วยความจน หนักเลยต้องหันเหชีวิตกลายเป็นโจร ต้องใช้ชีวิตอย่างหลบๆ ซ่อนๆ เพื่อหนีตำรวจ และหาเงินมาเลี้ยงพ่อ น้อง และหลานใช้

สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากเสือนักคือ

- ข่มขืนสน ด้วยความโกรธที่สนได้จ้างเสือนักให้มาข่มขืนเนียน ซึ่งเป็นน้องสาวของตน

“ช้อย” :

เป็นสาวใช้คุณสน มีนิสัยคล้ายคลึงกับเจ้านาย คอยช่วยเหลือคุณสนในทุกๆเรื่อง
สัญลักษณ์ทางเพศที่พบได้จากช้อยคือ

- ถูกลูกน้องเสื่อหนักข่มขืน เนื่องจากสมรู้ร่วมคิดกับสนจ้างเสื่อเหมิให้มาขูดเนียนไป
โทรม

จากสัญลักษณ์ทางเพศที่พบในตัวละครแต่ละตัวข้างต้น สามารถสรุป สัญลักษณ์ทางเพศ
โดยแยกเพศได้ดังนี้

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศชายแสดง มีดังนี้

- 1.เจ้าชู้
- 2.มีเมียหลายคน
- 3.การข่มขืน

สัญลักษณ์ทางเพศ ที่พบในตัวละครเพศหญิงแสดง มีดังนี้

- 1.ยอมทำทุกอย่างเพื่อสามี
- 2.หึงหวง
- 3.ความอิจฉาริษยาที่อยากได้ชายที่ตนรักมาเป็นของตน

ตัวละครเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ทางเพศต่างๆหลากหลายเช่น

- เพศชายแสดงอำนาจเหนือเพศหญิงเช่น การมีภรรยาหลายคน
- เพศชาย เห็นเพศหญิงเป็นวัตถุทางเพศที่เพศชายสามารถจะทำอะไรก็ได้ เช่น ข่มขืน

3) ฉาก

ฉากที่พบสัญลักษณ์ทางเพศจากละครเรื่องนี้ได้แก่

- **สถานที่ลับตาคน** เช่น ห้องนอน
  - เนียนตกเป็นเมียอีกคนของท่านเจ้าคุณที่ห้องนอนเนียน
- **สถานที่เปลี่ยว** เช่น ในป่าละเมาะ

- เลื่อนนักพาสมาชมขึ้นในป่าละเมาะ
- ลูกน้องเลื่อนนักชมขึ้นช้อยในป่าละเมาะ

จากละครโทรทัศน์เรื่องนี้ สถานที่ในฉากเหล่านี้ที่เราพบ เป็นเหมือนสถานที่ลุ่มเสี่ยงต่อการปรากฏของสัญลักษณ์ทางเพศ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน
2. สถานที่เปลี่ยว เช่น ในป่าละเมาะ

4) บทสนทนา

จากละครเรื่องนี้บทสนทนาที่พบสัญลักษณ์ทางเพศได้แก่

- **บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ**

จากที่แม่เรียมยกย่องแม่เนียนเป็นน้องสาว และให้พักอยู่บนเรือนด้วยกัน ก็ทำให้ขุนภักดีไม่ยอมออกไปไหน แม้จะเป็นวันหยุด ทองจันทร์จึงพูดขึ้นว่า “ ตั้งแต่รับแม่เนียนขึ้นมาอยู่บนเรือนใหญ่...พอเทพก็เปลี่ยนไป แม่คิดว่าแม่ดูไม่ผิด **พอเทพกำลังนึกชอบๆแม่เนียนอีกคน** ” แม่เรียม จึงกล่าวตอบว่า “ คงจะไม่หอรอกกระมังคะคุณแม่ เพราะพี่เทพเคยให้สัญญากับลูกว่า จบที่แม่สนแล้วพี่เทพจะไม่ยอมมีเมียอีกคะ ” ทองจันทร์จึงกล่าวว่า “ แม่เรียม... **ขึ้นชื่อว่าผู้ชายนะ เรื่องพรรคนี้ มันจบลงกันไม่ได้ง่ายๆหรอก** ก็ดูอย่างพ่อ ของพ่อเทพสิ ยังมีเมียตั้งเก้าคน ทั้งๆที่รับปากกับแม่ว่าจะมีแค่สองคน ”

.....

สนกับช้อยคุยกันถึงเรื่องที่ท่านขุนภักดีจะให้เนียนมาเป็นเมียใหม่ของท่านขุนอีกคน
ช้อยจึงพูดขึ้นว่า

“ **ขึ้นชื่อว่าผู้ชาย ยิ่งไงก็ไม่เคยพอเรื่องพรรคนี้หอรอกเจ้าคะ** ยิ่งได้ใหม่ๆ ของเก่าของเก่าก็ลืมหมด ”

.....

หลังจากเสื่อหนักได้แหกคุกมาไหว้ศพพ่อแล้ว ก็ไปหาเสื่อเหมิม เสื่อหนักจึงกล่าวกับเสื่อเหมิม ว่า “ไหนเอ็งว่ามีงานอะไรให้ข้าช่วยทำ”

“งานง่ายว่ะ เงินดี... เอาไปเลย 3 ชั่ง แต่บอกตามตรงข้าไม่ชอบมันง่าย แล้วดูถูกศักดิ์ศรี คนอย่างข้ามากไป”

“เดี๋ยวก่อน ... บอกข้ามาก่อนว่างานอะไร”

“แค่จุดผู้หญิงไปโทรม เท่านั้นเอง ก็แค่เมียน้อยหึงผัวจะมีเมียใหม่”

.....

สนกับช้อยหลอกเนียนออกมาจากบ้าน เพื่อให้คนของเสื่อเหมิมข่มขืนเนียนได้สะดวก

สน : เอ็งแน่ใจนะนั่งช้อยว่าคนของไอ้เหมิมมันไม่ผิดนัด

ช้อย : ไม่หอรอกเจ้าคะ มันไม่กล้าหอรอก พูดคำไหนแล้วต้องเป็นคำนั้น มันต้องดีใจด้วยข้าไปที่ ได้เงินแล้วแถมยังได้ลาภเป็นอีนี้อีกด้วย **ปานนี้มันคงจะพัดกันนิ้วเนีย พาอีนี้นขึ้นสวรรค์ไปแล้วก็ได้เจ้าคะ**

.....

จากบทสนทนาในละครโทรทัศน์เรื่องนี้ เราสามารถพบบทสนทนาที่มีคำพูดและการปฏิบัติตัว ซึ่งบ่งบอกถึงสัญลักษณ์ทางเพศได้ ในบทสนทนาประเภท :

บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ

จากบทสนทนานี้พบสัญลักษณ์ทางเพศคือ การแสดงอำนาจของเพศชายที่สามารถมีเมียได้หลายคน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.5 ตารางสรุปสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องอาญารัก

เนื้อเรื่อง	ตัวละคร	ฉาก	บทสนทนา
<p>เพศหญิงยอมทำทุกอย่างเพื่อให้เพศชายยกย่อง ให้ความสำคัญแก่ตนเอง</p>	<p><u>เพศชาย</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.เจ้าชู้ 2.มีเมียหลายคน 3.การข่มขืน <p><u>เพศหญิง</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ยอมทำทุกอย่างเพื่อสามี 2.หึงหวง 3.ความอิจฉาริษยาที่อยากได้ชายที่ตนรักมาเป็นของๆตน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานที่ลับตาคน เช่น ห้องนอน 2. สถานที่เปลี่ยว เช่น ในป่าละเมาะ 	<p>1.บทสนทนาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศ</p>

จากสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ทั้ง 5 เรื่อง ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยพอจะสรุปรวบรวมที่มาของการเกิดสัญลักษณ์ทางเพศเหล่านั้นโดยใช้แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการสรุป ว่ามีองค์ประกอบในมิติใดบ้าง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

4. แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นทางพฤติกรรม อันเป็นมาตรฐานของพฤติกรรมของบุคคล เป็นระเบียบแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมนั้นๆ เช่น .เจ้าชู้ มีเมียหลายคน การยั่วยวนเพศชาย การที่ตนเองมีแฟน หรือภรรยาอยู่แล้ว ยังไปสนใจหญิงสาวคนอื่น

5. สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เป็นไปโดยสภาวะแวดล้อมในขณะนั้นๆเป็นตัวกำหนด เช่น การข่มขืน การกดขี่เพศหญิง การแต่งกายที่เปิดเผยเรื่อร่า บางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การกดขี่ การที่ยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อแลกกับหน้าที่การงาน ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน

6. ค่านิยมทางสังคม (Societal values)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำหรือการแสดงออกว่า สิ่งในกลุ่มสังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ นำกระทำ นำยกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นสิ่งที่ดี สิ่งใดที่ไม่พึงปรารถนา จะเป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ต้องการ ซึ่งค่านิยมเหล่านี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บางอย่างอาจเสื่อมหายไปจากกลุ่ม แต่บางอย่างอาจเกิดขึ้นใหม่เมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นสำคัญและมีประโยชน์ เช่น การแต่งกายที่เปิดเผยเรื่อร่า บางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด) การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน

บทที่ 5

ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ไทยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรม เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

จากความรู้เรื่องโรคเอดส์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถระบุพฤติกรรมเสี่ยงต่อ
การติดเชื้อเอชไอวี ได้ดังนี้

1. ชายรักร่วมเพศ (Homosexual) หรือรักรสองเพศ (Bisexual) ที่มีเพศสัมพันธ์กับ
คู่นอนหลายๆ คน
2. หญิงที่เป็นภรรยาหรือหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับชายรักรสองเพศ
3. ผู้ที่ติดยาเสพติด โดยใช้วิธีการเสพโดยฉีดเข้าเส้นเลือด จะมีอัตราการเสี่ยงสูง
ถ้ามีการใช้ เข็มฉีดยา และกระบอกฉีดยาร่วมกันหลายๆคน
4. คู่นอนหรือผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มที่ 3
5. หญิงหรือชายที่มีอาชีพพิเศษ ขายบริการในรูปแบบต่างๆ
6. ทารกในครรภ์ที่มารดาติดเชื้อเอดส์ หรือเกิดจากมารดาที่มีเชื้อเอดส์
มารดาที่มี เพศสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อเอดส์
7. ผู้ที่เป็นกามโรคบ่อยๆ มีโอกาสที่จะติดเชื้อเอดส์แอบแฝงมาด้วย
8. ผู้ที่มีความวิตกกังวลทางเพศในการสมรส เช่น การข่มขืน การขืนครุ เป็นต้น

จากการศึกษาและวิเคราะห์ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ พบองค์ประกอบใน
มิติได้ต่างๆดังนี้

1. แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นทางพฤติกรรม อันเป็นมาตรฐานของพฤติกรรมของบุคคล
เป็นระเบียบแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมนั้นๆเช่น .เจ้าชู้ มีเมียหลาย
คน การยั่วยวนเพศชาย การที่ตนเองมีแฟน หรือภรรยาอยู่แล้ว ยังไปสนใจหญิงสาวคนอื่น การ
เที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด)

ตัวอย่างของการสื่อความหมายในลักษณะเช่นนี้ ได้แก่

ตัวอย่างจากละครเรื่องเมืองมายา

ที่เพื่อนนางเอกซึ่งเป็นชายรักร่วมเพศมีแฟนแล้ว เป็นผู้ชายที่เป็นชายรักร่วมเพศเหมือนกัน ต่อมาแฟนของเพื่อนนางเอกคนนี้ ได้ไปมีแฟนซึ่งเป็นชายรักร่วมเพศคนใหม่ ทำให้เพื่อนนางเอก เสียใจมาก จึงหันมาชอบ และเป็นแฟนกับผู้หญิง ซึ่งก็คือนางเอก

ตัวอย่างจากละครเรื่องเมืองมายา

จากตอนที่ผู้กำกับละครที่นางเอกแสดงอยู่ ซึ่งมีภรรยาแล้ว ได้ไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับ นางเอกอีกคนหนึ่งด้วย.

ตัวอย่างจากละครเรื่องเมืองมายา

จากตอนที่ผู้กำกับละคร ได้มอมเหล่านางเอกแล้วพาไปช่่มขึ้น

2. สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เป็นไปโดยสภาวะแวดล้อมใน ขณะนั้นๆเป็นตัวกำหนด เช่น การช่่มขึ้น การกอดจูบเพศหญิง การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่าง บางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การกอดจูบ การที่ยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อ แลกกับหน้าที่การงาน ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาว เปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด)

ตัวอย่างของการสื่อความหมายในลักษณะเช่นนี้ ได้แก่

ตัวอย่างจากละครเรื่องประกาศิตเงินตรา

เป็นฉากระหว่างวาคิมที่มีอาการเมมาเพราะฤทธิ์เหล้ากับซินดี้ ที่พากันมาดื่มเหล้าต่อที่ คอนโดของวาคิม หลังจากดื่มด้วยกันได้สักพัก จึงเริ่มมีการสัมผัส ลูบไล้ โลมเล้า กอดรัด จุมพิต จนถึงมีเพศสัมพันธ์กัน ทั้งๆที่วาคิมรักอยู่กับผู้หญิงอีกคนหนึ่ง

ตัวอย่างจากละครเรื่องระเริงไฟ

เป็นฉากระหว่างญาดาซึ่งเป็นนางเอกกับชาคริตซึ่งเป็นพระเอกของเรื่อง ทะเลาะกัน แล้ว นางเอกก็วิ่งหนีมาบริเวณใกล้ๆชายหาด ที่เปลี่ยว ปลอดภัยแล้วพระเอกก็ตามมาทัน จึงทำให้ทั้ง

คู่อยู่ด้วยกันเพียงลำพัง 2 คน ในบรรยากาศที่เงียบสงบ ใกล้ชายหาด จึงทำให้มีการสัมผัส จับได้ กอดรัด จุมพิต จนถึงมีเพศสัมพันธ์กัน ทั้งๆที่พระเอกมีผู้หญิงอีกคนหนึ่งอยู่แล้วที่คบกันจนถึงมีเพศสัมพันธ์กัน

3. ค่านิยมทางสังคม (Societal values)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามความเชื่อ เกี่ยวกับการกระทำหรือการแสดงออกว่า สิ่งในกลุ่มสังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นสิ่งที่ดี สิ่งใดที่ไม่พึงปรารถนา จะ เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ต้องการ ซึ่งค่านิยมเหล่านี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บางอย่างอาจเสื่อมหายไปจากกลุ่ม แต่บางอย่างอาจเกิดขึ้นใหม่เมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นสำคัญและมีประโยชน์ เช่น การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกะกะ ชุดสายเดี่ยว การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด) การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน

ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ ในมิติต่างๆ เหล่านั้น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์กับความรู้อะไรคือโรคเอดส์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสอดคล้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ดังนี้

1. แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นทางพฤติกรรม อันเป็นมาตรฐานของพฤติกรรมของบุคคล เป็นระเบียบแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมนั้นๆเช่น .เจ้าชู้ มีเมียหลายคน การยั่ววนเพศชาย การที่ตนเองมีแฟน หรือภรรยาอยู่แล้ว (ทั้งชายรักร่วมเพศ และชายรักต่างเพศ) ยังไปสนใจหญิงสาวคนอื่น การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด)

2. สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เป็นไปโดยสภาวะแวดล้อมในขณะนั้นๆเป็นตัวกำหนด เช่น การข่มขืน การกอดจูบเพศหญิง การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกะกะ ชุดสายเดี่ยว การกอดจูบ การที่ยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อแลกกับหน้าที่การงาน ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด)

3. ค่านิยมทางสังคม (Societal values)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามความเชื่อ เกี่ยวกับการกระทำหรือการแสดงออกว่า สิ่งทีกลุ่มสังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นสิ่งที่ดี สิ่งใดที่ไม่พึงปรารถนา จะ เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ต้องการ ซึ่งค่านิยมเหล่านี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บางอย่างอาจเสื่อมหายไปจากกลุ่ม แต่บางอย่างอาจเกิดขึ้นใหม่เมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นสำคัญและมีประโยชน์ เช่น การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกะกะอก ชุดสายเดี่ยว การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด) การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคน

ระบบสัญลักษณ์ทางเพศทั้ง 3 มิติ นี้พบว่าสอดคล้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี จากความรู้เรื่องโรคเอดส์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

**ชายรักร่วมเพศ (Homosexual) หรือรักสองเพศ (Bisexual) ที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่
นอนหลายๆ คน และ คู่นอนหรือผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มที่ 3**

ทั้งจากงานของเกศินี จุฑาวิจิตร ที่ศึกษา “พฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้ติดเชื้อเอดส์ในระยะที่ไม่มีอาการกับครอบครัว” พบว่า ชายรักร่วมเพศที่ติดเชื้อเอดส์ทั้ง รักษา แก้วใจ (นามสมมุติ) รักษา เลิศลักษณ์ (นามสมมุติ) เมือง ทองดี (นามสมมุติ) และ วิโรจน์ มากมี (นามสมมุติ) ที่เป็นกรณีศึกษานั้น ได้รับเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายๆ คนทั้งนั้น และชายรักต่างเพศที่ติดเชื้อเอดส์ทั้ง ถาวร เจดศักดิ์ (นามสมมุติ) และ มานพ ศรีเทพ (นามสมมุติ) ได้รับเชื้อเอดส์จากการเที่ยวหญิงบริการ

การข่มขืน

จากคดีตัวอย่าง เมื่อ ตุลาคม 2538

นางสาวเบ็ตตี้ ชาวฟินแลนด์ ได้ฟ้องนายเก่งกาจและพวกในความผิดฐานข่มขืน กระทำชำเรา และอนาจาร เนื่องจากนางสาวเบ็ตตี้ ได้เดินทางมาเที่ยวในประเทศไทย และไปพักผ่อนที่พัทยา หลังจากเที่ยวบาร์ และกำลังจะกลับโรงแรม ได้ถูกนายเก่งกาจและพวกอีก 3 คน อดูขืนรกดนำไปที่บ้านหลังหนึ่ง และผลัดกันทำการข่มขืน สลับกับการร่วมเพศทางทวารหนัก

จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันเสาร์ที่ 27 เมษายน 2545

ตำรวจตามรวบตัว 2 คนงานแบตเตอรี่จอมหิน ก่อคดีใช้มีดจี้ หน่อมสาวโรงงาน ขณะนั่ง พลอดรักข้างสนามฟุตบอลเปลี่ยว จับฝ่ายชายแก้ผ้า นอนคว่ำหน้า ลากตัวเหยื่อสาวไป ผลิตเปลี่ยนกันขึ้นใจจนสำเร็จความใคร่ สารภาพแอบดูเหยื่อนั่งจู้กันจนเกิดอารมณ์ทางเพศ

ถึงแม้ว่า 2 คดีนี้ ผู้ถูกข่มขืนยังไม่มีหลักฐานว่าติดเชื้อเอดส์หรือไม่ แต่เหตุการณ์ นี้ก็เป็นปัจจัยเสี่ยงที่อาจทำให้ติดเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ได้

ดังนั้นจากการศึกษาและวิเคราะห์ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มี อิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีนั้น พอจะสรุปได้ว่ามีอิทธิพลต่อ การเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี คือ

1. แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นทางพฤติกรรม อันเป็นมาตรฐานของพฤติกรรม ของบุคคลเป็นระเบียบแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมนั้นๆ เช่น .เจ้าชู้ มี เมียหลายคน การยั่วยวนเพศชาย การที่ตนเองมีแฟน หรือภรรยาอยู่แล้ว ยังไปสนใจหญิงสาวคน อื่น การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด)

2. สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เป็นไปโดยสภาวะ แวดล้อมในขณะนั้นๆเป็นตัวกำหนด เช่น การข่มขืน การกอดจูบเพศหญิง การแต่งกายที่เปิดเผย เรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การกอดจูบ การที่ยอมเอาตัวเข้า แลก เพื่อแลกกับหน้าที่การงาน ความใกล้ชิดชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น การเที่ยวกลางคืนโดยมี หญิงสาวเปลี่ยนหน้าคองคู่ทุกคืน การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด)

3. ค่านิยมทางสังคม (Societal values)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามความเชื่อ เกี่ยวกับการกระทำหรือการแสดงออกว่า สิ่งในกลุ่มสังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ นำกระทำ นายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นสิ่งที่ดี สิ่งใดที่ไม่พึงปรารถนา จะ เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ต้องการ ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บางอย่างอาจเสื่อมหายไป

จากกลุ่ม แต่บางอย่างอาจเกิดขึ้นใหม่เมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นสำคัญและมีประโยชน์ เช่น การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การเที่ยวหญิงบริการ (อาบอบ นวด) การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าวงศ์ทุกคืน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ และเพื่อเข้าใจถึงระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาในแต่ละด้านดังนี้

1. ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในรายการละคร

กลุ่มตัวอย่างประเภทละครที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์นี้ได้แก่ ละครที่พบสัญลักษณ์ทางเพศ 5 เรื่องด้วยกันได้แก่

1. เพ็ญรักไฟแค้น
2. ระเบิดไฟ
3. เมืองมายา
4. ประกาศิตเงินตรา
5. อาญารัก

จากละครโทรทัศน์ ทั้ง 5 เรื่องข้างต้น พบระบบสัญลักษณ์ทางเพศดังนี้

1. แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นทางพฤติกรรม อันเป็นมาตรฐานของพฤติกรรมของบุคคล เป็นระเบียบแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมนั้นๆ เช่น .เจ้าชู้ มีเมียหลายคน การยั่วยวนเพศชาย การที่ตนเองมีแฟน หรือภรรยาอยู่แล้ว ยังไปสนใจหญิงสาวคนอื่น

2. สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เป็นไปโดยสภาวะแวดล้อมในขณะนั้นๆเป็นตัวกำหนด เช่น การข่มขืน การกอดจูบเพศหญิง การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การกอดจูบ การที่ยอมเอาตัวเข้า

แลกเปลี่ยนกับหน้าที่การงาน ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน

3. ค่านิยมทางสังคม (Societal values)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามความเชื่อ เกี่ยวกับการกระทำหรือการแสดงออกว่า สิ่งในกลุ่มสังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นสิ่งที่ดี สิ่งใดที่ไม่พึงปรารถนา จะเป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ต้องการ ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บางอย่างอาจเสื่อมหายไปจากกลุ่ม แต่บางอย่างอาจเกิดขึ้นใหม่เมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นสำคัญและมีประโยชน์ เช่น การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด) การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน

2. ระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

จากระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ค้นพบเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ได้จากข้อมูลของสาเหตุที่ทำให้เกิดการติดเชื้อเอชไอวีนั้นพบว่าสอดคล้องกัน เช่น

1. แบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นทางพฤติกรรม อันเป็นมาตรฐานของพฤติกรรมของบุคคล เป็นระเบียบแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมนั้นๆ เช่น .เจ้าชู้ มีเมียหลายคน การยั่ววนเพศชาย การที่ตนเองมีแฟน หรือภรรยาอยู่แล้ว ยังไปสนใจหญิงสาวคนอื่น การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด)

2. สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เป็นไปโดยสภาวะแวดล้อมในขณะนั้นๆเป็นตัวกำหนด เช่น การชมชื่น การกอดจูบเพศหญิง การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การกอดจูบ การที่ยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อแลกกับหน้าที่การงาน ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความรักขึ้น การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน การเที่ยวหญิงบริการ (อาบ อบ นวด)

3. ค่านิยมทางสังคม (Societal values)

ในมิตินี้ เป็นสัญลักษณ์ทางเพศที่แสดงหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามความเชื่อ เกี่ยวกับการกระทำหรือการแสดงออกว่า สิ่งในกลุ่มสังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นสิ่งที่ดี สิ่งที่ไม่พึงปรารถนา จะ เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ต้องการ ซึ่งค่านิยมเหล่านี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บางอย่างอาจเสื่อมหายไป จากกลุ่ม แต่บางอย่างอาจเกิดขึ้นใหม่เมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นสำคัญและมีประโยชน์ เช่น การแต่งกายที่เปิดเผยเรือนร่างบางส่วนที่ควรปกปิด เช่น ชุดเกาะอก ชุดสายเดี่ยว การเที่ยวหญิงบริการ (อาบอบ นวด) การเที่ยวกลางคืนโดยมีหญิงสาวเปลี่ยนหน้าควงคู่ทุกคืน

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะการวิเคราะห์เนื้อหาเท่านั้น ทำให้ ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงการศึกษานำร่องของการศึกษาระบบสัญลักษณ์ทางเพศในรายการบันเทิง และสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ไทย มีส่วนหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ได้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ผู้ที่สนใจกลุ่มผู้ชมหรือผู้รับสารสามารถนำมาศึกษาได้โดยละเอียด โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม ประชากรที่มีความหลากหลายในเพศ วัย การศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองระบาดวิทยา. สรุปสถานการณ์โรคเอดส์. ประจำวันที่ 30 เมษายน 2540 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร, 2540.
- กองระบาดวิทยา. สรุปสถานการณ์โรคเอดส์. ประจำวันที่ 30 มิถุนายน 2540 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร, 2541.
- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพมหานคร : อินฟินิตี้เพรส , 2541.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2541.
- จรัส ศิริพาณิชย์. การใช้จุดแว้ววอนทางเพศในภาพโฆษณาทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวปพาศา. NICS-เขตปลอดโสเภณี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, ชัยนัต วรรณระภูติ และยศ สันตสมบัติ เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมและวัฒนธรรมไทย (Thai Society and Culture). หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช , 2535.
- ชาร์โคล. สุนทรียภาพแห่งอารมณ์ นิตยสาร GM. ปีที่ 11 ฉบับที่ 187 (กุมภาพันธ์ 2540) : 60.
- ทรงศิริ พันธุ์เสวี. การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหางานโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทส่งเสริมสังคมทางสื่อโทรทัศน์ (พ.ศ. 2535-2539). วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ทวีชัย พงศ์มณีรัตน์. กลยุทธ์ เพื่อสร้างสรรคภาพยนตร์โฆษณา เพื่อการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, 2537.
- นพวรรณ นพเคราะห์. พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ของกรรมกรก่อสร้างชายเขตเมืองเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.

- นิตยา มาศะวิสุทธิ, ราวิต สุขพานิช และ รื่นฤทัย สัจจาพันธ์. แนวคิดไทย. ชายหญิงตามลักษณะธรรมชาติ. เอกสารประกอบชุดวิชา หน่วยที่ 7 – 11. สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 359. นนทบุรี : สุโขทัยธรรมาธิราช, 2535.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.
- พรรณเจริญ วนแสงสกุล. การศึกษาวิธีการสร้างความคิดสร้างสรรค์ในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร : บริษัทคอมฟอร์มจำกัด, 2539.
- พเยาว์ ศรีแสงทอง. มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองและการเปิดเผยตัวเองของผู้ติดเชื้อเอดส์ ศึกษาประวัติการ สมาชิกชมรมเพื่อนวันพุธ ศูนย์ประสานความสัมพันธ์ผู้ติดเชื้อเอดส์ แห่งประเทศไทย. โครงการโรคเอดส์ สภากาชาดไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- พัชรี วรภิน. จิตวิทยาสังคม. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2522.
- พินิจ ศุภมัสดอังกูร. เพศศึกษา การวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินค่านิตยสาร และหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และคันสนีย์ เรืองสอน. องค์ความรู้ของงานวิจัยเอดส์ด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษานโยบายสาธารณสุข สุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- พีระ จิรโสภณ. วิธีการวิจัยสื่อสารมวลชน. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ยศ สันตสมบัติ. พรอยด์และพัฒนาการของจิตวิเคราะห์ : จากความฝันสู่ทฤษฎีสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- วรรษัย วิทยาคุณสกุลชัย. การวิเคราะห์ “ เซ็กซ์ แอฟฟี่ล ” ในภาพโฆษณาทางนิตยสาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- วรรษัย ชชาติไทย และ อรนนท์ พิทักษ์มหาเกตุ. ความรู้ การรับข้อมูลข่าวสาร และ พฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์. โครงการประสิทธิผลของการสื่อสารเรื่องโรคเอดส์ต่อพฤติกรรมและค่านิยม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.

- วิพุธ พูลเจริญ. วิวัฒนาการของงานเอดส์. กองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข, 2539.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของเด็กวัยรุ่นในโรงงานอุตสาหกรรม. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540 .
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ธวัชชัย อาทรรุระสุข และพิสิฐ ศุภรัยพงศ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2523.
- สุพิศวง ธรรมพันธ์. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2540.
- สุเทพ สุนทรภักซ์. ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ไกลบอลวิชั่น, 2540.
- อานนท์ อภาภิรม. สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2525.
- อุบล เสถียรปภิรณภรณ์. สังคมวิทยา (Sociology). ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครปฐม, 2528.
- อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์. ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เสี่ยงของวัยรุ่น. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.
- อัจฉรีพร เฉลิมศรี. มิติทางสังคมวัฒนธรรมเพศสัมพันธ์บวกกับการป้องกันโรคเอดส์ : การวิเคราะห์เพศชายที่ต้องไปทำงานต่างถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

ภาษาอังกฤษ

- Baran, S.S., & Danis, D.K. Mass Communication Theory. California : Wadsworth Publishing, 1995.
- Berscheid L, & Walster, E. Physical Attractive in Advances in Experimental Social Psychology. New York : Academic Press, 1974.
- Black, J & Whitney, C.F. Introduction to Mass Communication. (2nd ed.), Illenoy : Wm.C. Brown Publishers, 1988.
- Foucault, M. The Subject and Power. Afterward to Hubert L. Dreyfus and Paul, 1982.
- Griffin, E. A . A first look at communication theory. (3rd ed.) New York : The McGraw – Hill, 1997.

- Holmberg, B.C. Sexualities and Popula Culture. California : Sage Publication, 1998.
- Littlejohn, S.W. Theories of human communication. California : Wadsworth Publishing, 1999.
- Maslow , A. Motivation and Personality. New York : Happer and Brothers, 1954.
- McQuail, D. Mass Communication Theory. (3ed), Sage Publication, 1994.
- Normon, D. K. Symbolic Interactionism and Cultural studies: The Politics of Interpretation. Massachusetts : Blackwell Publishers, 1992.
- Romer, D, & Hornik, C.R. Using Mass Media for Prevention of HIV Infection Adolescent and AIDS : A Generation in Jeopardy. Ralph, J. Diclemente (Ed.) California : Sage, 1992.
- Sheldon,S. Symbolic Interaction : A Social Structrual Version. Menlo Park,Calif : Benjamin / Cumming, 1980.
- Shimp, T.A. Advertising, Promotion, and Supplemental Florida ; The Dryden Press, 1997.
- Solomon, M. “ The Role of Product as Social Stimuli : A Symbolic Interactionism Perspective”, Journal of Communication Research, 10 (1983); 319-329.
- White,A.L. The symbol :The origin and basis of human behavior Etc.. Fal; 40 (3) (1983) : 248-258.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนงลักษณ์ ยิ้มศรวล เกิดเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2513 ที่บ้านบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต จากวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ในปีการศึกษา 2534 และเข้าศึกษาในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2541 ปัจจุบันทำงานเป็นผู้ประสานงานวิจัยทางการแพทย์ บริษัทแกแล็กโซสมิทไคลน์ (ประเทศไทย) จำกัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย